

Mtx 126632

คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

นางสาวอัษฎชลิ ธีระสา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2562

สงวนสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ใบอนุญาตวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

เรื่อง : คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25

ผู้วิจัย : นางสาวอัญชลี ธีระสา

ได้รับอนุมัติเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ ร.ท.ดร.ณัฐชัย จันทุม)
คณบดีคณะครุศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล วรรคำ)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.อริญ ชูยกระเต็ง)

กรรมการ

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ญาณภัทร สีหะมงคล)

(อาจารย์ ดร.รัตติกาล สารกอง)

กรรมการ

กรรมการ

(อาจารย์ ดร.อัจฉริยา พรหมท้าว)

(อาจารย์ ดร.อาทิตย์ อัจหาญ)

- ชื่อเรื่อง : คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25
- ผู้วิจัย : นางสาวอัญชลี ธีระสา
- ปริญญา : ครุศาสตรมหาบัณฑิต (วิจัยและประเมินผลการศึกษา)
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร.อัจฉริยา พรหมท้าว
อาจารย์ ดร.อาทิตย์ อัจหาญ
- ปีการศึกษา : 2562

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 32,901 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ทั้งหมด 760 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบวัดคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีมีลักษณะเป็น มาตรฐานค่า (Rating Scale) จำนวน 36 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ .904 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ของคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ได้จำนวนองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น และด้านการประพฤติปฏิบัติตน (2) ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ของคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี พบว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า χ^2 เท่ากับ 643.997 df เท่ากับ 359 p เท่ากับ 0.050 TLI เท่ากับ 0.9 SRMR เท่ากับ 0.05 RMSEA เท่ากับ 0.045 และค่า χ^2/df เท่ากับ 1.793 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ 29 ตัวแปร พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยจัดเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคมองค์ประกอบ

ด้านการประพฤติปฏิบัติตน องค์กรประกอบการด้านการรับผิดชอบต่อตนเององค์กรประกอบการด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม องค์กรประกอบการที่มีส่วนร่วมกับการเมือง และองค์กรประกอบการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์กรประกอบ เท่ากับ 1.011, 1.002, 0.959, 0.928, 0.913 และ 0,483 ตามลำดับ นั่นคือ องค์กรประกอบการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด ขณะที่ องค์กรประกอบการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นมีน้ำหนักความสำคัญต่อคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีน้อยที่สุด

คำสำคัญ : คุณลักษณะ การรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

Title : The Secondary School Student' Characteristics towards Civic Literacy in The Secondary Educational Service Area Office 25.

Author : Miss. Anchalee Theersra

Degree : Master of Education (Curriculum and Instruction)
Rajabhat Maha Sarakham University

Advisors : Dr. Atchariya Promtow
Dr. Athit Athan

Year : 2019

ABSTRACT

This research aims to study the features of civic literacy of secondary school students at Secondary Educational Service Area Office Area 25. The population was Secondary school students Secondary Educational Service Area Office Area 25 at first semester of the year 2018. They had 32,901 people. The samples used in this study were secondary school students Secondary Educational Service Area Office Area 25 has a total number 760 people were from a randomized, Multi-Stage Random Sampling used in the research. Tools used in the research were civic literacy test rating Scale of features of civic literacy had 36 questions. The Reliability equal to .904. The statistics used for data analysis were Exploratory Factor Analysis And the confirmatory Features literacy Using software.

Result of the research are as follows : (1) Results of Exploratory Factor Analysis feature of civic literacy. The composition of the six elements were collective responsibility, self-responsibility, respect the law of society, political participation, respect the freedom of others and conduct. 2) Results of Confirmatory Factor Analysis feature civic literacy model was research in harmony with the empirical data that 2 equals 643.997 df equals to 359 p equals 0.050 TLI equals 0.90 SRMR equals 0.05 RMSEA equals 0.045 and χ^2/df equals 1.793. When considering the weight of the composition of the six elements 29 variables found that the weight of every component, a statistically significant level .01, Convey Element of respect the law of society Element of conduct Element of self-responsibility Element of the collective

responsibility Element of the political participation and Element of respect the freedom of others. A factor of 1.011, 1.002, 0.959, 0.928, 0.913 and 0,483, respectively, there was an element of respect the law of society weigh the most important and element of respect the freedom of others for benefit weigh the least.

Keywords : Characteristics, Civic Literacy, Secondary School Student

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

Major Advisor

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก
ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรัญ ชูยกระเดื่อง กรรมการควบคุม
วิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ญาณภัทร สีหะมงคล ประธานกรรมการสอบ และอาจารย์ ดร.
รัตติกาล สารกอง กรรมการสอบ

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อัจริยา พรหมท้าว อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก อาจารย์
ดร.อาทิตย์ อาจหาญ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้ให้การช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไขข้อบกพร่อง
อย่างใกล้ชิด ผู้วิจัยมีความซาบซึ้ง ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.พงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์ รองศาสตราจารย์ ดร.สุรวาท ทองบุ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์ รองผู้อำนวยการบุษกร หวานเพราะ และคุณครูวิยะดา
พิมพ์ बैธธรรม ที่กรุณาช่วยเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบ และให้คำแนะนำในการแก้ไขเครื่องมือที่
ใช้ในการวิจัย และแนะนำแนวทางในการดำเนินการวิจัยจนงานวิจัยเสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผู้บริหารและ
คณะครู ที่ให้ความกรุณาอนุเคราะห์และความสะดวกแก่ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานศึกษาใน
สังกัด และขอขอบคุณนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 25 ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจนเสร็จสมบูรณ์และครบถ้วนตามกระบวนการวิจัย

ขอขอบพระคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ให้การสนับสนุน
และให้คำปรึกษาการวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณ ทุกความห่วงใยจากครอบครัว ที่คอยให้กำลังใจด้วยดีตลอดมาคุณค่าและ
ประโยชน์ ของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดาและบูรพาจารย์
ตลอดจนผู้มีพระคุณทุกท่าน

นางสาวอัญชลี ธีระสา

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ.....	ค
ABSTRACT	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญ	ซ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	3
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	4
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	4
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม.....	7
2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน	7
2.2 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21.....	24
2.3 การรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี.....	26
2.4 คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี.....	36
2.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบ.....	49
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	58
2.7 กรอบแนวคิด.....	63
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	65
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	65
3.2 เครื่องมือวิจัย.....	67
3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ	68
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	69

หัวเรื่อง	หน้า
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	70
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	72
บทที่ 4 ผลการวิจัย	77
4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน	78
4.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล	81
4.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ	84
4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน	89
บทที่ 5 สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	93
5.1 สรุปผลการวิจัย	93
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	94
5.3 ข้อเสนอแนะ	96
บรรณานุกรม	97
ภาคผนวก	102
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ	103
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	105
ภาคผนวก ค หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	114
ภาคผนวก ง หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย.....	120
ประวัติผู้วิจัย	128

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 2 มาตรฐาน ส 2.1	12
2.2 ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 2 มาตรฐาน ส 2.2	20
2.3 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี จากการศึกษา การทบทวนวรรณกรรม	45
2.4 ขนาดตัวอย่างความเหมาะสมของการวิเคราะห์องค์ประกอบ	54
2.5 เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล	58
3.1 จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาด โรงเรียนและรายชื่อโรงเรียน	67
3.2 เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล	71
4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา	78
4.2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของจำนวนตัวแปรแต่ละคู่ สถิติ Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) และ สถิติ Bartlett's Sphericity Test	82
4.3 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร	85
4.4 จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน (Eigen Value) ร้อยละของความแปรปรวน และ ร้อยละของความแปรปรวนสะสม	86
4.5 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรจากคุณลักษณะการเรียนรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ของ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 25	86
4.6 ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Estimate) ค่าความคลื่อนมาตรฐาน (S.E) ค่า Est./S.E. ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R2) และค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล	89

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21 st Century Learning Framework)	25
2.2	สรุปรูปแบบการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบ	51
2.3	โมเดลเชิงสมมุติฐานองค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี	64
4.1	โมเดลการวิเคราะห์ห้องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ..	92

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาประเทศเพราะการศึกษาเป็นที่ขัดเกลาให้เยาวชนเป็นทั้งผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีปัญญา รู้จักแก้ไขปัญหา รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รวมถึงการดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข การให้การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 จะมีความยืดหยุ่น สร้างสรรค์ ท้าทาย และซับซ้อน เป็นการศึกษาที่จะทำให้โลกเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างเต็มไปดด้วยสิ่งท้าทาย และปัญหา นอกจากทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมแล้ว ผู้เรียนจำเป็นที่จะต้องได้รับการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบดังนี้ 1) ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) 2) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) 3) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) 4) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) 5) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy) ที่ทุกคนจำเป็นต้องศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิต ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว ทำให้ประชาชนในชาติ ขาดจิตสำนึกในหน้าที่ของตนเอง เกิดการเห็นแก่ตัว การเอารัดเอาเปรียบกัน การล่องละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น การไม่เคารพและให้เกียรติผู้อื่น การพุดจาไม่มีสัมมาคารวะ เป็นต้น จึงต้องมีการพัฒนาและเรียนรู้อย่างรอบตัวเราไปพร้อมกับการเจริญไปในอนาคต และสิ่งที่ทุกคนควรจะสำนึกอยู่เสมอคือการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ เพราะเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาชาติให้เจริญรุ่งเรืองต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, น. 3)

การสร้างนักเรียนให้เป็นพลโลก หรือพลเมืองโลก (Global Citizen) เป็นวิสัยทัศน์ที่ปรากฏใน “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อมุ่งพัฒนา ผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มี ความสมดุล ทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มี จิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทย และเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้ และทักษะพื้นฐาน รวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ”(หลักสูตรแกนกลาง, 2551) กระบวนการเรียนรู้ต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ เคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความ

ภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของ ประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริม ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และ ความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545, น. 3)

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ที่จังหวัดขอนแก่น ในกรณีที่ นางสาวปณิดา ยศปัญญา ที่ออกมาเปิดโปง การทุจริตโครงการคนไร้ที่พึ่ง ได้รับการบรรจุเข้ารับราชการที่สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) แล้ว โดยจะทำงานที่ ป.ป.ท. เขต 4 จังหวัดขอนแก่น รับผิดชอบ พื้นที่ 12 จังหวัดภาคอีสานตอนบน ร้องเรียน ผอ.ศูนย์ฯ พร้อมพวก 6 คนนั้น (ไทยรัฐออนไลน์, 2561) ซึ่งเหตุการณ์เกิดขึ้นในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จากกรณีที่เกิดขึ้นนี้ทำให้ได้รู้ว่าทุกคนต้องตระหนักถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความสุจริต เป็นที่ตั้งในชีวิต ซึ่งการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาหน้าที่พลเมือง ที่ผ่านมายังไม่ได้ผลดี เนื่องจาก ปัญหาการจัดการเรียน การสอนความเป็นพลเมืองสำหรับประเทศไทยนั้น “วิชาหน้าที่พลเมือง” ได้ถูกลดทอนความสำคัญให้ เหลือเพียงเป็นสาระหนึ่งในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเท่านั้น นอกจากนี้ เนื้อหา ตามที่หลักสูตร กำหนดก็เป็นวิชาการมาก อีกทั้งหลักสูตรและวิธีการจัดการเรียน การสอนเน้นความรู้ภาคทฤษฎี และ วิธีการบรรยาย ทั้งๆที่ความเป็นพลเมือง คือ การเคารพตนเอง เคารพผู้อื่น เคารพกติกา และมีความ รับผิดชอบต่อสังคม และการได้มาซึ่งคุณลักษณะดังกล่าว ต้องจัดการเรียน การสอนแบบคิดวิเคราะห์ ฝึกฝน ผ่านกิจกรรมเชิงกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มร่วมกัน นอกจากนี้ในปัจจุบันความรู้ความเข้าใจ เรื่องประชาธิปไตย ในโรงเรียนซึ่งสัมพันธ์กับการสร้างความเป็นพลเมืองโดยตรงนั้น เท่าที่ปรากฏใน สถานศึกษา เป็นแต่เพียงการ เลือกตั้งสถานักเรียน ทั้งๆ ที่ประชาธิปไตยเป็นเรื่องของวิถีชีวิต การอยู่ ร่วมกันในสังคม (คณะอนุกรรมการนโยบาย ปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 ด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อ สร้างความเป็นพลเมืองดี, 2553, น. 2) จึงทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง เช่น การทะเลาะวิวาท การประท้วง การจับกลุ่มชุมนุมกัน การทำผิดศีลธรรมอันดีงาม เป็นต้น การเป็นพลเมืองที่ดี เป็นการประพฤติ ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนให้เหมาะสม ไม่ล่วงละเมิดสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญ ก้าวหน้า ความมั่นคงให้กับประเทศชาติและการเป็นพลเมืองที่ดีนั้นย่อมต้องปฏิบัติตามบรรทัดฐาน และขนบธรรมเนียมประเพณี จารีต การเป็นสมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพ ควบคู่กับ ความรับผิดชอบต่อ และมีสิทธิเสรีภาพควบคู่กับหน้าที่ โดยมีความสามารถในการยอมรับความแตกต่าง และเคารพกติกา ในการอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมต่อความเป็นไปและการแก้ปัญหาของสังคมของตนเอง เป็นแนว ปฏิบัติในการดำเนินชีวิตเพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืน จากการเจริญเติบโตของประเทศ

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น การรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีจะทำให้มนุษย์อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 เนื่องจากการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีมีความสำคัญอย่างยิ่ง ที่จะใช้ในการดำรงชีวิต การอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข การประพฤติปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ปฏิบัติตนให้เหมาะสม และเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า มั่นคงให้กับประเทศชาติ เจริญเติบโตเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศต่อไป การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นวัยที่ต้องปลูกฝังค่านิยม การลอกเลียนแบบ การแต่งกาย การพูดจา ส่งเสริมการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ๆ เคารพผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพกติกา มีส่วนร่วมและรับผิดชอบต่อสังคม พึ่งตนเองจะได้เติบโตไปเป็นประชากรที่ดีต่อสังคมสังคมก็จะเข้มแข็ง ประเทศชาติก็จะเจริญเติบโตไปในทางที่ดีขึ้นจากสภาพข้างต้น ผู้วิจัยสนใจจะ ศึกษาคุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี มีองค์ประกอบแต่ละองค์ประกอบ ประกอบด้วยตัวแปรใดบ้าง ทั้งนี้เพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ช่วยปลูกฝังนักเรียน ค่านิยมที่ดีงานให้กับนักเรียน ให้เป็นพลเมืองที่ดี ไม่มัวเมา ลุ่มหลง เห็นแก่ตัว เบียดเบียนผู้อื่น เพื่อนักเรียนจะได้เติบโตไปเป็นประชากรที่มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

1.2 คำถามวิจัย

คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นมีองค์ประกอบอะไรบ้าง

1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาองค์ประกอบความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

1.3.2 เพื่อศึกษาคุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

1.4 สมมติฐานการวิจัย

องค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีมากกว่า 1 องค์ประกอบ

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1.5.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาองค์ประกอบการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี

1.5.2 ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จำนวน 32,901 คน

1.5.3 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้ได้มาจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 360 คน

กลุ่มที่ 2 นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 ที่ใช้ในการวิเคราะห์เชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างนี้ได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi-Stage Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

1.5.4 ตัวแปร

ตัวแปรที่ศึกษา คือ คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.5.5 ระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

“การวิเคราะห์องค์ประกอบ” หมายถึง วิธีการทางสถิติที่ช่วยจัดกลุ่มของตัวแปรหลายๆ ตัวที่มีความสัมพันธ์กันมีองค์ประกอบร่วมกันเพื่อการจัดกลุ่มและหาหน้าหน้าองค์ประกอบของตัวแปรแต่ละตัวให้ได้คุณลักษณะที่ต้องการศึกษา

“การวิเคราะห์เชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA)” หมายถึง วิธีการวิเคราะห์เพื่อรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันโดยตัวแปรที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันจะมีความสัมพันธ์กันมากและตัวแปรที่อยู่คนละกลุ่มจะมีความสัมพันธ์กันน้อยหรือไม่มีความสัมพันธ์กัน

“การวิเคราะห์เชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA)” หมายถึง วิธีการวิเคราะห์โครงสร้างของตัวแปรว่าตรงกับโมเดลวิจัย โดยการวิเคราะห์หาความตรงเชิงโครงสร้างของโมเดลองค์ประกอบ

“การเป็นพลเมืองดี (Civic Literacy)” หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจในการปกครองตนเอง มีสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และร่วมแก้ไขปัญหาของสังคม มีความเคารพต่อผู้อื่น เคารพต่อกฎหมายที่ใช้ร่วมกันในสังคม

“คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี” หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการประพฤติปฏิบัติตน ด้วยความตระหนักในสิทธิเสรีภาพ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ ความถูกต้อง มีความเคารพผู้อื่น เคารพกฎหมาย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

“ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Collective Responsibility)” หมายถึง การตระหนักถึงสภาพและบทบาทของตนเองต่อส่วนรวม การยอมรับฟังผู้อื่น การให้เกียรติผู้อื่น

“ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility)” หมายถึง การรู้หน้าที่ การรับผิดชอบต่อตนเองและฟังตนเองได้ ไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรืออำนาจของผู้อื่น ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ

“ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Respect the law of Society)” หมายถึง การเคารพกติกา เคารพกฎหมาย ไม่ใช่กำลังแก้ปัญหาและยอมรับผลของการละเมิดกติกา

“ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation)” หมายถึง การตระหนักว่าตนเป็นสมาชิกหนึ่งของสังคม รับผิดชอบต่อการกระทำของตน และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยไม่ก่อปัญหา และลงมือทำด้วยตนเอง

“ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Respect the freedom of others)” หมายถึง การไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตน ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างและเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตน เห็นคุณค่าของผู้อื่น

“ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Conduct)” หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รู้ทันข่าวสารบ้านเมืองและร่วมสืบสานวัฒนธรรมอันดีงาม

“สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25” หมายถึง นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จังหวัดขอนแก่น

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1.7.1 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนเพื่อจะได้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและปลูกฝังให้นักเรียนรู้จักการเป็นพลเมืองที่ดี

1.7.2 ได้นำข้อค้นพบจากผลการวิจัย มาใช้เป็นข้อเสนอแนะในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และในรายวิชาหน้าที่พลเมือง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

ในการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

2. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
4. การรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี
5. คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี
6. การวิเคราะห์องค์ประกอบ
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังคมโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่างๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆ ไว้ ดังนี้

1. ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

2. หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญการเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปณิธานค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

3. เศรษฐศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

4. ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

5. ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.1.1 สารและมาตรฐานการเรียนรู้

สาระที่ 1 ศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม

มาตรฐาน ส 1.1 รู้ และเข้าใจประวัติ ความสำคัญ ศาสดา หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือและศาสนาอื่น มีศรัทธาที่ถูกต้อง ยึดมั่น และปฏิบัติตามหลักธรรมเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 1.1 เข้าใจ ตระหนักและปฏิบัติตนเป็นศาสนิกชนที่ดี และธำรงรักษาพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีมีค่านิยมที่ดีงาม และธำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทย และ สังคมโลกอย่างสันติสุข

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

สาระที่ 3 เศรษฐศาสตร์

มาตรฐาน ส.3.1 เข้าใจและสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการผลิตและการบริโภคการใช้ ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดได้อย่างมีประสิทธิภาพและคุ้มค่า รวมทั้งเข้าใจหลักการของ เศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีดุลยภาพ

มาตรฐาน ส.3.2 เข้าใจระบบ และสถาบันทางเศรษฐกิจต่าง ๆ ความสัมพันธ์ ทางเศรษฐกิจ และความจำเป็นของการร่วมมือกันทางเศรษฐกิจในสังคมโลก

สาระที่ 4 ประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทาง ประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่างๆ อย่างเป็นระบบ

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันใน ด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

สาระที่ 5 ภูมิศาสตร์

มาตรฐาน ส 5.1 เข้าใจลักษณะของโลกทางกายภาพ และความสัมพันธ์ของ สรรพสิ่งซึ่งมีผล ต่อกันและกันในระบบของธรรมชาติ ใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ในการค้นหา วิเคราะห์ สรุป และใช้ข้อมูลภูมิสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

มาตรฐาน ส 5.2 เข้าใจปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ที่ก่อให้เกิดการสร้างสรรค์วัฒนธรรม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

2.1.2 คุณภาพผู้เรียน

2.1.2.1 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1) ได้เรียนรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง ผู้ที่อยู่รอบข้างตลอดจนสภาพแวดล้อมใน ห้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และเชื่อมโยงประสบการณ์ไปสู่โลกกว้าง

2) ผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะกระบวนการ และมีข้อมูลที่จำเป็น ต่อการพัฒนาให้เป็น ผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติปฏิบัติตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ มีความเป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ การอยู่ร่วมกันและการทำงานกับผู้อื่น มีส่วนร่วมในกิจกรรม ของห้องเรียน และได้ฝึกหัดในการตัดสินใจ

3) ได้ศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับตนเอง ครอบครัว โรงเรียน และชุมชนใน ลักษณะการบูรณาการ ผู้เรียนได้เข้าใจแนวคิดเกี่ยวกับปัจจุบันและอดีต มีความรู้พื้นฐานทางเศรษฐกิจได้ ข้อคิดเกี่ยวกับรายรับ-รายจ่ายของครอบครัว เข้าใจถึงการเป็นผู้ผลิต ผู้บริโภค รู้จักการออมขั้นต้นและ วิธีการเศรษฐกิจพอเพียง

4) ได้รับการพัฒนาแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิปัญญา เพื่อเป็นพื้นฐานในการทำความเข้าใจใน ขั้นที่สูงต่อไป

2.1.2.2 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1) ได้เรียนรู้เรื่องของจังหวัดภาค ประเทศของตนเองทั้งเชิงประวัติศาสตร์ ลักษณะทางกายภาพ สังคม ประเพณี และวัฒนธรรม รวมทั้งการเมืองการปกครอง สภาพเศรษฐกิจ โดยเน้นความเป็นประเทศไทย

2) ได้รับการพัฒนาความรู้และความเข้าใจ ในเรื่องศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีส่วนร่วมศาสนาพิธี และพิธีกรรม ทางศาสนามากยิ่งขึ้น

3) ได้ศึกษาและปฏิบัติตนตามสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ในฐานะ พลเมืองดีของท้องถิ่น จังหวัด ภาค และประเทศ รวมทั้งได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมตามขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ของท้องถิ่นตนเองมากยิ่งขึ้น

4) ได้ศึกษาเปรียบเทียบเรื่องราวของจังหวัดและภาคต่างๆ ของประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน ได้รับการพัฒนาแนวคิดทางสังคมศาสตร์ เกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หน้าที่พลเมือง เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์เพื่อขยายประสบการณ์ไปสู่การทำความเข้าใจ ในภูมิภาค ซีกโลกตะวันออกและตะวันตกเกี่ยวกับศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การดำเนินชีวิต การจัดระเบียบทางสังคม และการเปลี่ยนแปลง ทางสังคมจากอดีตสู่ปัจจุบัน

2.1.2.3 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1) ได้เรียนรู้และศึกษาเกี่ยวกับความเป็นไปของโลก โดยการศึกษา ประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ ในโลก เพื่อพัฒนาแนวคิด เรื่องการอยู่ร่วมกัน อย่างสันติสุข

2) ได้เรียนรู้และพัฒนาให้มีทักษะที่จำเป็นต่อการเป็นนักคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณได้รับการพัฒนาแนวคิด และขยายประสบการณ์ เปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ ในโลก ได้แก่ เอเชีย โอเชียเนีย แอฟริกา ยุโรป อเมริกาเหนือ อเมริกาใต้ ในด้านศาสนา คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม การเมืองการปกครอง ประวัติศาสตร์และภูมิศาสตร์ ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสังคมศาสตร์

3) ได้รับการพัฒนาแนวคิดและวิเคราะห์เหตุการณ์ในอนาคต สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ ในการดำเนินชีวิตและวางแผนการดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม

2.1.2.4 จบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

1) ได้เรียนรู้และศึกษาความเป็นไปของโลกอย่างกว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น

2) ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้พัฒนาตนเองเป็นพลเมืองที่ดีมีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ รวมทั้งมีค่านิยมอันพึงประสงค์ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รวมทั้งมีศักยภาพเพื่อการศึกษาต่อในชั้นสูงตามความประสงค์ได้

3) ได้เรียนรู้เรื่องภูมิปัญญาไทยความภูมิใจในความเป็นไทย ประวัติศาสตร์ของชาติไทย ยึดมั่นในวิถีชีวิต และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4) ได้รับการส่งเสริมให้มีนิสัยที่ดีในการบริโภค เลือกลงและตัดสินใจบริโภคได้อย่างเหมาะสม มีจิตสำนึก และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ประเพณีวัฒนธรรมไทยและสิ่งแวดล้อม มีความรักท้องถิ่นและประเทศชาติ มุ่งทำประโยชน์ และสร้างสิ่งที่ดีงามให้กับสังคม

5) เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของตนเองซึ่งนำตนเองได้ และสามารถแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในสังคมได้ตลอดชีวิต

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.1 เข้าใจและปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดี มีค่านิยมที่ดีงามและดำรงรักษาประเพณีและวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข

ตารางที่ 2.1

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 2 มาตรฐาน ส 2.1

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. บอกประโยชน์และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน	1. การเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน เช่น <ol style="list-style-type: none"> 1.1 กตัญญูตเวทีและเคารพรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติผู้ใหญ่ และครู 1.2 รู้จักกล่าวคำขอบคุณ ขอโทษ การไหว้ผู้ใหญ่ 1.3 ปฏิบัติตาม ข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ ของครอบครัวและโรงเรียน 1.4 มีส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัวและโรงเรียน 1.5 มีเหตุผลและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 1.6 มีระเบียบ วินัย มีน้ำใจ 2. ประโยชน์ของการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน
	2. ยกตัวอย่างความสามารถและความดีของตนเอง ผู้อื่นและบอกผลจากการกระทำนั้น	1. ลักษณะความสามารถและลักษณะ ความดีของตนเองและผู้อื่น เช่น <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ความกตัญญูตเวที 1.2 ความมีระเบียบวินัย 1.3 ความรับผิดชอบ 1.4 ความขยัน 1.5 การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และช่วยเหลือผู้อื่น 1.6 ความซื่อสัตย์สุจริต 1.7 ความเมตตากรุณา 2. ผลของการทำความดี เช่น <ol style="list-style-type: none"> 2.1 ภาคภูมิใจ 2.2 มีความสุข 2.3 ได้รับการชื่นชม ยกย่อง

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปฏิบัติตนตามข้อตกลง กติกา กฎระเบียบและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในชีวิตประจำวัน 2. ปฏิบัติตนตนตามมารยาทไทย 3. แสดงพฤติกรรมในการยอมรับความคิด ความเชื่อและการปฏิบัติของบุคคลอื่นที่แตกต่างกันโดยปราศจากอคติ 4. เคารพในสิทธิ เสรีภาพของผู้อื่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ข้อตกลง กติกา กฎ ระเบียบ หน้าที่ที่ต้องปฏิบัติในครอบครัว โรงเรียน สถานที่สาธารณะ เช่น โรงภาพยนตร์ โบราณสถาน ฯลฯ 2. มารยาทไทย เช่น การแสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การทักทาย การรับประทาน 3. การยอมรับความแตกต่างของคนในสังคม ในเรื่องความคิด ความเชื่อ ความสามารถและการปฏิบัติตนของบุคคลอื่นที่ แตกต่างกัน เช่น <ol style="list-style-type: none"> 3.1 บุคคลย่อมมีความคิดที่มีเหตุผล 3.2 การปฏิบัติตนตามพิธีกรรมตามความ เชื่อของบุคคล 3.3 บุคคลย่อมมีความสามารถแตกต่างกัน 3.4 ไม่พูดหรือแสดงอาการดูถูกรังเกียจผู้อื่น ในเรื่องของรูปร่างหน้าตา สีผิว สีผิว ที่แตกต่างกัน 3. สิทธิส่วนบุคคล เช่น <ol style="list-style-type: none"> 3.1 สิทธิแสดงความคิดเห็น 3.2 สิทธิเสรีภาพในร่างกาย 3.3 สิทธิในทรัพย์สิน
ป.3	<ol style="list-style-type: none"> 1. สรุประโยชน์และปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น 2. บอกพฤติกรรมการดำเนินชีวิตของตนเอง และผู้อื่นที่อยู่ในกระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัว เช่น การแสดงความเคารพและการเชื่อฟังผู้ใหญ่ การกระทำกิจกรรมร่วมกัน ในครอบครัว 2. ประเพณีและวัฒนธรรมในท้องถิ่น เช่น การเข้าร่วมประเพณีทางศาสนา ประเพณีเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ประโยชน์ของการปฏิบัติตนตามประเพณีและวัฒนธรรมในครอบครัวและท้องถิ่น 1. พฤติกรรมของตนเองและเพื่อน ๆ ในชีวิตประจำวัน เช่น การทักทาย การทำความเคารพ การปฏิบัติตามศาสนพิธี การรับประทานอาหาร การใช้ภาษา (ภาษาถิ่นกับภาษาราชการ และภาษาอื่นๆ ฯลฯ) 2. สาเหตุที่ทำให้พฤติกรรมดำเนินชีวิตในปัจจุบันของนักเรียน และผู้อื่นแตกต่างกัน

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. อธิบายความสำคัญของวันหยุดราชการที่สำคัญ	1. วันหยุดราชการที่สำคัญ เช่น <ol style="list-style-type: none"> 1.1 วันหยุดเกี่ยวกับชาติและพระมหากษัตริย์ เช่น วันจักรี วันรัฐธรรมนูญ วันฉัตรมงคล วันเฉลิมพระชนมพรรษา 1.2 วันหยุดราชการเกี่ยวกับศาสนา เช่น วันมาฆบูชา วันวิสาขบูชา วันอาสาฬหบูชา วันเข้าพรรษา 1.3 วันหยุดราชการเกี่ยวกับประเพณีและวัฒนธรรม เช่น วันสงกรานต์ วันพีฆมงคล
	4. ยกตัวอย่างบุคคลซึ่งมีผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน	1. บุคคลที่มีผลงานเป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่นของตน <ol style="list-style-type: none"> 2. ลักษณะผลงานที่เป็นประโยชน์แก่ชุมชนและท้องถิ่น
ป.4	1. ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตยในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชน	1. การเข้าร่วมกิจกรรมประชาธิปไตยของชุมชน เช่น การรณรงค์การเลือกตั้ง <ol style="list-style-type: none"> 2. แนวทางการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน เช่น อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สาธารณสมบัติ โบราณวัตถุและโบราณสถาน การพัฒนาชุมชน
	2. ปฏิบัติตนในการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี	1. การเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี <ol style="list-style-type: none"> 1.1 บทบาทและความรับผิดชอบของผู้นำ 1.2 บทบาทและความรับผิดชอบของผู้ตามหรือสมาชิก 1.3 การทำงานกลุ่มให้มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ และประโยชน์ของการทำงานเป็นกลุ่ม
	3. วิเคราะห์สิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับตามกฎหมาย	1. สิทธิพื้นฐานของเด็ก เช่น สิทธิที่จะมีชีวิต สิทธิที่จะได้รับการปกป้อง สิทธิที่จะได้รับการพัฒนา สิทธิที่จะมีส่วนร่วม
	4. อธิบายความแตกต่างทางวัฒนธรรมของกลุ่มคนในท้องถิ่น	2. วัฒนธรรมในภาคต่างๆ ของไทย ที่แตกต่างกัน เช่น การแต่งกาย ภาษา อาหาร
	5. เสนอวิธีการที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในชีวิตประจำวัน	3. ปัญหาและสาเหตุของการเกิดความขัดแย้งในชีวิตประจำวัน <ol style="list-style-type: none"> 4. แนวทางการแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.5	1. ยกตัวอย่างและปฏิบัติตาม สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ในฐานะพลเมืองดี	1. สถานภาพ บทบาท สิทธิเสรีภาพ 2. หน้าที่ของพลเมืองดี เช่น เคารพ เทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ปฏิบัติตามกฎหมาย 3. คุณลักษณะของพลเมืองดี เช่น เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตน มีความรับผิดชอบ เสียสละ
	2. เสนอวิธีการป้องกันคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการ ละเมิดสิทธิเด็ก	1. เหตุการณ์ที่ละเมิดสิทธิเด็กในสังคมไทย 2. แนวทางการป้องกันคุ้มครองตนเองหรือผู้อื่นจากการ ละเมิดสิทธิเด็ก 3. การป้องกันคุ้มครองสิทธิเด็กในสังคมไทย
	3. เห็นคุณค่าวัฒนธรรมไทยที่มีผล ต่อการดำเนินชีวิตในสังคมไทย	1. วัฒนธรรมไทย ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของคนในสังคมไทย 2. คุณค่าของวัฒนธรรมกับการดำเนินชีวิต
	4. มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และ เผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของ ชุมชน	1. ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น 2. ตัวอย่างภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชน ของตน 3. การอนุรักษ์และเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชน
ป.6	1. ปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับชีวิตประจำวันของครอบครัว และชุมชน	1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเช่น 1.1 กฎหมายจราจร 1.2 กฎหมายทะเบียนราษฎร 1.3 กฎหมายยาเสพติดให้โทษ 1.4 เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติ อบต. อบจ. 2. ประโยชน์ของการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว
	2. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง วัฒนธรรมตามกาลเวลาและ อารงรักษาวัฒนธรรม อันดีงาม	1. ความหมายและประเภทของวัฒนธรรม 2. การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมตามกาลเวลาที่มีผลต่อตนเอง และสังคมไทย 3. แนวทางการอารงรักษาวัฒนธรรมไทย
	3. แสดงออกถึงมารยาทไทยได้ เหมาะสมถูกกาลเทศะ	1. ความหมายและสำคัญของมารยาทไทย 2. มารยาทไทยและมารยาทสังคม เช่น การแสดงความเคารพ การยืน การเดิน การนั่ง การนอน การรับของส่งของ การรับประทานอาหาร การแสดงกิริยาอาการ การทักทาย การสนทนา การใช้คำพูด

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	4. อธิบายคุณค่าทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันระหว่างกลุ่มคนในสังคมไทย	1. ประโยชน์และคุณค่าทางวัฒนธรรม 2. ความแตกต่างทางวัฒนธรรมระหว่างกลุ่มคนภาคต่างๆ ในสังคมไทย 3. แนวทางการรักษาวัฒนธรรม
	5. ติดตามข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เลือกรับและใช้ข้อมูล ข่าวสารในการเรียนรู้ได้เหมาะสม	1. ข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น วิทยุโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แหล่งข่าวต่าง ๆ สถานการณ์จริง 2. ประโยชน์จากการติดตามข้อมูล ข่าวสาร เหตุการณ์ต่างๆ 3. หลักการเลือกรับและใช้ข้อมูล ข่าวสารจากสื่อต่างๆ รวมทั้งสื่อที่ไร้พรมแดน
ม.1	1. ปฏิบัติตามกฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล	1. กฎหมายในการคุ้มครองสิทธิของบุคคล 1.1 กฎหมายการคุ้มครองเด็ก 1.2 กฎหมายการศึกษา 1.3 กฎหมายการคุ้มครองผู้บริโภค 1.4 กฎหมายลิขสิทธิ์ 2. ประโยชน์ของการปฏิบัติตามกฎหมายการคุ้มครองสิทธิของบุคคล
	2. ระบุความสามารถของตนเองในการทำประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ	1. บทบาทและหน้าที่ของเยาวชนที่มีต่อสังคมและประเทศชาติ โดยเน้นจิตสาธารณะ เช่น เคารพกติกาสังคม ปฏิบัติตามกฎหมาย มีส่วนร่วมและรับผิดชอบในกิจกรรมทางสังคม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รักษาสาธารณประโยชน์
	3. อภิปรายเกี่ยวกับคุณค่าทางวัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีหรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน	1. ความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 2. วัฒนธรรมที่เป็นปัจจัยในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดี หรืออาจนำไปสู่ความเข้าใจผิดต่อกัน
	4. แสดงออกถึงการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น	1. วิธีปฏิบัติตนในการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น 2. ผลที่ได้จากการเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.2	1. อธิบายและปฏิบัติตนตาม กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชนและประเทศ	1. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว เช่น 1.1 กฎหมายเกี่ยวกับความสามารถของผู้เยาว์ 1.2 กฎหมายบัตรประจำตัวประชาชน 1.3 กฎหมายเฟ่งเกี่ยวกับครอบครัวและมรดก เช่น การหมั้น การสมรส การรับรองบุตร การรับบุตร บุญธรรม และมรดก 2. กฎหมายเกี่ยวกับชุมชนและประเทศ 2.1 กฎหมายเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 2.2 กฎหมายเกี่ยวกับภาษีอากร และกรอกแบบแสดง รายการ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา 2.3 กฎหมายแรงงาน
	2. เห็นคุณค่าในการปฏิบัติตนตาม สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตย	1. สถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ หน้าที่ในฐานะพลเมือง ดีตามวิถีประชาธิปไตย 2. แนวทางส่งเสริมให้ปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถี ประชาธิปไตย
	3. วิเคราะห์บทบาท ความสำคัญ และความสัมพันธ์ของสถาบัน ทางสังคม	1. บทบาท ความสำคัญและความสัมพันธ์ของสถาบันทาง สังคม เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบัน ศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ สถาบัน ทางการเมืองการปกครอง
	4. อธิบายความคล้ายคลึงและ ความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศ ในภูมิภาคเอเชีย เพื่อนำไปสู่ ความเข้าใจอันดีระหว่างกัน	2. ความคล้ายคลึงและความแตกต่างของวัฒนธรรมไทย และวัฒนธรรมของประเทศในภูมิภาคเอเชียวัฒนธรรม เป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างกัน
ม.3	1. อธิบายความแตกต่างของ การกระทำความผิดระหว่าง คดีอาญาและคดีแพ่ง	1. ลักษณะการกระทำความผิดทางอาญา และโทษ 2. ลักษณะการกระทำความผิดทางแพ่ง และโทษ 3. ตัวอย่างการกระทำความผิดทางอาญา เช่น ความผิด เกี่ยวกับทรัพย์ 4. ตัวอย่างการกระทำความผิดทางแพ่ง เช่น การทำผิดสัญญา การทำละเมิด
	2. มีส่วนร่วมในการปกป้อง คุ้มครองผู้อื่นตามหลักสิทธิ มนุษยชน	1. ความหมาย และความสำคัญของสิทธิมนุษยชน 2. การมีส่วนร่วมคุ้มครองสิทธิมนุษยชนตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทยตามวาระและโอกาสที่เหมาะสม

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม	1. ความสำคัญของวัฒนธรรมไทย ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมสากล 2. การอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยและ ภูมิปัญญาไทยที่เหมาะสม 3. การเลือกรับวัฒนธรรมสากลที่เหมาะสม
	4. วิเคราะห์ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งในประเทศ และเสนอแนวคิดในการลดความขัดแย้ง	1. ปัจจัยที่ก่อให้เกิดความขัดแย้ง เช่น การเมือง การปกครอง เศรษฐกิจ สังคม ความเชื่อ 2. สาเหตุปัญหาทางสังคม เช่น ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทุจริต ปัญหาอาชญากรรม ฯลฯ 3. แนวทางความร่วมมือในการลดความขัดแย้งและการสร้างความสมานฉันท์
	5. เสนอแนวคิดในการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในประเทศและสังคมโลก	1. ปัจจัยที่ส่งเสริมการดำรงชีวิตให้มีความสุข เช่น การอยู่ร่วมกันอย่างมีขันติธรรม หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เห็นคุณค่าในตนเอง รู้จักมองโลกในแง่ดี สร้างทักษะทางอารมณ์ รู้จักบริโภคด้วยปัญญา เลือกรับ-ปฏิเสธข่าวและวัตถุต่างๆ ปรับปรุงตนเองและสิ่งต่างๆให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
ม.4-ม.6	1. วิเคราะห์และปฏิบัติตนตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับตนเอง ครอบครัว ชุมชน ประเทศชาติ และสังคมโลก	1. กฎหมายพ่งเกี่ยวกับนิติกรรมสัญญา เช่น ซื้อขาย ขายฝาก เช่าทรัพย์ เช่าซื้อ กู้ยืมเงิน จำนำ จำนอง 2. กฎหมายอาญา เช่น ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย 3. กฎหมายอื่นที่สำคัญ เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน กฎหมายการรับราชการทหาร กฎหมายภาษีอากร กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค 4. ข้อตกลงระหว่างประเทศ เช่น ปฏิญญา สากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน กฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ
	2. วิเคราะห์ความสำคัญของโครงสร้างทางสังคม การขัดเกลาทางสังคม และการเปลี่ยนแปลงทางสังคม	1. โครงสร้างทางสังคม เช่น การจัดระเบียบทางสังคม สถาบันทางสังคม 2. การขัดเกลาทางสังคม 3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม 4. การแก้ปัญหาและแนวทางการพัฒนาทางสังคม

(ต่อ)

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
3.	ปฏิบัติตนและมีส่วน สนับสนุนให้ผู้อื่นประพฤติ ปฏิบัติเพื่อเป็นพลเมืองดีของ ประเทศไทย และสังคมโลก	1. คุณลักษณะพลเมืองดีของประเทศไทย และสังคมโลก เช่น <ol style="list-style-type: none"> 1.1 เคารพกฎหมาย และกติกาสังคม 1.2 เคารพสิทธิ เสรีภาพของตนเองและบุคคลอื่น 1.3 มีเหตุผล รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 1.4 มีความรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม ชุมชน ประเทศไทย และสังคม 1.5 เข้าร่วมกิจกรรมทางการเมือง การปกครอง 1.6 มีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง สิ่งแวดล้อม 1.7 มีคุณธรรมจริยธรรม ใช้เป็นตัวกำหนดความคิด
4.	ประเมินสถานการณ์ สิทธิมนุษยชนในประเทศไทย และเสนอแนวทางพัฒนา	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความหมาย ความสำคัญ แนวคิดและหลักการของสิทธิมนุษยชน 2. บทบาทขององค์กรระหว่างประเทศ ในเวทีโลกที่มีผลต่อประเทศไทย 3. สาระสำคัญของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน 4. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน 5. ปัญหาสิทธิมนุษยชนในประเทศ และแนวทางแก้ปัญหาและพัฒนา
5.	วิเคราะห์ความจำเป็นที่ต้อง มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย และเลือกรับวัฒนธรรมสากล	<ol style="list-style-type: none"> 1. ความหมายและความสำคัญของวัฒนธรรม 2. ลักษณะและ ความสำคัญของวัฒนธรรมไทยที่สำคัญ 3. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย 4. ความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับวัฒนธรรมสากล 5. แนวทางการอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ที่ดีงาม 6. วิธีการเลือกรับวัฒนธรรมสากล

สาระที่ 2 หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม

มาตรฐาน ส 2.2 เข้าใจระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน ยึดมั่น ศรัทธา และธำรงรักษา ไว้ซึ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตารางที่ 2.2

ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง สาระที่ 2 มาตรฐาน ส 2.2

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ป.1	1. บอกโครงสร้าง บทบาทและหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัวและโรงเรียน	1. โครงสร้างของครอบครัวและความสัมพันธ์ของบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในครอบครัว 2. โครงสร้างของโรงเรียน ความสัมพันธ์ของบทบาทหน้าที่ของสมาชิกในโรงเรียน
	2. ระบุบทบาท สิทธิ หน้าที่ของตนเองในครอบครัวและโรงเรียน	1. ความหมายและความแตกต่างของอำนาจตามบทบาทสิทธิ หน้าที่ในครอบครัวและโรงเรียน 2. การใช้อำนาจในครอบครัวตามบทบาท สิทธิหน้าที่
	3. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและทำกิจกรรมในครอบครัวและโรงเรียนตามกระบวนการประชาธิปไตย	1. กิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตยในครอบครัว เช่น การแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในครอบครัว การรับฟังและแสดงความคิดเห็น 2. กิจกรรมตามกระบวนการประชาธิปไตยในโรงเรียน เช่น เลือกหัวหน้าห้อง ประธานชุมนุม ประธานนักเรียน
ป.2	1. อธิบายความสัมพันธ์ของตนเองและสมาชิกในครอบครัวในฐานะเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน	1. ความสัมพันธ์ของตนเอง และสมาชิกในครอบครัวกับชุมชน เช่น การช่วยเหลือกิจกรรมของชุมชน
	2. ระบุผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียน และชุมชน	1. ผู้มีบทบาท อำนาจในการตัดสินใจในโรงเรียน และชุมชน เช่น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้นำท้องถิ่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
ป.3	1. ระบุบทบาทหน้าที่ของสมาชิกของชุมชนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย	1. บทบาทหน้าที่ของสมาชิกในชุมชน 2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามกระบวนการประชาธิปไตย
	2. วิเคราะห์ความแตกต่างของกระบวนการตัดสินใจในชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชนโดยวิธีการออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง	1. การออกเสียงโดยตรงและการเลือกตัวแทนออกเสียง

(ต่อ)

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. ยกตัวอย่างการเปลี่ยนแปลงใน ชั้นเรียน/โรงเรียนและชุมชนที่เป็น ผลจากการตัดสินใจของบุคคลและ กลุ่ม	1. การตัดสินใจของบุคคล กลุ่มที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง ในชั้นเรียน โรงเรียน และชุมชน 1.1 การเปลี่ยนแปลงในชั้นเรียน เช่น การเลือกหัวหน้าห้อง การเลือกคณะกรรมการห้องเรียน 1.2 การเปลี่ยนแปลงในโรงเรียน เช่น เลือก 2. ประธานนักเรียน เลือกคณะกรรมการนักเรียน 3. การเปลี่ยนแปลงในชุมชน เช่น การเลือกผู้ใหญ่บ้าน กำนัน สมาชิก อบต. อบจ.
ป.4	1. อธิบายอำนาจอธิปไตยและ ความสำคัญของระบอบ ประชาธิปไตย 2. อธิบายบทบาทหน้าที่ของพลเมืองใน กระบวนการเลือกตั้ง 3. อธิบายความสำคัญของสถาบัน พระมหากษัตริย์ตามระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข	1. อำนาจอธิปไตย 2. ความสำคัญของการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย 1. บทบาทหน้าที่ของพลเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ทั้งก่อนการเลือกตั้ง ระหว่างการเลือกตั้ง หลังการเลือกตั้ง 1. สถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย 2. ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ในสังคมไทย
ป.5	1. อธิบายโครงสร้าง อำนาจ หน้าที่และ ความสำคัญของการปกครองส่วน ท้องถิ่น 2. ระบุบทบาทหน้าที่ และวิธีการเข้า ดำรงตำแหน่งของผู้บริหารท้องถิ่น 3. วิเคราะห์ประโยชน์ที่ชุมชน จะได้รับ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1. โครงสร้างการปกครองในท้องถิ่น เช่น อบต. อบจ. เทศบาล และการปกครองพิเศษ เช่น พัทยา กทม. 2. อำนาจหน้าที่และความสำคัญของ การปกครองส่วน ท้องถิ่น 1. บทบาทหน้าที่ และวิธีการเข้าดำรงตำแหน่งของ ผู้บริหารท้องถิ่น เช่นนายก อบต. นายกเทศมนตรี นายก อบจ. ผู้ว่าราชการ กทม. 1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับบริการสาธารณประโยชน์ ในชุมชน
ป.6	1. เปรียบเทียบบทบาท หน้าที่ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ รัฐบาล 2. มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ที่ ส่งเสริม ประชาธิปไตยในท้องถิ่นและ ประเทศ	1. บทบาท หน้าที่ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ รัฐบาล 1. กิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริม ประชาธิปไตย ในท้องถิ่น และประเทศ

(ต่อ)

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	3. อภิปรายบทบาท ความสำคัญในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย	<ol style="list-style-type: none"> 1. การมีส่วนร่วมในการออกกฎหมาย ระเบียบ กติกา การเลือกตั้ง 2. สอดส่องดูแลผู้มีพฤติกรรมกระทำความผิดการเลือกตั้ง และแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบ 3. ตรวจสอบคุณสมบัติ 4. การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย
ม.1	<ol style="list-style-type: none"> 1. อธิบายหลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันโดยสังเขป 2. วิเคราะห์บทบาทการถ่วงดุลของ อำนาจอธิปไตยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน 3. ปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับตนเอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. หลักการ เจตนารมณ์ โครงสร้าง และสาระสำคัญของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน 1. การแบ่งอำนาจ และการถ่วงดุลอำนาจอธิปไตยทั้ง 3 ฝ่าย คือ นิติบัญญัติ บริหาร ตุลาการ ตามที่ระบุในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน 1. การปฏิบัติตนตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับปัจจุบัน เกี่ยวกับสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่
ม.2	<ol style="list-style-type: none"> 1. อธิบายกระบวนการในการตรา กฎหมาย 2. วิเคราะห์ข้อมูล ข่าวสารทางการเมือง การปกครองที่มีผลกระทบต่อ สังคมไทยสมัยปัจจุบัน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. กระบวนการในการตรากฎหมาย <ol style="list-style-type: none"> 1.1 ผู้มีสิทธิเสนอร่างกฎหมาย 1.2 ขั้นตอนการตรากฎหมาย 1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนใน กระบวนการตรา กฎหมาย 1. เหตุการณ์ และการเปลี่ยนแปลงสำคัญของการปกครองของไทย 2. หลักการเลือกข้อมูล ข่าวสาร
ม.3	1. อธิบายระบอบการปกครองแบบต่างๆ ที่ใช้ในยุคปัจจุบัน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ระบอบการปกครอง แบบต่างๆ ที่ใช้ในยุคปัจจุบัน เช่น การปกครองแบบ 2. เผด็จการ การปกครองแบบประชาธิปไตย 3. เกณฑ์การตัดสินใจ

(ต่อ)

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
	2. วิเคราะห์ เปรียบเทียบระบอบการปกครองของไทยกับประเทศอื่นๆที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย	1. ความแตกต่าง ความคล้ายคลึงของการปกครองของไทยกับประเทศอื่นๆ ที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย
	3. วิเคราะห์รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ในมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	1. บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในมาตราต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้ง การมีส่วนร่วม และการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ 2. อำนาจหน้าที่ของรัฐบาล 3. บทบาทสำคัญของรัฐบาลในการบริหารราชการแผ่นดิน 4. ความจำเป็นในการมีรัฐบาลตามระบอบประชาธิปไตย
	4. วิเคราะห์ประเด็น ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทยและเสนอแนวทางแก้ไข	1. ประเด็น ปัญหาและผลกระทบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของประเทศไทย 2. แนวทางการแก้ไขปัญหา
ม.4-ม.6	1. วิเคราะห์ปัญหาการเมืองที่สำคัญในประเทศ จากแหล่งข้อมูลต่างๆ พร้อมทั้งเสนอแนวทางแก้ไข	1. ปัญหาการเมืองสำคัญที่เกิดขึ้นภายในประเทศ 2. สถานการณ์การเมืองการปกครอง ของสังคมไทย และสังคมโลก และ การประสานประโยชน์ร่วมกัน 3. อิทธิพลของระบบการเมืองการปกครอง ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
	2. เสนอแนวทาง ทางการเมืองการปกครองที่นำไปสู่ความเข้าใจ และการประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ	1. การประสานประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศ เช่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ 2. การแลกเปลี่ยนเพื่อช่วยเหลือ และส่งเสริมด้านวัฒนธรรม การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม
	3. วิเคราะห์ความสำคัญและความจำเป็นที่ต้องธำรงรักษาไว้ซึ่งการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข	1. การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 1.1 รูปแบบของรัฐ 1.2 ฐานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์
	4. เสนอแนวทางและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ	1. การตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เช่น การตรวจสอบโดยองค์กรอิสระ การตรวจสอบโดยประชาชน

2.2 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ทักษะด้านการศึกษาในศตวรรษที่ 21 เป็นการเตรียมพร้อมนักเรียนกับการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ถือได้ว่าเป็นเรื่องสำคัญของการปรับเปลี่ยนทางสังคม ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) นั้นจึงมีความสำคัญมากกับนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ดังนั้นจึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็น ซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ

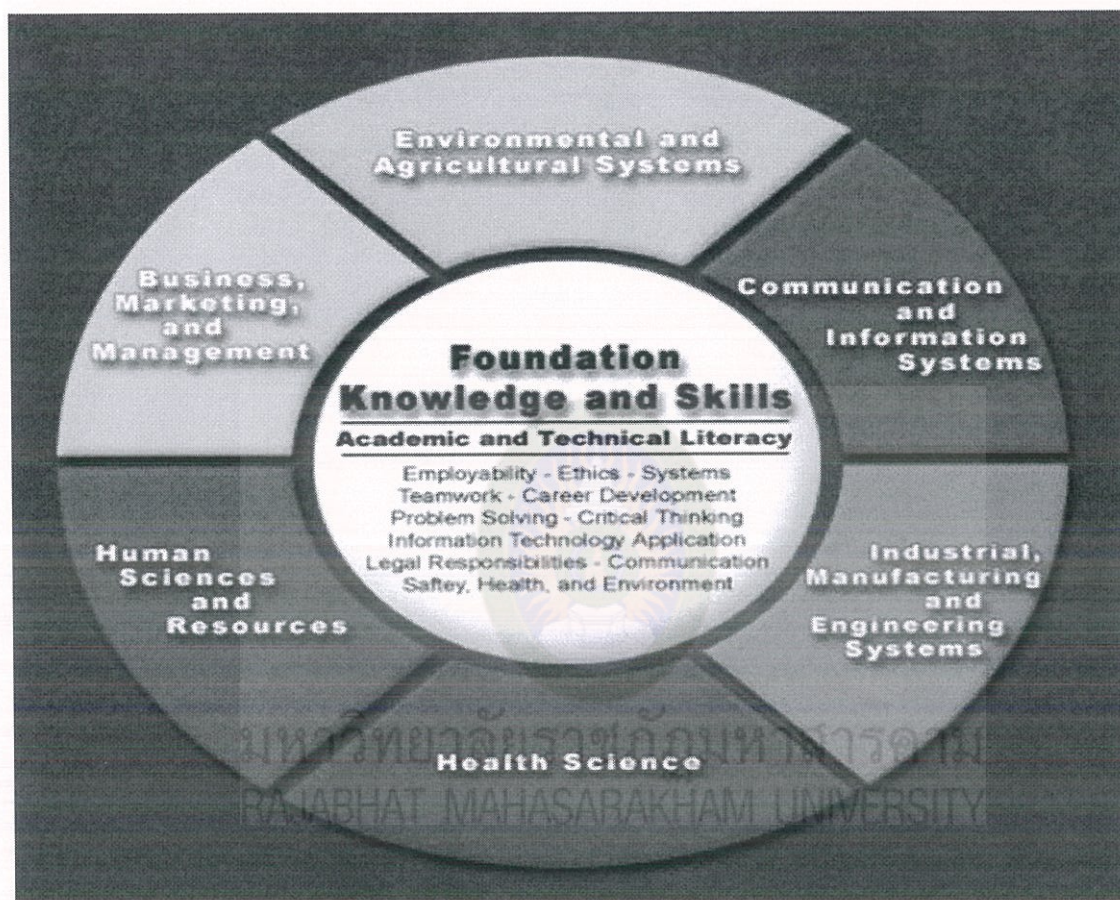
ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) วิจารณ์ พานิช (2555, น. 16-21) ได้กล่าวถึงทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) สาระวิชาที่มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (Content หรือ Subject Matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ สาระวิชาหลัก (Core Subjects) ประกอบด้วย 1.1) ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก 1.2) ศิลปะ 1.3) คณิตศาสตร์ 1.4) การปกครองและหน้าที่พลเมือง 1.5) เศรษฐศาสตร์ 1.6) วิทยาศาสตร์ 1.7) ภูมิศาสตร์ และ 1.8) ประวัติศาสตร์

โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้ 1) ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 1.2) ความรู้เกี่ยวกับโลก (Global Awareness) 1.3) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) 1.4) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (Civic Literacy) 1.5) ความรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy) 1.6) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

แนวคิดทักษะแห่งอนาคตใหม่ : การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และกรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นการกำหนดแนวทางยุทธศาสตร์ในการจัดการเรียนรู้ โดยร่วมกันสร้างรูปแบบและแนวปฏิบัติในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยเน้นที่องค์ความรู้ ทักษะ ความเชี่ยวชาญและสมรรถนะที่เกิดกับตัวผู้เรียน เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตในสังคมแห่งความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยจะอ้างอิงถึงรูปแบบ (Model) ที่พัฒนามาจากเครือข่ายองค์กรความร่วมมือเพื่อทักษะแห่งการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Partnership For 21st Century Skills)

(www.p21.org) ที่มีชื่อย่อว่า เครือข่าย P21 ซึ่งได้พัฒนากรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยผสมผสานองค์ความรู้ ทักษะเฉพาะด้าน ความชำนาญการและความรู้เท่าทันด้านการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณและการแก้ปัญหา

ภาพที่ 2.1 กรอบแนวคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Framework)

กรอบแนวคิดเชิงมนทัศน์สำหรับทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เป็นที่ยอมรับในการสร้างทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (Model of 21st Century Outcomes and Support Systems) ซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางเนื่องด้วยเป็นกรอบแนวคิดที่เน้นผลลัพธ์ที่เกิดกับผู้เรียน (Student Outcomes) ทั้งในด้านความรู้สาระวิชาหลัก (Core Subjects) และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่จะ ช่วยผู้เรียนได้เตรียมความพร้อมในหลากหลายด้าน รวมทั้งระบบสนับสนุนการเรียนรู้ ได้แก่มาตรฐาน และการประเมิน หลักสูตรและการเอนการสอน การพัฒนาครู สภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต่อการเรียน ในศตวรรษที่ 21

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้องก้าวข้าม “สาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ซึ่งครูจะเป็นผู้สอนไม่ได้ แต่ต้องให้นักเรียนเป็นผู้เรียนรู้ด้วยตนเอง โดยครูจะออกแบบการเรียนรู้ ฝึกฝนให้ตนเองเป็นโค้ช (Coach) และอำนวยความสะดวก (Facilitator) ในการเรียนรู้แบบ PBL (Problem-Based Learning) ของนักเรียน ซึ่งสิ่งที่เป็นตัวช่วยของครูในการจัดการเรียนรู้คือ ชุมชนการเรียนรู้ครูเพื่อศิษย์ (Professional Learning Communities : PLC) เกิดจากการรวมตัวกันของครูเพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานที่ของครูแต่ละคนนั่นเอง

2.3 การรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี

การรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีได้มีนักวิชาการ นักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2556, น. 116) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การ” หมายถึง งาน, สิ่งหรือเรื่องที่ทำ ถ้าอยู่หน้ากริยา ทำกริยาเป็นนาม “รู้” หมายถึง แจ่ม, เข้าใจ, ทราบส่วน “พลเมือง” หมายถึง ประชาชน, ราษฎร, ชาวประเทศ คำว่าพลเมืองดีจึงได้กล่าวไว้ว่า ประชาชนที่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์

จันทิรา ธนสงวนวงศ์ ได้กล่าวว่า ประชาชนที่ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ของตนเอง รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม ไม่ละเมิดล่วงล้ำสิทธิ และเสรีภาพของ บุคคลอื่น

รัตนาภรณ์ ไชยโคตร (2560, น. 22) ได้กล่าวว่า ประชาชนที่ประพฤติปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของสังคมมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง และปฏิบัติตนได้อย่างเหมาะสม ไม่ละเมิดล่วงล้ำสิทธิและเสรีภาพของผู้อื่น

พรชัย พรภาพันท์ (2554, น. 3) ได้กล่าวว่า สมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพและพึ่งตนเองได้ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหาคด้วยความรุนแรง ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ กระตือรือร้นรับผิดชอบต่อ ร่วมขับเคลื่อนแก้ไขปัญหาสังคมในระดับต่างๆ

ฤาษุดา เทพายากุล (2554) ได้กล่าวว่า ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่พลเมืองได้ครบถ้วน ทั้งกิจที่ต้องทำ และกิจที่ควรทำหน้าที่ กิจที่ต้องหรือควรทำ เป็นสิ่งที่กำหนดให้ทำ ถ้าทำก็อาจจำทำให้เกิดผลดี เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัว หรือสังคมส่วนรวมแล้วแต่กรณี ถ้าไม่ทำหรือไม่ละเว้นการกระทำตามที่กำหนดจะได้รับผลเสียโดยตรง คือ ได้รับโทษ หรือถูกบังคับ เช่น ปรับ จำคุก เป็นต้น โดยทั่วไปสิ่งที่ระบุกิจที่ต้องทำ ได้แก่ กฎหมาย เป็นต้น

ดวงเดือน พันธุมนาวินและปรีชา ตงมณี (2550, น. 28) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีจริยธรรมสูง กล้าทำความดีโดยไม่หวังผล มีทัศนคติและนิสัยอันพึงปรารถนาของสังคม

ปริญญา เทวานฤมิตรกุล (2555, น. 30) ได้กล่าวว่า การเป็นสมาชิกของสังคมที่มีอิสรภาพ ควบคู่กับความรับผิดชอบ และมีสิทธิเสรีภาพควบคู่กับหน้าที่ โดยมีความสามารถในการยอมรับความแตกต่างและเคารพกติกาในการอยู่ร่วมกัน พร้อมทั้งมีส่วนร่วมต่อความเป็นไปและการแก้ปัญหาในสังคมของตนเอง

จากการศึกษาเอกสาร สรุปได้ว่าการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี (Civic Literacy) หมายถึง ประชาชนที่มีอำนาจในการปกครองตนเอง มีสิทธิเสรีภาพ หน้าที่ ความรับผิดชอบ และร่วมแก้ไขปัญหาของสังคม มีความเคารพต่อผู้อื่น เคารพต่อกฎเกณฑ์ที่ใช้ร่วมกันในสังคม

2.3.1 ความสำคัญการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี

ความสำคัญการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีได้มีนักวิชาการ ได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

ทรงสิริ วิชิรานนท์ (2556, น. 6-7) ได้ให้ความสำคัญว่า พลเมืองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของสังคมของสังคมไทย เช่นเดียวกับสังคมอื่น ๆ ทุกสังคมย่อมต้องการพลเมืองที่มีคุณภาพ ซึ่งหมายถึง ความมีร่างกายจิตใจดี คิดเป็นทำเป็นแก้ไขปัญหาได้มีประสิทธิภาพเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงให้กับประเทศชาติและการเป็นพลเมืองดีนั้นย่อมต้องการปฏิบัติตามบรรทัดฐานและขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคมมีคุณธรรมเป็นแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิตอีกด้วย หากประเทศใดมีประชาชนเป็นคนดี หรือมีพลเมืองดีเป็นจำนวนมาก ย่อมส่งผลดีต่อประเทศชาติทุกๆ ด้าน สังคมมีความเจริญรุ่งเรือง พัฒนาก้าวหน้า ด้วยว่าสมาชิกของสังคมนั้น หรือพลเมืองของประเทศนั้นจะมีบทบาทที่สำคัญในการจรรโลงสังคม ให้มีการพัฒนา เพื่อพัฒนาสังคมให้ยั่งยืนจึงมีวัตถุประสงค์ของการพัฒนาให้เป็นพลเมืองดี

1. วัตถุประสงค์ของการพัฒนาให้เป็นพลเมืองดี มีดังนี้
 - 1.1 เพื่อให้รู้จักปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม
 - 1.2 เพื่อปลูกฝังทักษะการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม
 - 1.3 เพื่อปลูกฝังความมีระเบียบวินัย และเคารพกฎหมาย
 - 1.4 เพื่อปลูกฝังให้มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อสังคม
2. ความสำคัญของการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีมีความสำคัญต่อประเทศ
 - 2.1 ทำให้สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปได้อย่างมั่นคง
 - 2.2 ทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบเรียบร้อย
 - 2.3 ทำให้เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ
 - 2.4 สมาชิกในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

การปฏิบัติเป็นพลเมืองดีนั้นเป็นหน้าที่ของสมาชิกทุกคนในสังคม ไม่ว่าจะอยู่ในสังคมขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ เมื่อทุกคนในสังคมไม่ว่าผู้ใหญ่หรือเด็กพัฒนาตนเองให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว โรงเรียนและชุมชน ได้จะประสบความสำเร็จ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2555) ได้ให้ความสำคัญว่า สมาชิกในสังคมประชาธิปไตยรู้จักปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวิถีประชาธิปไตย ย่อมเกิดผลดีต่อสังคมและประเทศดังนี้

1. ทำให้สังคมและประเทศชาติมีการพัฒนาไปอย่างมั่นคงเพราะการที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลาย และมีเหตุผลในงานหรือโครงการต่าง ๆ ทั้งในระดับชุมชนถึงระดับประเทศ ตลอดจนเปิดโอกาสให้คนที่มีความรู้ความสามารถได้ร่วมกันทำงาน ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานและผลงานนั้นมีประสิทธิภาพ

2. เกิดความรักและความสามัคคีในหมู่คณะ เพราะเมื่อมีการทำกิจกรรมร่วมกันย่อมมีความผูกพัน ร่วมแรงร่วมใจในการทำงานทั้งปวงให้บรรลุเป้าหมายได้

3. สังคมมีความเป็นระเบียบ สงบเรียบร้อยเพราะทุกคนต้องปฏิบัติตามระเบียบกติกาสังคม ซึ่งเป็นกฎเกณฑ์ที่ทุกคนยอมรับ

4. สังคมมีความเป็นธรรม สมาชิกทุกคนได้รับสิทธิ หน้าที่เสรีภาพ ความเท่าเทียมกัน ตามกฎหมาย ทำให้สมาชิกทุกคนได้รับการปฏิบัติอย่างยุติธรรมก่อให้เกิดความเป็นธรรมในสังคม

5. สมาชิกในสังคมมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และมีน้ำใจต่อกันโดยยึดหลักศีลธรรมเป็นพื้นฐานในการปฏิบัติต่อกันตามวิถีประชาธิปไตย

ไพศาล ภูโพลย์และคณะ (ม.ป.พ.) ได้ให้ความสำคัญว่า การเป็นเยาวชนที่ดีมีความสำคัญต่อตนเองและประเทศชาติดังนี้

1. ความสำคัญต่อตนเอง เยาวชนที่ดีต้องเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต คิดดี ทำดีเพื่อตนเองและ เพื่อส่วนรวม ปฏิบัติตนตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจะทำให้สุขภาพกาย สุขภาพจิตที่ดี สร้างสัมพันธภาพที่ดี ระหว่างกันและกัน เป็นที่รักของครอบครัว

2. ความสำคัญต่อส่วนรวม เมื่อเยาวชนได้รับการปลูกฝังให้เป็นเยาวชนที่ดีแล้วก็จะกลายเป็นพลเมืองที่ดีในอนาคต และถ้าประเทศชาติมีพลเมืองที่ดี มีความรับผิดชอบปฏิบัติตามกฎระเบียบ กติกาของสังคม และนำหลัก ประชาธิปไตยมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของตน ก็ย่อมทำให้การอยู่ร่วมกันในสังคม เป็นไปอย่างสงบสุข

3. ความสำคัญต่อประเทศชาติ เมื่อสังคม มีเยาวชนที่ดี และมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ย่อมเป็นพื้นฐานทำให้เกิดพลเมืองดีในอนาคต และเมื่อสังคมมีพลเมืองที่ดี ย่อมนำมาซึ่งการพัฒนาประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ต่อไปอย่างรวดเร็ว

จากการศึกษาเอกสาร สรุปได้ว่า ความสำคัญของการรู้การเป็นพลเมืองดี คือ การปฏิบัติตามบรรทัดฐานของสังคม มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีทัศนคติและค่านิยมที่ดีเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

2.3.2 แนวทางการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี

แนวทางการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีได้นักวิชาการ ได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

วราภรณ์ สามโกเศศ (2554) ได้ให้แนวทางไว้ว่า คนจำนวนมากมักพูดกันว่าทำไมนักเรียนปัจจุบันจึงไม่เรียนวิชา “หน้าที่พลเมือง” คำตอบก็คือ รายวิชาได้ถูกลดความสำคัญให้เหลือเพียงเป็นสาระหนึ่งในสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาเท่านั้น และอีกทั้งเป็นวิชาที่แทบไม่มีผลต่อการเรียนต่อหรือเข้ามหาวิทยาลัยเลย ดังนั้น จึงไม่ได้รับความสำคัญและขาดการพัฒนาอย่างเหมาะสมกับยุคสมัย ปัจจุบันกำลังจะกลับคืนมาแล้วตามข้อเสนอของคณะกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองคณะกรรมการด้านพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดี ซึ่งมีศาสตราจารย์พิเศษธงทอง จันทรางศุ เลขาธิการสภาการศึกษา เป็นประธาน ได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองดีได้เสนอยุทธศาสตร์ต่อคณะกรรมการนโยบาย และได้รับการอนุมัติแล้วขอนำข้อความบางส่วนจากเอกสาร ยุทธศาสตร์พัฒนาศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561 “มาเผยแพร่”..... “ประชาธิปไตย” คือการปกครองโดยประชาชนหรือประชาชนปกครองตนเอง ประชาธิปไตยจึงไม่อาจประสบความสำเร็จได้ ถ้าประชาชนไม่มีความสามารถในการปกครองกันเองตามระบอบประชาธิปไตย ประชาธิปไตยจะประสบความสำเร็จได้ ไม่ใช่เพียงแต่มีรัฐธรรมนูญที่ดีเท่านั้น แต่ประชาชนจะต้องเป็น “พลเมือง” ตามระบอบประชาธิปไตยด้วย กล่าวคือ มีสมาชิกของสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่นเคารพความแตกต่าง เคารพกติกา ประชาธิปไตยจึงจะประสบความสำเร็จได้ ประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศเยอรมนีจัดให้มีการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง (Civic Education) ขึ้นมา และประสบความสำเร็จในการสร้างพลเมือง จนเป็นตัวอย่างให้กับประเทศต่างๆ และปัจจุบันการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองได้กลายเป็นปัจจัยความสำเร็จในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศต่างๆ ทั่วโลก “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย แตกต่างจากพลเมืองของระบอบอื่นที่พลเมืองจะมี “คุณสมบัติ” ใดๆ จะเป็นไปตามที่ผู้มีอำนาจประสงค์จะให้ เป็น ขณะที่ระบอบประชาธิปไตยเจ้าของอำนาจสูงสุดคือประชาชน ดังนั้น ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจจึงกำหนดชีวิตตนเองได้ “ประชาชน” ในระบอบประชาธิปไตย จึงแตกต่างหลากหลายได้ เมื่อแตกต่างหลากหลายได้ จึงต้องเคารพซึ่งกันและกัน และใช้กติกาในการแก้ปัญหาจึงจะสามารถอยู่ร่วมกันและปกครองกันตามวิถีทางประชาธิปไตยได้ ดังนั้น “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตย จึงหมายถึงสมาชิกของสังคมที่มี อิสรภาพ (Liberty) และ พึ่งตนเองได้ (Independent) ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบต่อ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพ

ความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหาคด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ และกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบหรือร่วมขับเคลื่อนสังคมและแก้ปัญหาสังคมหรือร่วมขับเคลื่อนสังคมและแก้ปัญหาสังคมในระดับต่างๆ ตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชนจนถึงระดับประเทศ ระดับอาเซียน และระดับประชาคมโลก “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยสามารถสรุปคุณสมบัติได้ 6 ประการดังต่อไปนี้

1. มีอิสรภาพ (Liberty) และพึ่งตนเองได้ (Independent) ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของระบบอุปถัมภ์
2. เคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช่สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น (ทั้งนี้ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 28 ที่บัญญัติว่า “บุคคลย่อมใช้...สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น”)
3. เคารพความแตกต่าง มีทักษะในการฟัง และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง
4. เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และเห็นคุณค่าเทียบกันมองคนเป็นแนวระนาบ ไม่ใช่แนวตั้ง
5. เคารพกติกา เคารพกฎหมาย ใช้กติกาในการแก้ปัญหา ไม่ใช่กำลัง และยอมรับผลของการละเมิดกฎหมาย
6. รับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบและร่วมแก้ไขปัญหาสังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง

หลักการสำคัญของการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองจะไม่เน้นการเรียนวิชาหน้าที่พลเมืองแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นหน้าที่ตามที่กระทรวงศึกษาธิการสั่งหรือหน้าที่ตามที่รัฐบาลกำหนดและไม่เน้น “ความรู้เรื่องประชาธิปไตย” แต่ให้ความสำคัญ “ความเป็นประชาธิปไตย” มากกว่าด้วยเหตุผลดังกล่าว การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมือง จึงไม่ใช่การสอนด้วยการ “บรรยาย” แต่ผู้สอนต้องพัฒนาการสอนในรูปแบบ “กิจกรรม” และ “การลงมือปฏิบัติ” หรือการเรียนการสอนผ่าน “กระบวนการคิดวิเคราะห์ ฝึกปฏิบัติ” ขึ้นมาเพื่อให้ผู้เรียนได้เห็นความเชื่อมโยงที่มีนัยสำคัญมากขึ้นคือ เราทุกคนต่างเป็นส่วนหนึ่งของปัญหาและการคลี่คลายแก้ไขปัญหา สำหรับกระบวนการเรียนรู้ดังกล่าวผู้สอนจะเป็น “วิทยากรกระบวนการ” ที่มีหน้าที่เชื่อมโยงการเรียนรู้กับประสบการณ์จริงในวิถีชีวิตทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในความเป็นพลเมือง และการพัฒนาประชาธิปไตยจนก้าวไกลไปถึงการมีจิตสำนึกมีจิตวิญญาณประชาธิปไตย

การดำเนินงานเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองและสังคมประชาธิปไตยนั้นหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบต่อดูแลการจัดการศึกษาของชาติในทุกๆระดับทั้งในระบบการศึกษาและนอกระบบการศึกษาต้องทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางโดยเชื่อมประสานและอำนวยความสะดวกให้หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องรวมถึง

ภาคเอกชนและองค์กรภาคประชาชนเข้ามาทำงานร่วมกันภายใต้ยุทธวิธีที่หลากหลาย แต่มียุทธศาสตร์เดียวกัน ในเรื่องยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองนั้นประกอบด้วย

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับเด็กและเยาวชน

1. เร่งให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรในสถานศึกษา ตั้งแต่ผู้บริหารครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนโดยเน้นการเป็นผู้สอนและการเป็นผู้ปฏิบัติ “ความเป็นพลเมือง” เพื่อเป็นแบบอย่างให้กับผู้เรียนแทนการสอนให้รู้ ให้จำแบบดั้งเดิม

2. ปรับและทบทวนเนื้อหาสาระการเรียนรู้ในวิชาหน้าที่พลเมืองที่เน้น “ความรู้” ในเรื่องรัฐธรรมนูญ และการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ให้เหลือเท่าที่จำเป็น

3. พัฒนาระบบการเรียนการสอนและกิจกรรมในเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาความเป็นพลเมือง และความเป็นประชาธิปไตยให้กับผู้เรียนเน้นกระบวนการกลุ่มและฝึกฝนให้นักเรียนเกิดทักษะที่เป็นพื้นฐานของความเป็นพลเมือง การรับฟังผู้อื่น การเคารพผู้อื่นว่าเสมอกับตนเอง การเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง การคิดวิเคราะห์เชื่อมโยงปัญหาและเชื่อมโยงตนเองกับปัญหาสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น โดยแยกแยะ “ข้อเท็จจริง” ที่เป็นวัตถุวิสัย (Objective) กับ “ความคิดเห็น” ที่เป็น อัตวิสัย (Subjective) มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น คำนึงถึงส่วนรวมมีความรับผิดชอบต่อตนเองต่อผู้อื่น และต่อสังคม ผ่านการลงมือทำโครงการ/กิจกรรมต่างๆ ที่สถานศึกษาและผู้ปกครองมีส่วนร่วม เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองให้เป็นพลเมือง ซึ่งสามารถจัดเนื้อหาและกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับชั้นและช่วงวัยของนักเรียนได้ดังต่อไปนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับผู้ใหญ่ครอบครัวชุมชน

1. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ต้องสร้างหลักสูตร “การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองสำหรับผู้ใหญ่” โดยมีทั้งหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองและการศึกษาเรื่องการเมืองในหัวข้อหรือวิชาต่างๆ เช่น รัฐธรรมนูญ นิติรัฐ สิทธิเสรีภาพของประชาชน การเมืองภาคพลเมือง และระบบการเลือกตั้ง ให้ประชาชนสามารถเลือกเรียนได้

2. เสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน ร่วมกันจัดทำหลักสูตรและการอบรม “พลเมืองและประชาธิปไตยในชุมชน” ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และผู้นำชุมชนเพื่อฝึกฝนการเป็นพลเมืองที่เคารพผู้อื่น เคารพกติกา และการร่วมกันวิเคราะห์ แก้ปัญหาของท้องถิ่นและชุมชนด้วยการลงมือทำ

3. จัดทำ “คู่มือการเลี้ยงลูกให้เป็นพลเมือง” เพื่อเผยแพร่ความรู้และวิธีการในการเลี้ยงลูกให้เป็นพลเมือง และการสร้างประชาธิปไตยในครอบครัว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างพลเมืองในวงกว้างและการสร้างความตระหนักในสังคม โดยใช้สื่อมวลชนการสร้าง “พลเมือง” จำเป็นต้องมีการสร้างความตระหนักในสังคม สร้างความรู้ความเข้าใจและความตื่นตัวในวงกว้าง

1. ใช้สื่อมวลชน ทั้งสื่อโทรทัศน์ วิทยุสื่อสิ่งพิมพ์ อินเทอร์เน็ตในการรณรงค์ สร้างความรู้ความเข้าใจและความตื่นตัวในเรื่อง “พลเมือง” และคุณสมบัติของความเป็น “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้ประชาชนช่วยกันสร้าง “พลเมือง” และพัฒนาตนเองให้เป็น “พลเมือง” ที่เคารพผู้อื่น เคารพกติกา และร่วมกันแก้ปัญหาของสังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง
2. รัฐบาลโดยกระทรวงศึกษาธิการจัดให้มีรายการโทรทัศน์ในเรื่อง “พลเมือง” สำหรับเยาวชนและมีรายการ “พลเมือง” สำหรับผู้ใหญ่ให้เกิดการตระหนักรู้ และการพัฒนาตนเอง
3. จัดให้มีรายการโทรทัศน์สำหรับครูในการเรียนรู้ทักษะ เทคนิควิธีการในการเรียนการสอนเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง
4. ประสานความร่วมมือกับสมาคมวิชาชีพสื่อสารมวลชนเพิ่มกลไกการดำเนินงานสื่อสารการตลาดเพื่อสังคม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและความตื่นตัวให้สื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการสร้างพลเมือง รมรณรงค์ให้คนไทยมีความเป็นพลเมือง
5. ปลุกจิตสำนึกความเป็นพลเมืองให้ฝ่ายประชาสัมพันธ์ หน่วยงานของกระทรวงศึกษาธิการรวมถึงของหน่วยงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การเชื่อมประสานเครือข่ายภาครัฐและเอกชน หน่วยงานหลักของกระทรวงศึกษาธิการในการจัดการศึกษาของชาติ ต้องสร้างเครือข่ายการทำงานเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ของรัฐองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง

ยุรารัตน์ พันธุ์ยุรา (2552) การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคมมีแนวทางประพฤติปฏิบัติตนในการส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคมเริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ประเทศชาติและโลกแนวทางการปฏิบัติตนที่จะส่งผลดีต่อสังคมไทยและสังคมโลกในระดับต่างๆ มีดังนี้

1. การส่งเสริมประชาธิปไตยในครอบครัว ครอบครัวมีความสำคัญยิ่งต่อบุคคลเป็นสถาบันแรกที่บุคคลได้รับการขัดกลาทางสังคม ดังนั้นการที่จะได้รับการปลูกฝังพฤติกรรมที่ถูกต้อง ตลอดจนปลูกฝังจิตสำนึกด้านการเป็นพลเมืองดีของสังคม ควรเริ่มต้นจากครอบครัวในครอบครัวสมาชิกทุกคนควรเอื้ออาทรต่อกัน ยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะพ่อแม่บทบาทสำคัญยิ่งที่จะทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกๆ ซึ่งเป็นสมาชิกของครอบครัวการให้ความสำคัญซึ่งกันและกันทำกิจกรรมร่วมกันจะมีส่วนสำคัญในการสร้างจิตสำนึกและยึดมั่นในการใช้หลักเหตุผลในการดำรงชีวิตร่วมกัน เด็กที่มาจากครอบครัวที่มีเหตุผลย่อมเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ไม่สร้างปัญหาและมีส่วนร่วม

สำคัญในการทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือสังคมแนวทางการปฏิบัติตนของสมาชิกของครอบครัวด้านการนำหลักประชาธิปไตยมาใช้ในครอบครัวมีดังนี้

- 1.1 สมาชิกในครอบครัวมีการปรึกษาหารือกัน โดยยึดหลักเหตุผลและให้ความสำคัญซึ่งกันและกัน
- 1.2 ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความรับผิดชอบ เช่น พ่อให้การอบรมสั่งสอนลูกสร้างฐานะครอบครัวให้มั่นคง แม่รับผิดชอบการดูแลสมาชิกในบ้านทุกคน ลูกตั้งใจศึกษาเล่าเรียนทุกคนในบ้านช่วยกันทำงานไม่ปล่อยให้เป็นที่ของใครคนใดคนหนึ่ง เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน
- 1.3 พ่อแม่มีความเข้าใจและยอมรับฟังความคิดเห็นของลูกๆ รวมทั้งให้ความสำคัญกับความต้องการของลูก
- 1.4 ลูกให้ความเคารพเชื่อฟังพ่อแม่ ในฐานะที่ท่านเป็นผู้รับผิดชอบในครอบครัวและมีประสบการณ์มากกว่า
- 1.5 สมาชิกในบ้านมีความสามัคคีปรองดองกัน พ่อแม่ให้ความรักและความเมตตาต่อลูก
2. การส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน โรงเรียนมีบทบาทสำคัญต่อบุคคลในการให้การอบรมสั่งสอนถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาบุคลิกภาพด้านประชาธิปไตยให้กับบุคคล ครูมีบทบาทสำคัญเนื่องจากมีความใกล้ชิดเด็กมากที่สุดการสร้างเสริมแนวทางการปฏิบัติตนตามหลักประชาธิปไตยในโรงเรียนสามารถดำเนินการได้ดังนี้
 - 2.1 ครูประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์โดยใช้หลักเห็นผลไม่ใช้อารมณ์ ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน รวมทั้งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจปัญหาที่มีผลกระทบต่อชีวิตในโรงเรียนและชุมชน
 - 2.2 ฝึกให้นักเรียนได้ทำงานเป็นกลุ่ม โดยผลัดเปลี่ยนกันรับผิดชอบหน้าที่ต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งให้ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำและผู้ตาม
 - 2.3 เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น กระตุ้นให้มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ในโรงเรียนและชุมชน
 - 2.4 แนะนำให้ยึดมั่นในระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆ ของโรงเรียน โดยชี้แจงให้ได้ทราบถึงผลดีในการปฏิบัติตามระเบียบกฎเกณฑ์รวมทั้งผลเสียจากการไม่ปฏิบัติ โดยเน้นการแนะนำชี้แจงด้วยเห็นผลมากกว่าการใช้อำนาจบังคับ
 - 2.5 ฝึกทักษะให้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในวิถีชีวิตแบบประชาธิปไตย เช่น การจัดกิจกรรมการเลือกประธานนักเรียน การประชุมนักเรียน

2.6 การให้ได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง เช่น การใช้สิทธิในการเข้าครัว ใช้อาหาร การเข้าครัวขึ้นรถ การรับผิดชอบในหน้าที่ต่างๆ เมื่อมีงานของโรงเรียนเช่น งานกีฬา หรือ งานอื่นๆ ของโรงเรียน

3. การส่งเสริมประชาธิปไตยในชุมชน ในฐานะที่เป็นสมาชิกของชุมชน ประชาชนทุกคนต้องมีจิตสำนึกในบทบาทหน้าที่ของตนเองต่อสังคม รวมทั้งมีความรับผิดชอบต่อฐานะของพลเมือง โดยมีแนวทางที่ควรประพฤติปฏิบัติต่อกันดังนี้

3.1 การเคารพกฎหมาย และระเบียบกฎเกณฑ์ของสังคม เพราะจะทำให้บุคคลไม่ถูกละเมิดและขณะเดียวกันเป็นการปกป้องผลประโยชน์ของตนเองได้เป็นอย่างดี

3.2 มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมืองและสังคม โดยการรับผิดชอบต่อชุมชนและท้องถิ่น ให้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น เข้าร่วมประชุมหรือร่วมกิจกรรมต่างๆ ของชุมชนอย่างเต็มที่

3.3 เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งทุกระดับ และใช้สิทธิของตนเองทุกครั้งโดยไม่นอนหลับทับสิทธิ

3.4 การแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ และมีเหตุผลเพื่อช่วยกันพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นของตนเอง

3.5 การยึดเสียงข้างมากในการลงมติเพื่อตัดสินปัญหาของส่วนรวม ขณะเดียวกันให้เกียรติคนที่มีความคิดเห็นข้างน้อย ไม่ก่อการทะเลาะวิวาทให้มีความบาดหมางต่อกัน

4. การส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคมโลก สังคมโลกในยุคปัจจุบันเป็นสังคมที่มีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างสูง ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจรวมทั้งความเจริญก้าวหน้าทางด้านวัตถุเป็นไปอย่างรวดเร็ว เกิดปัญหาในหลายๆ เรื่อง เช่น ความขัดแย้งที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม การแบ่งแยกและถือปฏิบัติทางด้านเชื้อสาย สีผิว ถิ่นกำเนิด ที่ขัดแย้งกับหลักประชาธิปไตย ที่ควรยึดมั่นในเรื่องความเสมอภาค รวมทั้งศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของทุกคนในฐานะประชาคมโลก หลักและแนวทางในการส่งเสริมประชาธิปไตยของสังคมโลกมีดังนี้

4.1 การส่งเสริมและเคารพสิทธิมนุษยชน และเสรีภาพขั้นมูลฐานของมนุษย์ ได้แก่ สิทธิในชีวิต ความมั่นคงของชีวิต และอิสรภาพ สิทธิที่จะได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ตามกฎหมาย รวมทั้งสิทธิต่างๆ โดยปราศจากความแตกต่างเรื่องเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา หรือเผ่าพันธุ์

4.2 การรวมกลุ่มร่วมแสดงออก และเข้าร่วมเจรจาต่อรองเพื่อสร้างสันติภาพของโลกโดยไม่ขัดต่อกฎหมายระหว่างประเทศ เช่น การร่วมกันประกาศต่อต้านสงคราม

4.3 การไม่แสวงหาผลประโยชน์จากผู้ทุกข์ยาก ผู้อพยพพลัดถิ่น แรงงานต่างชาติ ทั้งที่ถูกต้องตามกฎหมายและผิดกฎหมาย

4.4 การยึดหลักความรักและมีเมตตาต่อเพื่อนมนุษย์ ขจัดการเลือกปฏิบัติ ให้การเคารพซึ่งกันและกันในกลุ่มมนุษยชาติ ส่งเสริมขนัตริธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมโลก

พระอัครเดช ญาณเตโช (2557) หน้าที่พลเมืองตามแนวทางพุทธศาสนา ควรประกอบด้วยคุณธรรม 3 ประการ คือ

1. การวระธรรม หมายถึง การมีความเคารพซึ่งกันและกัน การประพฤติตนเป็นผู้มีคารวะธรรม ปฏิบัติได้ ดังนี้

1.1 เคารพบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะบิดามารดาซึ่งเป็นผู้ให้กำเนิด เคารพญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย และผู้สูงอายุ เคารพครูอาจารย์ และเพื่อน ๆ โดยแสดงความเคารพ และกล่าวคำทักทายด้วยคำสุภาพ

1.2 เคารพกฎระเบียบทางสังคม เช่น ยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี อันดีงามของสังคม ปฏิบัติตามกฎหมายของประเทศ

1.3 เคารพสิทธิของผู้อื่น เช่น ไม่ทำร้ายผู้อื่นโดยเจตนา ไม่เอาทรัพย์สินของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ทำให้ผู้อื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง เป็นต้น

1.4 เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น เช่น ควรฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความตั้งใจและไตร่ตรองก่อนตัดสินใจว่าจะเชื่อหรือไม่เชื่อ และไม่ควรวัดถือความคิดเห็นของตนว่าถูกเสมอไป

1.5 เคารพและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ซึ่งถือเป็นสถาบันที่สำคัญสูงสุดของประเทศ

2. สามัคคีธรรม หมายถึง การร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกันมีความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ต่อกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม การประพฤติตนเป็นผู้มีสามัคคีธรรมปฏิบัติได้ ดังนี้

2.1 ร่วมกันคิด ช่วยกันวางแผน และร่วมกันทำงานด้วยความเต็มใจ

2.2 ร่วมกันรับผิดชอบ ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ

2.3 ร่วมกันติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2.4 ร่วมกันปรับปรุง มีการแก้ไข พัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ

2.5 ร่วมกันทำงาน โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นหลัก

3. ปัญญาธรรม หมายถึง การใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิตการประพฤติตนเป็นผู้มีปัญญาธรรม ปฏิบัติได้ ดังนี้

3.1 มีความคิดกว้างไกล โดยรับฟังข่าวสารและความคิดเห็นของผู้อื่น

3.2 ใช้เหตุผลในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ไม่นำอารมณ์หรือความรู้สึก

ส่วนตัวมาใช้ตัดสินปัญหา

3.3 แสดงความคิดเห็น โดยปราศจากอคติ

3.4 รู้จักการคิด มีการวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจัยอย่างมีเหตุผล

3.5 รู้จักโต้แย้งด้วยเหตุผล ถ้ามีการโต้แย้งในหมู่คณะให้ใช้เหตุผล

และสติปัญญาเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งยอมรับฟัง ไม่ใช้อารมณ์มาเป็นตัวตัดสินปัญหา

ความสำคัญของคุณธรรม และจริยธรรมที่กล่าวมานี้ ประเด็นที่สำคัญก็คือสามารถลดปัญหา และขจัดปัญหาที่จะเกิดขึ้นแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติได้ เมื่อทุกคนประพฤติปฏิบัติตนดีแล้ว อุปสรรค ศัตรู ภัยอันตราย ก็จะหมดสิ้นไป ผู้คนมีแต่ความรักต่อกัน สังคมมีแต่ความสงบ และประเทศชาติก็จะเจริญรุ่งเรือง

จากการศึกษา สรุปได้ว่า แนวทางการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี คือ การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของสังคมมีแนวทางประพฤติปฏิบัติตนในการส่งเสริมประชาธิปไตยในสังคมเริ่มตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ประเทศชาติและโลก กล่าวคือสมาชิกของสังคมที่ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ เคารพสิทธิผู้อื่นเคารพความแตกต่าง เคารพกติกา ประชาธิปไตย จึงจะประสบความสำเร็จได้

2.4 คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี

การเป็นพลเมืองดีจะมีลักษณะอย่างไรนั้น สังคมจะเป็นผู้กำหนดลักษณะที่พึงประสงค์เพื่อที่จะได้พลเมือง ที่ดี ต้องการดังนั้นคุณสมบัติของสมาชิกในสังคมก็ต้องมีคุณสมบัติที่เป็นพื้นฐานและคุณสมบัติเฉพาะ ดังนี้

คุณสมบัติพื้นฐาน คือ คุณสมบัติทั่วไปของการเป็นพลเมืองดี เช่น ขยัน อดทน ซื่อสัตย์ ประหยัด รับผิดชอบ มีเหตุผล โอบอ้อมอารี มีเมตตา เห็นประโยชน์ส่วนรวมมีความสำคัญเสมอคุณสมบัติเฉพาะ คือ คุณสมบัติเฉพาะอย่างที่ต้องการให้บุคคลพึงปฏิบัติ เช่น ต้องการบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ ต้องการให้คนในสังคมไทยหันมาสนใจ พัฒนาวิจัยในงานอาชีพด้านการเกษตรให้มากเนื่องจากเป็นพื้นฐานของสังคมไทย เนื่องจากเป็นพื้นฐานของสังคมไทย เพื่อการพัฒนาสังคมให้เจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

2.4.1 แนวคิดคุณลักษณะพลเมืองดี

ได้มีผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะพลเมืองดีไว้หลายลักษณะพอรวบรวมได้ดังนี้

สิริวรรณ ศรีพหล (2551) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะของพลเมืองดี ควรเป็นดังนี้

1. เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในประชาธิปไตย รู้จักปฏิบัติหน้าที่ของตน ใช้สิทธิของตนภายในขอบเขตของกฎหมาย มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม
2. เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงวัฒนธรรมไทยสามารถที่จะถ่ายทอดคุณค่าและความภาคภูมิใจไปสู่ลูกหลาน

3. เป็นผู้ที่จัดระบบชีวิตของตนได้อย่างเหมาะสมกับฐานะ รู้จักใช้จ่ายพอเหมาะ
กับรายได้ รู้จักรักษาทรัพยากรธรรมชาติ ปรับตัวเองให้เข้ากับเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ดี

4. เป็นผู้ที่มีความรักชาติ ศาสนา จงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์

5. เป็นผู้ที่รักความสงบ มีทัศนคติที่ดีต่อผู้อื่น มีวิจารณ์ญาณที่พิจารณาตัดสิน
ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว มีเหตุผล

6. เป็นผู้ที่ไม่หาความรู้เป็นนิตย เพื่อนำมาปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น
ปลินทร เพชรฤทธิ์ (2550) ได้ศึกษาแนวพระราชดำริการพัฒนาศักยภาพกรมมนุษย์ของ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช และสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับคุณลักษณะพลเมือง ดังนี้

1. ฉันทะและวิริยะ
2. ความอดกลั้นและความเข้มแข็ง
3. ความตั้งใจจริงและจริงใจ
4. ความถูกต้องและยุติธรรม
5. ความเมตตาและความเสียสละ
6. ความสามัคคีพร้อมเพรียงกัน
7. ความสุจริตและความกตัญญู
8. วินัย

วิสัย พานิช (2542) ได้กล่าวว่าลักษณะความเป็นพลเมืองดีควรมีคุณลักษณะดังนี้

1. ด้านความรู้ ทักษะและคุณลักษณะพื้นฐาน ประกอบด้วย

- 1.1 รู้และเข้าใจ รับผิดชอบในฐานะสมาชิกของสังคม
- 1.2 รู้และเข้าใจสนใจกิจกรรมต่างๆ ของสังคมและโลก
- 1.3 รู้และมีทักษะกระบวนการคิดอย่างมีเหตุผลในการตัดสินใจโดยใช้

กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และธรรมะแก้ปัญหาของสังคม เศรษฐกิจและเทคโนโลยี

1.4 ใฝ่หาความรู้และทักษะในวิชาสามัญวิชาเฉพาะด้านวิทยาการ
เทคโนโลยี

- 1.5 ดำรงชีวิตบนพื้นฐานแห่งคุณธรรม
- 1.6 เป็นระเบียบ
- 1.7 ซื่อสัตย์
- 1.8 ยุติธรรม
- 1.9 ประหยัด

- 1.10 พึ่งตนเองได้
 - 1.11 ไม่เบียดเบียน
 - 1.12 เลือกรับวิทยาการและวัฒนธรรมจากภายนอก
 - 1.13 มีความคิดริเริ่ม
 - 1.14 อุตุน
 - 1.15 มีความกล้าทางจริยธรรม
 - 1.16 แก้ปัญหาและประเมิณผลได้
 - 1.17 มีมนุษยสัมพันธ์
2. ด้านการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็น

ประมุข ประกอบด้วย

- 2.1 รู้และเข้าใจ รับผิดชอบในสิทธิของตน
- 2.2 รู้และเข้าใจกฎหมายต่างๆของบ้านเมือง
- 2.3 รักษาความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
- 2.4 รู้และเข้าใจปัญหาต่างๆ หาแนวทางแก้ไขในทางการเมืองการปกครอง
- 2.5 ตระหนักในคุณค่าการใช้สิทธิเสรีภาพ บนพื้นฐานแห่งกฎหมาย

จริยธรรม และศาสนา

3. ด้านสังคมและวัฒนธรรม ประกอบด้วย
 - 3.1 มีสำนึกในความเป็นไทย
 - 3.2 รักและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม
 - 3.3 ดำรงรักษาไว้ซึ่งสัญลักษณ์และวัฒนธรรมไทย
 - 3.4 ภูมิใจในผลงานอันดีเด่นของไทย
 - 3.5 รับผิดชอบต่อการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม

- 3.6 ทำประโยชน์ให้สังคมตามบทบาทและหน้าที่
 - 3.7 เห็นคุณค่าในวิทยาการศิลปวัฒนธรรม
 - 3.8 เติบโตสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
4. ด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย
- 4.1 รู้และเข้าใจพื้นฐานทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ
 - 4.2 เห็นคุณค่าของการรักษาทรัพยากรและทรัพยากรสิ่งแวดล้อม
 - 4.3 นิยมใช้ผลผลิตไทย
 - 4.4 รู้และเข้าใจปัญหาเศรษฐกิจและหาแนวทางแก้ไข

สำนักงานเลขาธิการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2543) ได้กำหนดคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการเพื่อพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เยาวชนเป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ดังนี้

1. ขยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายาม ทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบเจออุปสรรค ความขยันต้องใช้ควบคู่กับสติปัญญาแก้ปัญหาจนผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย

2. ประหยัด หมายถึง การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของแต่พอควร พอประมาณให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ

3. ซื่อสัตย์ หมายถึง พฤติกรรมตรงไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดภัยจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ

4. มีวินัย หมายถึง การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติ ซึ่งมีวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม

5. สุภาพ หมายถึง เรียบร้อยอ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดี มีสัมมาคารวะ

6. สะอาด หมายถึง ปราศจากความมัวหมองทั้ง กาย วาจา และใจ รวมถึงสภาวะแวดล้อมความโปร่งใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7. สามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพียงกัน ความกลมเกลียว ความปรองดอง ร่วมใจปฏิบัติหน้าที่การงานอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาर्डเอาเปรียบ ยอมรับความแตกต่าง ความหลากหลายยอมรับความมีเหตุผล

8. มีน้ำใจ หมายถึง ความจริงใจ ไม่เห็นแก่ตัว แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่า ในความเป็นมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

สมพร ใช้บางยาง (2556) ได้กล่าวว่าคุณลักษณะที่สำคัญของความเป็นพลเมือง ได้แก่

1. สนใจและให้ความสำคัญกับปัญหาของชุมชน
2. มีบทบาทหน้าที่ทำงานในชุมชน
3. ใช้ความคิดเห็นร่วมกันในการจัดการปัญหา
4. ซื่อสัตย์ สุจริต
5. สามัคคี
6. ละอาย เกรงกลัวต่อความชั่ว
7. กล้าและเชื่อมั่น

8. ส่งเสริมคนดี ดังพระบรมราชาโฆวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวว่า “ในบ้านเมืองนั้น มีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครที่จะทำให้ทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความปกติสุข เรียบร้อย จึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมความดี ให้คนดีปกครองบ้านเมือง และคุมคนไม่ดี ไม่ให้มีอำนาจไม่ให้อำนาจเดือดร้อนวุ่นวายได้”

Cogan and Derricott (1998), Pitiyanuwat (2007), Trilling and Fedel (2009) and Barber (2010) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะของพลเมืองดีในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. มีความสามารถในการมองปัญหาและแนวทางที่จะแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมโลก
2. มีความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และรู้จักรับผิดชอบต่อบทบาทและหน้าที่ของตนในสังคม
3. มีสมรรถภาพในการคิด อย่างมีวิจารณญาณและมีวิธีคิดอย่างเป็นระบบ
4. มีความตั้งใจที่จะแก้ปัญหาความขัดแย้งด้วยสันติวิธี
5. มีความเต็มใจในการที่จะเปลี่ยนการดำเนินชีวิต และลักษณะนิสัยในการบริโภคส่วนตนเพื่อพิทักษ์สิ่งแวดล้อม
6. มีจริยธรรมและคุณธรรม
7. มีความรู้ทั่วไปเพื่อดำรงชีวิตและมีความรู้เฉพาะในการประกอบอาชีพ
8. มีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม
9. มีทักษะทางเทคโนโลยี สื่อ และสารสนเทศ
10. มีทักษะอาชีพและทักษะชีวิต

จากลักษณะทั้ง 10 ประการ แสดงให้เห็นความต้องการลักษณะที่พึงปรารถนาของคนในยุคศตวรรษที่ 21 ว่าลักษณะสำคัญมิใช่เพียงความรู้และข้อมูลข่าวสารเท่านั้น แต่รวมถึงทัศนคติ ค่านิยมความไว้วางใจในการรับรู้ปัญหาและการเปลี่ยนแปลงตลอดจนมีความสามารถที่จะลงมือปฏิบัติงานได้อย่างมีหลักการ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2554) ได้สรุปถึงลักษณะพลเมืองไทยในศตวรรษที่ 21 ดังนี้

1. คนไทยมีคุณภาพและได้มาตรฐาน
2. คนไทยใฝ่รู้และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รักการอ่านและแสวงหาความรู้
อย่างต่อเนื่อง
3. คนไทยใฝ่ดี มีคุณธรรมพื้นฐาน มีจิตสำนึก และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มีจิตสาธารณะ มีวัฒนธรรมประชาธิปไตย

4. คนไทย คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาได้ มีทักษะการคิด และการปฏิบัติคิด
แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร

Davies, Gregory and Riley (ม.ป.ป) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะความเป็นพลเมือง
สรุปได้ดังนี้

1. คุณลักษณะทางสังคม
 - 1.1 ตระหนักและเห็นใจในสวัสดิภาพของผู้อื่น
 - 1.2 มีพฤติกรรมที่มีคุณธรรม
 - 1.3 มีความอดทนในความแตกต่างที่เกิดขึ้นในสังคม
2. คุณลักษณะที่แสดงบทบาทในการอนุรักษ์/เชื่อถือในกฎเกณฑ์
 - 2.1 ยอมรับในสิทธิและอำนาจในทางกฎหมาย
 - 2.2 ยอมรับในความรับผิดชอบที่ได้รับมอบหมาย
 - 2.3 มีความรักชาติ
3. คุณลักษณะด้านความรู้
 - 3.1 มีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง
 - 3.2 มีความรู้เกี่ยวกับสังคมนานาชาติ
 - 3.3 มีความรู้ ความสามารถในการตั้งคำถามและแสดงความคิดเห็น

ส่วนคุณธรรมของการเป็นพลเมืองดีในสังคมประชาธิปไตยมีดังนี้

1. ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2. การยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ ทุกศาสนามีหลักศีลธรรม
ที่ช่วยสร้างจิตใจของคนให้กระทำดี ไม่เบียดเบียนกัน มีใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กัน สมาชิกในสังคมสมควร
ศรัทธาในศาสนาที่ตนนับถือแล้วปฏิบัติตามหลักศีลธรรมของศาสนาที่ตนนับถืออย่างสม่ำเสมอ
3. ความซื่อสัตย์ หมายถึง การกระทำที่ถูกต้อง ตรงไปตรงมา ไม่ยึดเอาสิ่งอื่น
ของผู้อื่นมาเป็นของตนบุคคลควรซื่อสัตย์ต่อตนเอง คือการกระทำตนให้เป็นคนดี และบุคคลควรซื่อสัตย์
ต่อบุคคลอื่นๆ หมายถึง กระทำดีและถูกต้องตามหน้าที่ต่อผู้อื่น
4. ความเสียสละ หมายถึง การคำนึงถึงประโยชน์ของสังคมส่วนรวมมากกว่า
ประโยชน์ส่วนตน และยอมเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์แก่ผู้อื่นและส่วนรวม
5. ความรับผิดชอบ หมายถึง การยอมรับการกระทำของตนเองหรือการทำงาน
ตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วง
6. การมีระเบียบวินัย หมายถึง การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมายที่สังคม
กำหนดไว้

7. การตรงต่อเวลา หมายถึง การทำงานหรือทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงทันตามเวลาที่กำหนดโดยใช้เวลาอย่างคุ้มค่า

8. ความกล้าหาญทางจริยธรรม หมายถึง การกระทำที่แสดงออกในทางที่ถูกที่ควรโดยไม่เกรงกลัวอิทธิพลใดๆ ความกล้านี้ไม่ใช่การอวดดี แต่เป็นการแสดงออกอย่างมีเหตุผล เพื่อความถูกต้อง

ศักดิ์ชัย นิรัญทวี (2548) ได้กล่าวว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองดีของเยาวชนไทยว่ามี 3 มิติ ได้แก่

1. มิติด้านความรู้ความเข้าใจในหลัก ระเบียบการปกครองประเทศและท้องถิ่น สิทธิหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น การเมืองการปกครอง การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีสมัยใหม่
2. มิติด้านความคิดเห็นเห็นเจตคติ มีเจตคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การอยู่ร่วมกันอย่างเอื้ออาทร เห็นคุณค่าของวัฒนธรรมไทย วิถีชีวิต ค่านิยมอย่างไทย ผดุงความเป็นชาติร่วมกับผู้อื่น
3. มิติด้านการปฏิบัติตนให้ถูกต้องสอดคล้องกับกฎหมาย กฎศีลธรรม กฎกติกาของชุมชนท้องถิ่น ประเทศชาติ หลักสิทธิหน้าที่ของพลเมือง ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น จรรโลงความถูกต้องความเป็นระเบียบและความดีงามของสังคม

2.4.2 การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก

2.4.2.1 เคารพกฎหมายและปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม เมื่อพลเมืองทุกคนปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับของสังคม และบทบัญญัติของกฎหมาย เช่น ไม่ล่วงละเมิดสิทธิของผู้อื่น หรือไม่กระทำความผิดตามที่กฎหมายกำหนดก็จะทำให้รัฐไม่ต้องเสียงบประมาณในการป้องกันปราบปรามและจับกุมผู้ที่กระทำความผิดมาลงโทษ นอกจากนี้ยังทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบสงบสุข ทุกคนอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ ไม่หวาดระแวงคิดร้ายต่อกัน

2.4.2.2 เป็นผู้มีเหตุผล และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นทุกคนย่อมมีอิสรเสรีภาพในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งการรู้จักการใช้เหตุผลในการดำเนินงาน จะทำให้ช่วยประสานความสัมพันธ์ ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีงามต่อกัน

2.4.2.3 ยอมรับมติของเสียงส่วนใหญ่ เมื่อมีความขัดแย้งกันในการดำเนินกิจกรรมอันเกิดจากความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และจำเป็นต้องตัดสินใจด้วยการใช้เสียงข้างมากเข้าช่วย และมติส่วนใหญ่ตกลงว่าอย่างไร ถึงแม้ว่าจะไม่ตรงกับความคิดของเรา เราก็ต้องปฏิบัติตาม เพราะเป็นมติของเสียงส่วนใหญ่ นั่น

2.4.2.4 เป็นผู้ที่มีน้ำใจประชาธิปไตย และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ผู้ที่มีความเป็นประชาธิปไตยนั้น จะต้องมีความเสียสละในเรื่องที่จำเป็น เพื่อผลประโยชน์ของส่วนรวมและรักษาไว้ซึ่งสังคมประชาธิปไตย เป็นการส่งผลต่อความมั่นคงและความก้าวหน้าขององค์กร ซึ่งสุดท้ายแล้ว

ผลประโยชน์ดังกล่าวก็ย้อนกลับมาสู่สมาชิกของสังคม เช่นการไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ถึงแม้ว่าเราจะมีอาชีพบางอย่างที่มีรายได้ตลอดเวลา เช่นค้าขาย แต่ก็ยอมเสียเวลาค้าขายเพื่อไปลงสิทธิ์เลือกตั้ง บางครั้งเราต้องมึนน้ำใจช่วยเหลือกิจกรรมส่วนร่วม เช่น การสมัครเป็นกรรมการเลือกตั้ง หรือสมาคมบำเพ็ญประโยชน์ส่วนรวม เป็นต้น

2.4.2.5 เคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น ควรรู้จักเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นเช่นบุคคลมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด แต่ต้องไม่เป็นการพูดแสดงความคิดเห็นที่ใส่ร้ายผู้อื่นให้เสียหาย

2.4.2.6 มีความรับผิดชอบต่อนตนเอง สังคม ชุมชน ประเทศชาติ ในการอยู่ร่วมกันในสังคม ย่อมต้องมีการทำงานเป็นหมู่คณะ จึงต้องมีการแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบในงานนั้นๆ ให้สมาชิกแต่ละคนนำไปปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมายไว้อย่างเต็มที่

2.4.2.7 มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมือง การปกครอง ในสังคมประชาธิปไตยนั้น สมาชิกทุกคนต้องมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเมืองการปกครอง เช่น การเลือกตั้ง เป็นต้น

2.4.2.8 มีส่วนร่วมในการป้องกัน แก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง ช่วยสอดส่องพฤติกรรมชั่วร้ายของเยาวชนในสถานบันเทิงต่าง ไม่หลงเชื่อข่าวลือคำกล่าวร้ายโจมตี ไม่มองผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับเราเป็นศัตรู รวมถึงส่งเสริมสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่างๆ ด้วยสันติวิธีมีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามหลักธรรม ทุกคนควรมีศีลธรรมไว้เป็นหลักในการควบคุมพฤติกรรมของบุคคลให้ดำเนินไปอย่างเหมาะสม ถึงแม้จะไม่มีบทลงโทษใดๆ ก็ตาม คุณธรรม จริยธรรมของการเป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลกคุณธรรม จริยธรรม คือ สิ่งที่เป็นความดีควรประพฤติปฏิบัติ เพราะจะนำความสุข ความเจริญ ความมั่นคงมาสู่ประเทศชาติ สังคมและบุคคล คุณธรรม จริยธรรมที่สำคัญ ๆ มีดังต่อไปนี้ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ประเทศไทยความรับผิดชอบต่อหน้าที่หมายถึง การปฏิบัติกิจการงานของตนเอง และที่ได้รับมอบหมายด้วยความมานะ พยายาม อุทิศกำลังกาย กำลังใจอย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้รวมไปถึงการรับผิดชอบงานล้มเหลว พยายามแก้ไขปัญหาและอุปสรรคโดยไม่เกี่ยงงอนผู้อื่นความมีระเบียบวินัยหมายถึง การเป็นผู้รู้และปฏิบัติตามแบบแผนของตนเอง ครอบครัว และสังคมกำหนดไว้ โดยที่จะปฏิเสธไม่รับรู้กฎเกณฑ์หรือกติกาต่าง ๆ ของสังคมไม่ได้

ความซื่อสัตย์ หมายถึง การปฏิบัติตน ทางกาย วาจา จิตใจ ที่ตรงไปตรงมา ไม่แสดง ความคดโกงไม่หลอกลวง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ล้วนว่าจว่าจะทำงานสิ่งใดก็ต้องทำให้สำเร็จเป็นอย่างดี ไม่กลับกลอก มีความจริงใจต่อทุกคน จนเป็นที่ไว้วางใจของคนทุกคนความเสียสละ หมายถึง การปฏิบัติตนโดยอุทิศกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังปัญญา เพื่อช่วยเหลือผู้อื่นและสังคมด้วยความตั้งใจจริง มีเจตนาที่บริสุทธิ์ คุณธรรมด้านนี้เป็นการสะสมบารมีให้แก่ตนเอง ทำให้มีคนรักใคร่ไว้วางใจ เป็นที่ยกย่องของสังคม

ผู้คนเคารพนับถือความอดทน หมายถึง ความเป็นผู้ที่มีจิตใจเข้มแข็ง ไม่ท้อถอยต่ออุปสรรคใด ๆ มุ่งมั่นที่จะทำงานให้บังเกิดผลดีโดยไม่ให้ผู้อื่นเดือดร้อน ความอดทนมี 4 ลักษณะ คือ

1. อดทนต่อความยากลำบาก เจ็บป่วย ได้รับทุกขเวทนามาก็ไม่แสดงอาการจนเกินกว่าเหตุ

2. อดทนต่อการตรากตรำทำงานไม่ทอดทิ้งงานฟันฝ่าอุปสรรคจนประสบผลสำเร็จ

3. อดทนต่อความเจ็บใจ ไม่แสดงความโกรธ ไม่อาฆาตพยาบาท อดทนต่อคำเสียดสี

4. อดทนต่อกิเลส คือ ไม่อยากได้ของผู้อื่นจนเกิดทุกข์ ไม่ตอบโต้คนอื่นที่ทำให้เราโกรธ และไม่ลุ่มหลงในสิ่งที่จะพาเราไปพบกับความเสียหาย

การไม่ทำบาป หมายถึง การงดเว้นพฤติกรรมที่ชั่วร้าย สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น เพราะเป็นเรื่องเศร้าหมองของจิตใจ ควรงดเว้นพฤติกรรมชั่วร้าย 3 ทาง คือ

1. ทางกาย เช่น ไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ทุจจริต ไม่ลักขโมย ไม่ผิดประเวณี

2. ทางวาจา เช่น ไม่โกหก ไม่กล่าวถ้อยคำหยาบคาย ไม่ใส่ร้าย

3. ทางใจ เช่น ไม่คิดเนรคุณ ไม่คิดอาฆาต ไม่คิดอยากได้

ความสามัคคี หมายถึง การที่ทุกคนมีความพร้อมกาย พร้อมใจ และพร้อมความคิด เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน มีจุดมุ่งหมายที่จะปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ โดยไม่มีการเกี่ยงงอนหรือคิดชิงดีชิงเด่นกัน ทุกคนมุ่งที่จะให้สังคมและประเทศชาติเจริญรุ่งเรือง มีความรักใคร่กลมเกลียวกัน ด้วยความจริงใจ ความไม่เห็นแก่ตัว

การวางตนเสมอต้นเสมอปลายก็ หมายถึง ความสามัคคีด้วยบทบาทหน้าที่ของพลเมืองดีต่อประเทศชาติ และสังคมโลก

บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่อันเนื่องมาจากสถานภาพของบุคคล เนื่องจากบุคคลมีหลายสถานภาพในคนคนเดียว ฉะนั้นบทบาทของบุคคลจึงต้องปฏิบัติตามสถานภาพในสถานการณ์ตามสถานภาพนั้น ๆ

หน้าที่ หมายถึง ภาระรับผิดชอบของบุคคลที่จะต้องปฏิบัติ เช่น หน้าที่ของบิดาที่มีต่อบุตร เป็นต้น

การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรม คือ แบบแผนการกระทำหรือผลการกระทำที่พัฒนาจากสภาพเดิมตามธรรมชาติให้ดีขึ้นยั่งยืนจนเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม เช่น กิริยา มารยาท การพูด การแต่งกาย การรับประทานอาหาร เป็นต้น วัฒนธรรมการไหว้ เป็นวัฒนธรรมภายนอกที่มักได้รับการตอบสนองจากผู้ได้รับด้วยการไหว้ตอบนอกจากนี้ ยังมีวัฒนธรรมไทยอื่นๆ ที่งดงาม เช่น การกราบ การทำบุญตักบาตร การแต่งกายแบบไทย เป็นต้น

การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีตามประเพณีไทยขนบธรรมเนียมประเพณี คือ สิ่งที่ปฏิบัติ สืบทอดสืบทอดกันมาและถือว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม สิ่งที่ดีงามของแต่ละสังคมอาจเหมือนกัน คล้ายกัน หรือ แตกต่างกันได้ และสิ่งที่ดีงามของสังคมหนึ่งเมื่อเวลาผ่านไปสังคมนั้นอาจเห็นเป็นสิ่งไม่ดีงามก็ได้ วัฒนธรรมและประเพณีไทย เป็นกิจกรรมที่สืบทอดมายาวนานและสังคมยอมรับว่าเป็นสิ่งดีควรอนุรักษ์ ไว้การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมไทยและสังคมโลกการที่บุคคลจะเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมไทยและ สังคมโลก จะต้องคำนึงถึงสถานภาพ บทบาท สิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ในการปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี

จากแนวคิดข้างต้นผู้วิจัยสามารถสรุปถึง องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการแสดงออก ในการรู้ถึงการการเป็นพลเมือง ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.3

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ข้อ	คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี	ธัญธัช วิภาตภูมิประเทศ (2556)	วสันต์ พรพทธิพงษ์ดีและคณะ (2558)	ทรงสิริ วิชิรานนท์ (2556)	นริศ จันทวรรณ (2560)	จารุวรรณ ยิ่งยงค์ (2559)	ถวัลย์ดี บุรีกุลและคณะ (2554)	ยุรรัตน์ พันธุ์ยุรา (2552)	Dr.Diana Owen (2558)
1. ความจงรักภักดี									
1.1 มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์		✓	✓	✓	-	-	✓	✓	✓
1.2 มีความรู้ว่ามีสิ่งใดควรทำให้ชาติมีเอกลักษณ์		-	✓	✓	-	-	✓	-	-
1.3 มีความรักชาติ ผดุงความเป็นชาติ		-	✓	✓	-	-	-	✓	✓
2. ความรับผิดชอบตนเอง									
2.1 มีความรู้ในหน้าที่ มีความรับผิดชอบในชุมชนของตน		-	-	-	-	-	✓	✓	✓
2.2 มีความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพผู้อาวุโสกว่า		-	-	-	-	-	✓	✓	-
2.3 มีความสามารถในการดูแลตนเองและบุคคลรอบข้าง		-	-	-	✓	-	✓	-	✓
2.4 เห็นคุณค่าและเชื่อมั่นในตนเอง		-	-	✓	-	-	✓	-	-
2.5 ตรงต่อเวลา		-	✓	✓	-	-	-	-	-
2.6 มีทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต		-	✓	✓	-	-	-	✓	-
2.7 ประกอบอาชีพสุจริต		-	-	✓	-	-	-	✓	-
2.8 เสียภาษีอากรประจำทุกปี		-	-	-	-	-	✓	✓	-
2.9 ประหยัด มีธยัสถ์		-	✓	✓	-	-	-	✓	-
2.10 นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต		-	✓	✓	-	-	-	✓	-

(ต่อ)

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี	ธัญรัช วิภัฏภูมิประเทศ (2556)	วสันต์ พรพทธิพงษ์และคณะ (2558)	ทรงสิริ วิจิราพันธ์ (2556)	นริศ จันทวรรณ (2560)	จากรวรรณ ยิ่งยงค์ (2559)	ถิลาดี บุรีกุลและคณะ (2554)	ยุรารัตน์ พันธุ์ธูรา (2552)	Dr.Diana Owen (2558)
2.11	ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม	-	✓	✓	-	-	-	-	-
2.12	พัฒนาและมีความเชี่ยวชาญในอาชีพของตนให้มีก้าวหน้าอยู่เสมอ	-	✓	✓	-	-	-	-	-
2.13	รู้จักรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง	-	✓	-	-	✓	-	-	-
2.14	ไม่ทุจริตข้อสอบ	-	✓	-	-	-	-	-	-
2.15	เป็นผู้ที่มีฉันทะวิริยะ มีความอดทนและความเข้มแข็ง	-	✓	✓	-	-	-	-	-
2.16	มีความตั้งใจและจริงใจในการทำงาน	-	✓	✓	-	-	-	-	-
2.17	มีความขยัน	-	✓	✓	-	-	-	-	-
2.18	มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	-	-	✓	-	-	-	-	-
2.19	มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ ค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่เสมอ	-	-	✓	-	-	-	-	-
2.20	สามารถใช้เครื่องมือสื่อสารได้เป็นอย่างดีและมีประโยชน์	-	-	✓	-	✓	-	-	-
2.21	จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย	-	-	✓	-	-	-	-	-
2.22	อบรมเลี้ยงดู กล่อมเกลาแบบประชาธิปไตย	✓	-	-	✓	-	✓	-	-
3.	ความรับผิดชอบต่อสังคมและส่วนรวม								
3.1	เคารพกฎ กติกา และปฏิบัติตามกฎหมายของสังคม	-	✓	✓	-	-	✓	✓	✓
3.2	แยกขยะและมีความรู้ในการแยกประเภทของขยะ	-	-	✓	-	-	✓	✓	-
3.3	ร่วมบริจาคโลหิตเพื่อช่วยเหลือผู้อื่น	-	-	✓	-	-	✓	-	-
3.4	มีจิตสาธารณะเป็นอาสาสมัครร่วมทำความดีในโอกาสต่าง ๆ	-	-	✓	-	-	✓	-	-
3.5	เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน	-	✓	-	-	-	✓	✓	-
3.6	รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเพื่อร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพ	-	✓	✓	-	✓	-	✓	-
3.7	มีความรู้เกี่ยวกับมารยาททางสังคม	-	-	-	-	-	✓	✓	-
3.8	ให้ความร่วมมือในการพัฒนาสังคม	-	-	-	-	-	✓	✓	-
3.9	อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยนำกลับมาใช้ใหม่	-	-	✓	-	-	✓	✓	-
3.10	ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม	-	✓	✓	-	✓	-	-	-
3.11	รับฟังความคิดเห็นจากคนในสังคมด้วยกัน	-	✓	✓	-	✓	-	-	-
3.12	มีความกล้าแสดงออกทางจริยธรรม	-	✓	✓	-	-	-	-	-
3.13	มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี	-	-	✓	-	✓	-	-	-
3.14	แก้ปัญหาขัดแย้งด้วยสันติวิธี	-	-	✓	-	✓	-	-	-
3.15	ส่งเสริมความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ	-	✓	✓	-	✓	-	-	-

(ต่อ)

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

ข้อ	คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี	ธัญรัช วิภัติภูมิประเทศ (2556)	วสันต์ พรพุทธิพงษ์และคณะ (2558)	ทรงสิริ วิชิรานนท์ (2556)	นริศ จันทวรรณ (2560)	จารุวรรณ ยิ่งยงค์ (2559)	ถวิลวดี บุรีกุลและคณะ (2554)	ยุรารัตน์ พันธุ์ยุรา (2552)	Dr.Diana Owen (2558)
4.	เคารพกติกาและกฎหมาย								
4.1	มีความรู้เกี่ยวกับระบอบการเมืองการปกครอง	✓	-	-	-	-	✓	-	✓
4.2	ประพฤติ ปฏิบัติตนและส่งเสริมประชาธิปไตยทั้งในระดับครอบครัว ระดับโรงเรียน ระดับชุมชน ระดับประเทศชาติและสังคมโลก	✓	-	-	✓	-	✓	✓	-
4.3	ใช้สิทธิทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง	-	✓	✓	-	-	✓	✓	-
4.4	มีความสามารถในการรับรู้ทางการเมือง	-	-	-	-	-	✓	-	✓
4.5	มีความรู้และความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของรัฐบาล	-	-	-	-	-	✓	-	✓
4.6	มีส่วนร่วมทางการเมืองและนำมาวิเคราะห์	✓	-	-	✓	-	-	-	-
4.7	ปฏิบัติตามหลัก ศีลธรรม จริยธรรมประเพณี ไม่ทำผิดกฎหมาย การปฏิบัติตามหลักศาสนา	-	✓	✓	-	-	✓	-	-
4.8	พิทักษ์ความถูกต้องและยุติธรรม	-	✓	-	-	-	✓	-	-
5.	เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น								
5.1	ให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส และผู้พิการ	-	-	✓	-	-	-	✓	-
5.2	เคารพสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยกัน	✓	✓	-	✓	-	-	-	-
5.3	เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ซื่อสัตย์	-	✓	✓	-	-	-	-	-
5.4	ไม่เบียดเบียนผู้อื่น	-	✓	-	-	✓	-	-	-
5.5	ไม่ชักจูงผู้อื่นไปในทางที่ไม่ดี	-	✓	-	-	✓	-	-	-
5.6	มีความเมตตา กรุณาและความเสียสละ	-	✓	✓	-	-	-	-	-
5.7	มีความสามัคคี ปองดองพร้อมเพรียงกัน	-	✓	✓	✓	-	-	-	-
5.8	มีความกตัญญูกตเวที	-	✓	✓	-	-	-	-	-
5.9	เคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล	-	-	✓	-	✓	-	-	-
5.10	ให้เกียรติซึ่งกันและกัน	-	✓	-	-	✓	-	-	-

เมื่อนำแนวคิดของคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของ ธัญรัช วิภัติภูมิประเทศ (2556), วสันต์ พรพุทธิพงษ์และคณะ (2558), ทรงสิริ วิชิรานนท์ (2556), นริศ จันทวรรณ (2560), จารุวรรณ ยิ่งยงค์ (2559), ถวิลวดี บุรีกุล (2554), ยุรารัตน์ พันธุ์ยุรา (2552), และ Dr.Diana Owen (2558) จากตัวแปรทั้งหมด 58 ตัวแปร ที่ได้ศึกษามา ผู้วิจัยได้ใช้แหล่งที่มาเป็นเกณฑ์ในการคัดเลือก

ตัวแปรอย่างน้อย 3 แหล่งที่มา ซึ่งสามารถจัดตัวแปรคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นออกเป็น 36 ตัวแปร ดังนี้

1. มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
 2. มีความรักและอ้างความเป็นชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
 3. รู้จักหน้าที่และความรับผิดชอบต่อตนเอง
 4. มีความอ่อนน้อมถ่อมตน กตัญญูกตเวที
 5. เห็นคุณค่าและเชื่อมั่นในตนเอง
 6. มีทักษะอาชีพและทักษะชีวิต
 7. ประหยัดมัธยัสถ์ การจัดทำรายรับ-รายจ่าย
 8. นำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิต
 9. มีฉันทะวิริยะ อดทน เข้มแข็ง
 10. มีความขยันตั้งใจ จริ่งใจ ใฝ่หาความรู้ในการทำงาน
 11. ปลูกฝัง กล่อมเกล่าแบบประชาธิปไตย
 12. มีความเคารพ กฎกติกาและปฏิบัติตามกฎของสังคม
 13. มีจิตเป็นสาธารณะในโอกาสต่างๆ
 14. เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน
 15. รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เพื่อร่วมพัฒนากลุ่มอาชีพ
 16. มีความรู้เกี่ยวกับมารยาททางสังคม
 17. ให้ความร่วมมือในการพัฒนาสังคม
 18. อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
 19. รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
 20. มีทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น
 21. แก้ปัญหาขัดแย้งด้วยสันติวิธี
 22. ส่งเสริมความสามัคคี ประองตอง ความรักในหมู่คณะ
 23. มีความรู้เกี่ยวกับระบอบการเมืองการปกครอง
 24. ส่งเสริมประชาธิปไตยทั้งในระดับครอบครัว โรงเรียน ชุมชน ประเทศชาติ และ
- สังคมโลก
25. ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
 26. มีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานรัฐบาล
 27. มีส่วนร่วมทางการเมือง
 28. ปฏิบัติตามหลักศีลธรรม จริยธรรม ประเพณี

29. มีความเที่ยงตรง ยุติธรรม
30. ให้ความช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส
31. เคารพสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยกัน
32. เป็นผู้ผลิตและผู้บริโภคที่ซื่อสัตย์
33. ไม่เบียดเบียนผู้อื่นและไม่ชักจูงผู้อื่นไปในทางที่ไม่ดี
34. มีความเมตตา กรุณาและความเสียสละ
35. เคารพในความแตกต่างระหว่างบุคคล
36. ให้เกียรติซึ่งกันและกัน

2.5 การวิเคราะห์องค์ประกอบ

2.5.1 ความหมายของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย (2549) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึงเป็นเทคนิคทางสถิติ สำหรับวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว (Multivariate Analysis Techniques) ที่ออกแบบมาเพื่อช่วยให้นักวิจัยได้ใช้แสวงหาความรู้ความจริงดังกล่าว เช่น นักวิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis หรือ EFA) ในการพัฒนาทฤษฎี หรือนักวิจัยสามารถใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis หรือ CFA) ในการทดสอบหรือยืนยันทฤษฎี

กัลยา วานิชขันธ์ (2551, น. 28) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง เป็นเทคนิคหนึ่งเพื่อการสรุปรายละเอียดของตัวแปรหลายตัว หรือเรียกอีกทีว่าเป็นเทคนิคที่ใช้ ในการลดจำนวนตัวแปรเทคนิคหนึ่งโดยการศึกษาโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร และสร้างตัวแปรใหม่เรียกว่า องค์ประกอบ โดยองค์ประกอบที่สร้างขึ้นจะเป็นการนำตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันหรือมีความร่วมกันสูงมารวมกันเป็นองค์ประกอบเดียวกัน ส่วนตัวแปรที่อยู่คนละองค์ประกอบมีความร่วมกันน้อย หรือไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

สำราญ มีแจ้ง (2557, น. 45) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง เป็นวิธีการที่จะอธิบายข้อมูลให้ง่ายขึ้นด้วยการลดจำนวนตัวแปรให้น้อยลง โดยยึดหลักการที่ว่า การที่ตัวแปรหรือข้อมูลต่างๆ มีความสัมพันธ์กันก็เพราะตัวแปรต่างๆ เหล่านั้นมีองค์ประกอบร่วมกัน สังเกตได้จากการจับกลุ่มของตัวแปรหรือค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งจะมีความสัมพันธ์กันสูงเป็นกลุ่มๆ การที่เป็นเช่นนี้ เพราะตัวแปรเหล่านี้มีองค์ประกอบร่วมกัน ซึ่งเป็นการลดจำนวนข้อมูลให้น้อยลง

อรัญ ชูกระเดื่อง (2559, น. 43) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง การลดจำนวนตัวแปร โดยรวมกลุ่มตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูงๆ ไว้เป็นกลุ่มๆ การที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากตัวแปรเหล่านี้มีองค์ประกอบร่วมกันที่สื่อถึงความหมายของตัวแปรเดิมที่อยู่ในกลุ่มเดียวกัน ถ้าพบว่าตัวแปรมีองค์ประกอบร่วมเราอาจใช้องค์ประกอบร่วมแทนตัวแปรเหล่านี้ได้เป็นการลดจำนวนตัวแปรให้น้อยลง

สุภมาศ อังศุโชติ (ม.ป.ป.) กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง เป็นวิธีการทางสถิติที่ช่วยให้นักวิจัยสร้างองค์ประกอบจากตัวแปรหลายๆ ตัวแปร โดยรวมกลุ่มตัวแปรที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน เป็นองค์ประกอบเดียวกัน ตัวแปรที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน จะมีความสัมพันธ์กันมาก โดยความสัมพันธ์อาจเป็นบวกหรือลบก็ได้ ส่วนตัวแปรที่อยู่คนละองค์ประกอบจะไม่มีความสัมพันธ์กันหรือสัมพันธ์กันน้อย

Mary Ann Coughlin and William Knight กล่าวว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง เป็นการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรหลายๆตัว เพื่อค้นหาว่า ตัวแปรนี้สามารถรวมกลุ่มกันได้หรือไม่ ซึ่งจะกลายเป็นองค์ประกอบเดียวกัน

จากการศึกษาเอกสาร สรุปได้ว่า การวิเคราะห์องค์ประกอบ หมายถึง วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติที่จะจับกลุ่มหรือรวมกลุ่มหรือรวมตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันไว้ในกลุ่มเดียวกัน ซึ่งความสัมพันธ์เป็นไปได้ทั้งทางบวกและทางลบ ตัวแปรภายในองค์ประกอบเดียวกัน จะมีความสัมพันธ์กันสูง ส่วนตัวแปรที่ต่างองค์ประกอบ จะสัมพันธ์กันน้อยหรือไม่มี เป็นการลดจำนวนตัวแปร

2.5.2 ประเภทของเทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ

เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบ แบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ

2.5.2.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) การวิเคราะห์เชิงสำรวจจะใช้ในกรณีที่ผู้ศึกษาไม่มีความรู้ หรือมีความรู้น้อยมากเกี่ยวกับโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรเพื่อศึกษาโครงสร้างของตัวแปร และลดจำนวนตัวแปรที่มีอยู่เดิมให้มีการรวมกันได้

2.5.2.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันจะใช้กรณีที่ผู้ศึกษาทราบโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือคาดว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรควรจะเป็นรูปแบบใด หรือคาดว่าตัวแปรใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กันมากและควรอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน หรือคาดว่าไม่มีตัวแปรใดที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน ควรจะอยู่ต่างองค์ประกอบกัน หรือกล่าวได้ว่าผู้ศึกษาทราบโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปร หรือคาดว่าโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรเป็นอย่างไร และจะใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันมาตรวจสอบหรือยืนยันความสัมพันธ์ว่าเป็นอย่างที่คิดไว้หรือไม่ โดยการวิเคราะห์หาความตรงเชิงโครงสร้างนั่นเอง

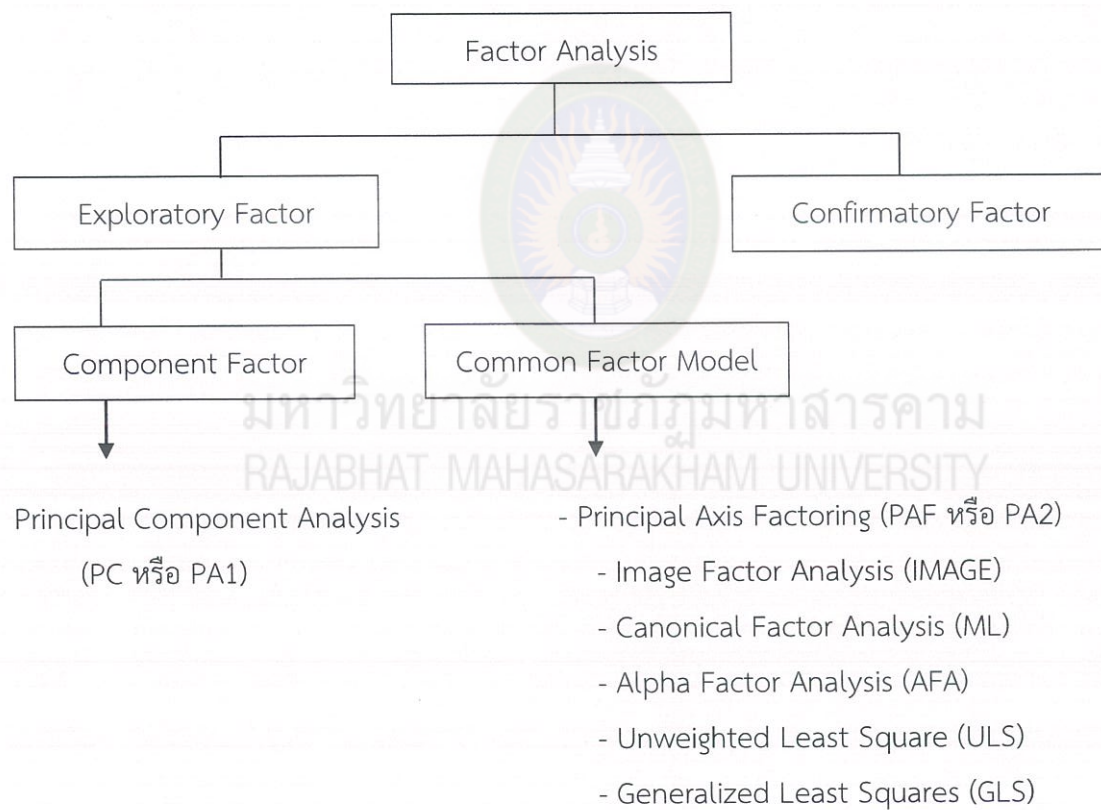
2.5.3 วัตถุประสงค์การวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบจะมีการนำวิธีการไปประยุกต์ใช้ในการวิจัยเพื่อวัตถุประสงค์
ดังนี้

2.5.3.1 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรซึ่งมีเป็นจำนวนมาก ทำให้ทราบตัวแปรใดบ้างมีความร่วมกันหรือสัมพันธ์กันมาก หรือตัวแปรใดบ้างที่ไม่มีความสัมพันธ์กัน

2.5.3.2 เพื่อลดจำนวนตัวแปร โดยสร้างองค์ประกอบขึ้นเพื่อเป็นตัวแทนของตัวแปรหลายๆ ตัว โดยอาศัยโครงสร้างความสัมพันธ์ของกลุ่มตัวแปรในข้อ 1

2.5.3.3 เพื่อตรวจสอบหรือยืนยันความถูกต้องของโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรว่าเป็นไปตามที่ผู้ศึกษาคาดการณ์ไว้ (ทฤษฎี) หรือไม่ (อรัญ ชูกระเดื่อง, 2559, น. 44)

ภาพที่ 2.2 สรุปรูปแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบ

2.5.4 ประโยชน์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ประโยชน์ของการวิเคราะห์องค์ประกอบ มีดังนี้

2.5.4.1 ลดจำนวนตัวแปร โดยการรวมตัวแปรหลายๆ ตัวให้อยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน องค์ประกอบที่ได้ถือเป็นตัวแปรใหม่ ที่สามารถหาค่าข้อมูลของ องค์ประกอบที่สร้างขึ้นได้ เรียกว่า Factor Score จึงสามารถนำองค์ประกอบดังกล่าวไปเป็นตัวแปรสำหรับการวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

2.5.4.2 ใช้ในการแก้ปัญหาอันเนื่องมาจากการที่ตัวแปรอิสระของเทคนิคการวิเคราะห์สมการความถดถอยมีความสัมพันธ์กัน (Multicollinearity) ซึ่งวิธีการอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหานี้ คือ การรวมตัวแปรอิสระที่มีความสัมพันธ์ไว้ด้วยกัน โดยการสร้างเป็นตัวแปรใหม่หรือเรียกว่า องค์ประกอบ โดยใช้เทคนิค Factor Analysis แล้วนำองค์ประกอบดังกล่าวไปเป็นตัวแปรอิสระในการวิเคราะห์ความถดถอยต่อไป

2.5.4.3 ทำให้เห็นโครงสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษา เนื่องจากเทคนิค Factor Analysis จะหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ของตัวแปรทีละคู่ แล้วรวมตัวแปรที่สัมพันธ์กันมากไว้ในองค์ประกอบเดียวกัน จึงสามารถวิเคราะห์โครงสร้างที่แสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่อยู่ในองค์ประกอบเดียวกันได้ทำให้สามารถอธิบายความหมายของแต่ละองค์ประกอบได้ตามความหมายของตัวแปรต่าง ๆ ที่อยู่ในองค์ประกอบนั้น ทำให้สามารถนำไปใช้ในด้านการวางแผนได้ เช่น การพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นตามทฤษฎีปัญหา

2.5.5 ความหมายของค่าต่างๆ ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

2.5.5.1 ปัจจัยเฉพาะหรือองค์ประกอบเฉพาะ (Specific Factor) ได้แก่ ปัจจัยหรือองค์ประกอบที่มีตัวแปรเพียงตัวเดียว

2.5.5.2 ปัจจัยร่วมหรือองค์ประกอบร่วม (Common Factor) หมายถึง องค์ประกอบที่ประกอบด้วยตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวขึ้นไปมารวมกันอยู่ในองค์ประกอบเดียวกันโดยปัจจัยร่วมหรือองค์ประกอบร่วมจะพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์หรือค่า r ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเรียกว่า น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading)

2.5.5.3 น้ำหนักปัจจัยหรือน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) หมายถึง ค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้กับองค์ประกอบมีค่าไม่เกิน 1 (Factor Loading มีค่าระหว่าง -1 ถึง +1) ซึ่งค่าน้ำหนักองค์ประกอบควรมีค่ามากกว่า ± 0.3 5 ถ้าตัวแปรใดมีน้ำหนักในองค์ประกอบใดมาก ควรจัดตัวแปรนั้นเข้าในองค์ประกอบนั้น ในโปรแกรมสำเร็จรูป น้ำหนักปัจจัยของแต่ละตัวแปรดูได้จากตาราง Component Matrix ก่อนการหมุนแกนองค์ประกอบ (Factor Rotation) หรือดูได้จากเส้นทแยงมุมของเมทริกซ์ของค่า ไอเกน (Eigen Value)

2.5.5.4 ค่าความร่วมกัน Communalities (Communalities : h^2) หมายถึง ผลบวกกำลังสองของน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรตัวหนึ่งๆ ในทุกองค์ประกอบที่สกัดได้ เรียกว่า ค่า Communalities (ความร่วมกัน) ค่า Communalities มีค่าอยู่ระหว่าง 0 ถึง 1 ถ้าค่า Communalities เป็นศูนย์ (0) แสดงว่าองค์ประกอบร่วม (Common Factor) ไม่สามารถอธิบายความผันแปรของตัวแปรได้ทั้งหมดหรือมีความเหมาะสมในการวิเคราะห์องค์ประกอบมากที่สุด การคำนวณหา ค่า Communalities สูตรที่ใช้ในการคำนวณค่า h^2 ดังนี้

$$h^2 = \sum_{k=1}^k a_{ik}^2 \quad (2-1)$$

เมื่อ	h^2	แทน	Communalities
	k	แทน	จำนวนองค์ประกอบ
	a_{ik}	แทน	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรที่ i ในองค์ประกอบที่ k

2.5.5.5 คะแนนองค์ประกอบ (Factor Score) เป็นคะแนนที่ได้จากน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) และค่าของตัวแปรนั้น หรือคะแนนองค์ประกอบ คือ คะแนนองค์ประกอบ (F_1) = $w_1x_1 + w_2x_2 + w_3x_3 + \dots + w_ix_i$

เมื่อ	F_i	แทน	คะแนนองค์ประกอบที่ i
	w_i	แทน	น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรตัวที่ i
	x_i	แทน	ค่าของตัวแปรสังเกตได้ตัวที่ i

คะแนนองค์ประกอบใช้เป็นค่าของตัวแปรใหม่ที่เรียกว่า องค์ประกอบ (Factor) คะแนนองค์ประกอบของแต่ละองค์ประกอบอาจมีความสัมพันธ์กันบ้างถ้าจัดจำนวนองค์ประกอบเอาไว้มากนั้นหมายความว่า ตัวแปรเดียวกันอาจอยู่ในหลายองค์ประกอบได้ตามน้ำหนักองค์ประกอบ ค่าคะแนนองค์ประกอบหาจาก (F_1) = $w_1x_1 + w_2x_2 + w_3x_3 + \dots + w_ix_i$

2.5.5.6 ค่าไอเกน (Eigen Value : λ) หมายถึง ค่าความผันแปร ในองค์ประกอบหนึ่ง ที่อธิบายได้ด้วยค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทุกตัวในองค์ประกอบเดียวกัน หรือค่าของน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรทุกตัวในองค์ประกอบที่อธิบายความผันแปรขององค์ประกอบหนึ่งได้ ค่าไอเกนหาได้จากการนำผลบวกกำลังสองของค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของแต่ละตัวทุกตัวในองค์ประกอบนั้น และค่าไอเกนที่จะจัดเป็นองค์ประกอบได้จะต้องที่ค่ามากกว่า 1 และจะมีค่ามากขึ้นถ้าองค์ประกอบมีตัวแปรมากขึ้น สูตรที่ใช้การคำนวณค่าไอเกน (λ) ดังนี้

$$\lambda_i = \sum_{i=1}^n a_i^2 \quad (2-2)$$

เมื่อ	λ_i	แทน	ค่าไอเกน
	i	แทน	จำนวนตัวแปร
	a_i	แทน	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรที่ในองค์ประกอบที่ n

2.5.5.7 ความตรงตามโครงสร้าง (Construct Validity) หมายถึง ขอบเขต ความหมาย หรือลักษณะประจำตามทฤษฎีที่เครื่องมือวิจัยนั้นๆวัดได้ หรือหมายถึง ความสามารถของเครื่องมือวิจัยที่สามารถวัดทฤษฎี หรือลักษณะของพฤติกรรมได้ตามที่สามารถวัดพฤติกรรมได้ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เครื่องมือวิจัยที่มีความตรงตามโครงสร้างจะแสดงให้เห็นว่า ผลที่ได้จากการวัดมีความสัมพันธ์กับ ทฤษฎี หรือลักษณะที่กำหนดมาน้อยเพียงไร การตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างจะต้อง ตรวจสอบทั้งเชิงเหตุผล (Logical) และการตรวจสอบเชิงประจักษ์ (Empirical)

2.5.6 ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ จากข้อคิดของ Comrey and Lee (1992) ได้ให้ข้อเสนอแนะในการวิเคราะห์องค์ประกอบว่าควรใช้ขนาดตัวอย่างเท่าใดถึงจะดีโดยกำหนดตัวอย่าง ขอบเขตดังนี้

ตารางที่ 2.4

ขนาดตัวอย่างความเหมาะสมของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

ขนาดตัวอย่าง	ความเหมาะสมของการวิเคราะห์
50	แย่มาก
100	แย่
200	กำลังดี
300	ดี
500	ดีมาก
1,000	ดีที่สุด

2.5.7 ชนิดของการวิเคราะห์องค์ประกอบ

การวิเคราะห์องค์ประกอบแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังนี้

2.5.7.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA)

ลักษณะของการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบ EFA ก็คือการวิเคราะห์ที่ผู้วิจัยได้แนวคิดหรือทฤษฎีสนับสนุนเรื่องนั้นๆ มาก่อน การวิเคราะห์จึงเป็นการสร้างตัวแปรใหม่หรือองค์ประกอบใหม่ขึ้นมาภายใต้ตัวแปรที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้นมาจำนวนมาก เมื่อวิเคราะห์เสร็จทำให้ได้ปัจจัยหรือองค์ประกอบใหม่ที่มีอยู่ที่องค์ประกอบ ขั้นตอนการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มี 4 ขั้นตอนดังนี้ (Kim and Mueller, 1978, pp. 10-11)

1) การหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมด (Correlation Matrix) รายละเอียดขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

1.1) การวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนแรกเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร การพิจารณาความสัมพันธ์ ผู้วิจัยดูจากตารางเมทริกซ์สหสัมพันธ์ (Correlation Matrix) ซึ่งเป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร และควรมีค่าไม่ต่ำกว่า ($>$) .03

1.2) การตรวจสอบความสัมพันธ์นี้ใช้เทคนิคการตรวจสอบแบบสหสัมพันธ์บางส่วน (Partial Correlation) คือการค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร เมื่อมีการควบคุมตัวแปรอื่นๆ ในตาราง Correlation Matrix ให้สังเกตดูความสัมพันธ์ของแต่ละคู่ของตัวแปร ถ้ามีค่าเกิน ($>$) .03 แสดงว่ามีความสัมพันธ์ นอกจากจะดูความสัมพันธ์เป็นเบื้องต้นของข้อมูลจากตาราง Correlation Matrix แล้วยังสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยเทคนิคของ KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) เพื่อตรวจสอบภาพรวมว่าข้อมูลที่เก็บรวบรวมมานั้นจะนำมาใช้วิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) ได้หรือไม่โดยพิจารณาจากค่า KMO ดังนี้ (สุภมาส อังศุโชติ, 2552, น. 97)

ค่า KMO หรือ MSA .80 ขึ้นไป	เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบมากที่สุด
KMO หรือ MSA .70-.79	เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบมาก
KMO หรือ MSA .60 - .69	เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบปานกลาง
KMO หรือ MSA .50 - .59	เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบน้อย
KMO หรือ MSA น้อยกว่า .05	ไม่เหมาะสมที่จะวิเคราะห์องค์ประกอบ ควรตัดทิ้ง

2) การสกัดองค์ประกอบหรือหาองค์ประกอบเริ่มต้น (Factor Extraction หรือ Initial Factor) รายละเอียดขั้นตอนมีดังต่อไปนี้ การสกัดองค์ประกอบเพื่อหาองค์ประกอบหรือองค์ประกอบเริ่มต้นจะเป็นการนำเอาค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของขั้นตอนแรกมาสกัดเพื่อให้ได้องค์ประกอบแรก ซึ่งวิธีการสกัดองค์ประกอบมีหลายวิธี เช่น

- 2.1) วิธีตัวประกอบหลักปัจจัย (Principal Components Factoring)
- 2.2) วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Unweighted Least Square)
- 2.3) วิธีกำลังสองน้อยที่สุดทั่วไป (Generalized Least Square)
- 2.4) วิธีความเป็นไปได้สูงสุด (Maximum Likelihood)
- 2.5) วิธีแกนหลัก (Principal Axis Factoring : PAF)
- 2.6) วิธีแอลฟา (Alpha Factoring)
- 2.7) วิธีเงา (Image Factoring)

โดยทั่วไปการสกัดองค์ประกอบนิยมใช้วิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Components Factoring : PCF) แต่ถ้าใช้วิธี PAF จะทำให้เมทริกซ์ของค่าความคาดเคลื่อน (e_1 และ e_2) ที่เป็นค่าเฉลี่ยของค่ากำลังสองของค่าสหสัมพันธ์ ระหว่าง e_1 และ e_2 (Root Mean Square Residual : RMSR) ต่ำซึ่งเป็นไปตามข้อตกลงการวิเคราะห์องค์ประกอบการใช้วิธีสกัดองค์ประกอบ PAF จะดีกว่า ถ้าใช้เพื่อการวิเคราะห์องค์ประกอบเพื่อวิเคราะห์โมเดล (SEM) การสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) มีวัตถุประสงค์ขององค์ประกอบ (Factor) ที่จะสามารถใช้แทนตัวแปรทั้งหมดได้ ในขั้นตอนการสกัดองค์ประกอบจะทำให้ทราบค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) โดยที่น้ำหนักองค์ประกอบจะเป็นค่าที่ใช้ในการพิจารณาว่ามีตัวแปรใดบ้างที่ควรอยู่ในองค์ประกอบเดียวกัน ในแต่ละองค์ประกอบให้พิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของแต่ละตัวแปร ถ้า น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรใดมีค่ามาก โดยพิจารณาทางบวกเข้าใกล้ +1 และพิจารณาทางลบเข้าใกล้ -1 ควรจัดตัวแปรนั้นเข้าอยู่ในองค์ประกอบนั้น การสกัดองค์ประกอบหรือหาองค์ประกอบเริ่มต้น ในโปรแกรมสำเร็จรูปในตาราง Communalities การสกัดองค์ประกอบบางครั้งค่าน้ำหนักองค์ประกอบมีค่าใกล้เคียงกันทำให้เกิดความไม่แน่ใจว่าจะจัดตัวแปรนั้นเข้าอยู่ในองค์ประกอบใด เพื่อให้การตัดสินใจง่ายขึ้นในการจัดตัวแปรเข้าองค์ประกอบ ผู้วิจัยต้องดำเนินการขั้นตอนที่ 3 ต่อไป คือ การหมุนแกนองค์ประกอบ (Factor Rotation) ในการวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป การพิจารณาค่าองค์ประกอบที่สกัดแล้ว จึงพิจารณาจากตาราง Component Matrix

3) การหมุนแกนองค์ประกอบ (Factor Rotation) รายละเอียดขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

การหมุนแกนองค์ประกอบจะเป็นขั้นตอนของการให้ตัวแปรหนึ่งๆ ชัดเจนยิ่งขึ้นในการจัดองค์ประกอบ ทั้งนี้เพราะบางกรณีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Rotation) เพื่อให้ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรบางค่ามีค่ามากขึ้นหรือลดลง จนกระทั่งทำให้ทราบว่าตัวแปรนั้นควรอยู่ในองค์ประกอบใด ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ หากผู้วิจัยต้องการเพียงเพื่อลดจำนวนตัวแปรเดิมที่มีอยู่โดยการสร้างเป็นองค์ประกอบใหม่ขึ้นมาเท่านั้นและไม่สนใจการแปลความหมายขององค์ประกอบใหม่ที่ได้ การวิเคราะห์องค์ประกอบขั้นตอนที่ 2 ก็จะทำให้ได้คำตอบแล้ว วิธีการหมุนแกนองค์ประกอบมีวิธีการหมุน 2 วิธี คือ 1) วิธีการหมุนแบบมุมฉาก (Orthogonal Rotation) 2) วิธีการหมุนแบบมุมแหลมหรือไม่ตั้งฉาก (Oblique Rotation)

การพิจารณาตัวแปรในองค์ประกอบตาราง Rotated Component Matrix เป็นตารางแสดงค่าน้ำหนักองค์ประกอบหลักการหมุนแกนองค์ประกอบ การพิจารณาตัวแปรใดควรอยู่ในองค์ประกอบใด พิจารณาจากค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่ามาก $\pm .3$

4) การหาคะแนนองค์ประกอบ (Factor Score) รายละเอียดขั้นตอนมีดังต่อไปนี้

เมื่อจัดตัวแปรให้องค์ประกอบได้แล้วถือว่าได้องค์ประกอบใหม่ ในโปรแกรมสำเร็จรูป จะคำนวณค่าตัวแปรหรือองค์ประกอบและจะให้ชื่อองค์ประกอบใหม่ตามที่ตั้งชื่อได้ในแฟ้มข้อมูลการพิจารณาคะแนนองค์ประกอบในโปรแกรมสำเร็จรูปพิจารณาจากตาราง Component Score Coefficient Matrix ซึ่งค่าจากตาราง เป็นค่าที่จะมาสร้างตัวแปรใหม่หรือสร้างเป็นองค์ประกอบเมื่อผู้วิเคราะห์ได้องค์ประกอบแล้ว ต่อไปให้ตั้งชื่อองค์ประกอบให้ครอบคลุมตัวแปรสังเกตได้เดิม

2.5.7.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) เป็นวิธีการทางสถิติที่นิยมใช้ในการศึกษาคุณลักษณะของสิ่งต่างๆ ที่มีโครงสร้างชัดเจนอาจพิจารณาจากแนวคิด ทฤษฎี หรือการสังเคราะห์จากแหล่งต่างๆ ที่มีความน่าเชื่อถือเนื่องจากการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน จัดอยู่ในประเภทเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลระหว่างตัวแปรพหุนาม (Multivariate Interdependent Technique) ที่ไม่มีการระบุความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรมีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความเหมาะสมและครบถ้วนขององค์ประกอบย่อยของตัวแปรและใช้การแยกส่วนความคลาดเคลื่อนที่ได้จากการวัด (Measurement Error) ตัวแปรออกจากจากการพิจารณาภาวะร่วมกันระหว่างตัวแปร ทำให้ผลการพิจารณาความสำคัญของตัวแปรย่อยมีความน่าเชื่อถือเป็นเหตุให้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันกลายเป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมในการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ซึ่งมักดำเนินการวิจัยกับตัวแปรที่มีขอบเขตการศึกษาตัวแปรอย่างกว้างขวางและมักเกิดความคลาดเคลื่อนจากการวัดอยู่ตลอดเวลาพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล

กับข้อมูลเชิงประจักษ์ (Test of Model Fit) เทียบกับเกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ยอมรับโดยทั่วไปสรุปได้ดังตารางที่ 2.5 (สุนทรพจน์ ดำรงพานิช, 2554, น. 27)

ตารางที่ 2.5

เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล

ตัวย่อ	ชื่อเต็ม	เกณฑ์การพิจารณา
χ^2/df	Relative Chi-square	น้อยกว่า 2 หรือน้อยกว่า 5 (กรณีโมเดลซับซ้อนมาก)
TLI	Tucker-Lewis Index	ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป หรือ 0.95 ขึ้นไปอยู่ในเกณฑ์ดีมาก
RMSEA	Root Mean Square Error of Approximation	น้อยกว่า 0.05 สอดคล้องดีมาก ตั้งแต่ 0.05 ถึง 0.079 สอดคล้องดี ตั้งแต่ 0.08 ถึง 0.099 สอดคล้องพอใช้ ตั้งแต่ 0.10 ขึ้นไปถือว่าไม่สอดคล้อง
SRMR	Standardized Root Mean Square Residual	น้อยกว่า 0.05 สอดคล้องดีมาก ตั้งแต่ 0.05 ถึง 0.079 สอดคล้องพอใช้ ตั้งแต่ 0.08 ขึ้นไปถือว่าไม่สอดคล้อง

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประภัสสร ไพบูลย์ฐิติพรชัย (2553, น. 1-76) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาความเป็นพลเมืองของนักเรียนโรงเรียนพณิชยการบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความเป็นพลเมืองของนักเรียนระดับ ปวช. ชั้นปีที่ 1-3 โรงเรียนพณิชยการบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 2) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความเป็นพลเมืองดีกับปัจจัยส่วนบุคคลของนักเรียนระดับ ปวช. ชั้นปีที่ 1-3 โรงเรียนพณิชยการบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยสนับสนุน ได้แก่ ความเชื่อมั่นในตนเอง และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนระดับชั้น ปวช. ปีที่ 1-3 โรงเรียนพณิชยการบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 4) เสนอแนวทางในความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนระดับ ปวช. ชั้นปีที่ 1-3 โรงเรียนพณิชยการบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า

1. นักเรียนระดับชั้น ปวช.ปีที่ 1-3 มีความเป็นพลเมืองอยู่ในระดับสูง
2. นักเรียนระดับชั้น ปวช.ปีที่ 1-3 มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง
3. การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับค่อนข้างสูง

4. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ สาขาที่ศึกษา ผลการเรียนรู้ ที่ต่างกันมีความเป็นพลเมืองที่แตกต่างกัน

5. ปัจจัยสนับสนุนด้านความเชื่อมั่นในตนเอง และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความเป็นพลเมืองดีของนักเรียนระดับชั้น ปวช.ปีที่ 1-3

ถวิลวดี บุรีกุล (2554, น. 23-31) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย (Citizenship in Thailand) รายงานวิจัยเพื่อศึกษาความเป็นพลเมืองในประเทศไทยจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง 1) การจัดทำตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองที่เหมาะสมกับสังคมไทย 2) ศึกษาประเด็นความสำคัญที่แสดงถึง คุณสมบัติของความเป็นพลเมืองในทัศนะของประชาชนชาวไทย และ 3) ศึกษาการมีอยู่ของความเป็นพลเมืองของประชาชนชาวไทย โดยตัวอย่างได้จากการสุ่มตามความน่าจะเป็น จากรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศไทย จำนวน 1,500 คน ผลการศึกษาพบว่าคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่ประชาชนให้ความสำคัญสูงสุด 5 อันดับแรก คือ การทำงานแบบสุจริต การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเต็มใจที่จะเสียภาษีและการปฏิบัติตามกฎหมาย สิ่งที่แตกต่างกันของระหว่างคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่พึงประสงค์กับคุณสมบัติที่มีจริงของความเป็นพลเมือง คือ การสามารถวิเคราะห์และแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และมีความรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง การศึกษานี้ยังทำให้เกิดตัวชี้วัดที่แสดงคุณสมบัติของความเป็นพลเมืองที่มีอยู่ในสังคมไทย ซึ่งตามทฤษฎีของ Kahne and Westheimer (2004) สามารถแบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ ตัวชี้วัดความเป็นพลเมืองในด้านที่ให้ความสำคัญกับวิถีวัฒนธรรม ด้านที่เน้นชุมชน และด้านการเน้นเรื่องอิสรภาพและความคิดที่ก้าวหน้า

ทรงสิริ วิจิรานนท์ (2556, น. 98-101) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนครจำแนกตามภูมิหลังของนักศึกษา และนำเสนอแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ได้แก่ 1) ผู้บริหารมหาวิทยาลัย 2) นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในปีการศึกษา 2555 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ 1) แบบทดสอบสถิติที่ใช้คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที ค่าเอฟ และ 2) การสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้ความถี่และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีคุณลักษณะพลเมืองดีโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านคุณลักษณะพื้นฐาน นักศึกษามีคุณลักษณะพลเมืองดีความซื่อสัตย์สูงสุด ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.45 และค่าความมัธยัสถ์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.53 ด้านความรู้และทักษะนักศึกษาสามารถปรับตัวได้ในสถานการณ์ต่างมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.19 และมีนิสัยใฝ่รู้ค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.66 ด้านการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย นักศึกษาเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.25 ส่วนเรียกร้องหรือต่อสู้ด้วยความเป็นธรรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.82 ด้านสังคมและวัฒนธรรมนักศึกษาเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา

และพระมหากษัตริย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.48 ส่วนการเข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนาเป็นประจำมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.70 และด้านเศรษฐกิจ การเห็นคุณค่าของการประกอบอาชีพที่สุจริตมีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.35 ส่วนการทำบัญชีรายรับรายจ่ายมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 3.11 และยังพบอีกว่าเพศที่ต่างกันมีคุณลักษณะพลเมืองดีด้านคุณลักษณะพื้นฐานและความรู้ ทักษะ ด้านเศรษฐกิจ คณะแตกต่างกัน อาชีพผู้ปกครอง การเมืองการปกครอง และความเชื่อมั่นของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญแตกต่างกัน

ธัญธัช วิภัติภูมิประเทศ (2556, น. 54-68) ได้ศึกษาเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต และเพื่อเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านครอบครัว โดยเก็บข้อมูลจากนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต จำนวน 410 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา t-test and One-Way ANOVA ผลการวิจัยพบว่า 1) นักศึกษามีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมที่ระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่านักศึกษามีความเป็นพลเมืองด้านการเคารพกติกาสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 2) ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมของนักศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามเพศ ภูมิลำเนา ผลการเรียน คณะ ชั้นปี และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

วสันต์ พรพุทธิพงษ์ (2558, น. 1331) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา คุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดี และการรับรู้ที่มีต่อคุณลักษณะพลเมืองที่ดีของเยาวชน รวมถึงศึกษาแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองที่ดีของเยาวชน ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามเป็น เครื่องมือในการสำรวจข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 100 คน ผลการศึกษา ระดับการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในด้านสังคม ด้าน เศรษฐกิจ ด้านการเมืองการปกครอง และด้านคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองดี พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ทั้งนี้จากการทดสอบสมมติฐานการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณของตัวแปรอิสระกับระดับการรับรู้หน้าที่พลเมือง ดีของเยาวชนด้านคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองดี พบว่า ตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครองที่สามารถพยากรณ์ระดับการรับรู้หน้าที่ พลเมืองดีของเยาวชนด้านคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองดี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยสามารถ พยากรณ์ระดับการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองดี ได้ร้อยละ 56.60 โดย มีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ 0.48

จารุวรรณ ยิ่งยงค์ (2559, น. 1595-1609) ได้ศึกษาการพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ในระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม วัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม 2) ศึกษาพัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม และ 4) ศึกษาความคิดเห็นของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/10 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2558 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ เขตจอมทอง จังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 1 จำนวน 49 คน ที่ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม ซึ่งเป็นลักษณะการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน (One Group Pretest Pottest Design) ผลการวิจัยพบว่า

1. คุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. พัฒนาการคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่มมีพัฒนาการจากระดับปานกลางไป สูง
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม สูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนโดยใช้ กระบวนการกลุ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมากที่สุด

นริศ จันทวรรณ (2560, น. 103-113) ได้ศึกษาเรื่องความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตย : กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงระดับปริญญาตรี ส่วนกลางเป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยใช้การวิจัยแบบสำรวจ (Survey Research) มีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงปริมาณ และใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะจงเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ การวิจัยใช้นักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาตรี ส่วนกลางเป็นประชากรในการศึกษา และคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรยามานะ (Yamane) วัตถุประสงค์ของการวิจัย 1) เพื่อ

ศึกษาความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาตรี ส่วนกลาง 2) เพื่อเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาตรีส่วนกลาง จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการกล่อมเกลาทางการเมืองกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงระดับปริญญาตรีส่วนกลาง ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยมีระดับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยด้านการปกครองตนเองและการเคารพสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งผลการวิจัยเชิงคุณภาพก็มีความสอดคล้องกัน เมื่อเปรียบเทียบความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ปรากฏว่า เพศ และอายุ มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยกับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยส่วนภูมิภาคที่อาศัยไม่มีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย ผลการวิจัยเชิงคุณภาพก็มีความสอดคล้องกัน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการกล่อมเกลาทางการเมืองค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณาตามตัวกลางของกระบวนการกล่อมเกลาทางการเมืองได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน สถาบันการศึกษา กลุ่มสังคม สื่อมวลชน กลุ่มสื่อสังคมออนไลน์ ก็พบว่าได้ผลเช่นกัน

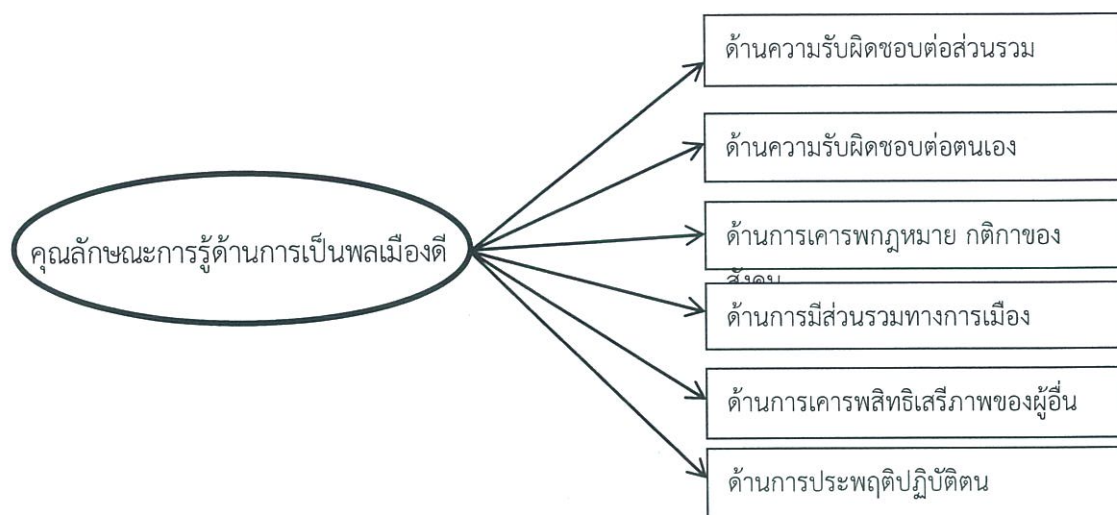
Dians (2558, pp. 23-24) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของพลเมืองที่จำเป็นสำหรับระบบประชาธิปไตย พลเมืองเป็นลักษณะที่จำเป็นสำหรับการสร้างบุคคลในระบอบประชาธิปไตยและการบำรุงรักษาประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ การวิจัยนี้ศึกษาข้อเสนอเกี่ยวกับการศึกษาของพลเมืองมีส่วนช่วยในการพัฒนาความสามารถของนักเรียนที่สนับสนุนความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะการสำรวจผลกระทบของการพัฒนาวิชาชีพครู We the People และหลักสูตร We the People เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมโดยมีการจัดกลุ่มได้ 6 ประเภทของการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับพลเมือง 1) การเคารพต่อกฎหมาย 2) ความสนใจทางการเมือง 3) หน้าที่พลเมือง 4) การมีส่วนร่วมของชุมชน 5) ความมุ่งมั่นในการรับราชการ และ 6) บรรทัดฐานของประสิทธิภาพทางการเมืองและการยอมรับทางการเมือง ผลการวิจัยพบว่าการจัดการเรียนการสอนพลเมืองมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการพัฒนาของนักเรียนในการจัดการเรียนเกี่ยวกับพลเมือง นักเรียนที่ถูกสอนโดยครูมีการพัฒนาอาชีพ We the People โดยเฉพาะผู้ที่เข้าเรียนในชั้นเรียน We the People ได้คะแนนสูงกว่านักเรียนในกลุ่มเปรียบเทียบในการจัดการเรียนทั้ง 6 ประเภทอย่างมีนัยสำคัญ

Katharine and James (2558) ได้ศึกษา เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้ด้านการรับใช้สังคม เพื่อการเอาใจใส่และการมีส่วนร่วมในชุมชนของนักเรียนระดับประถมศึกษาผู้วิจัยกล่าวว่า งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมในเด็กก่อนวัยรุ่นจะมีค่อนข้างน้อย ในการเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น เช่น ความรู้ความเข้าใจ อารมณ์ และการมีส่วนร่วมในชุมชน ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ความตระหนักในพลเมือง ความรู้ความสามารถของพลเมือง ได้รับการประเมินครั้งแรกเป็นจำนวน 155 คน และประเมินครั้งที่สอง ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 (ชาย 79 คน หญิง 76 คน) โดยมีการออกแบบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคมทั้งหมด 5 มีการระบุการเปลี่ยนแปลงการเอาใจใส่ในเชิงบวก และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เมื่อเวลาผ่านไปได้รับการประกาศมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งได้มีการตรวจสอบ โดยการวิเคราะห์ความเข้าใจถึงความคิด (ครั้งที่ 2) มีการนัดพบกับชุมชน (ครั้งแรก) กรวิเคราะห์เพิ่มเติมแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงโดยรวม และการมีส่วนร่วมของทุกระดับชั้น แต่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องความคิดจะเพิ่มขึ้นในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 เท่านั้น ในทำนองเดียวกันนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เข้าร่วมเท่านั้นที่แสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในการรับรู้ความสามารถของพลเมือง จุดที่เป็นปัจจัยสำคัญ ในการพัฒนาความสามารถของพลเมืองควรได้รับการตรวจอย่างกว้างขวางมากขึ้นในการวิจัยในอนาคต

จากการศึกษาแนวคิด พบว่า การศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาประเทศ ที่ครอบคลุมทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยเฉพาะการเรียนรู้ตลอดชีวิตที่ต้องปลูกฝังเด็กเยาวชน และประชาชนนับตั้งแต่เกิดจนตาย ในเรื่องของความเป็นพลเมือง เรื่องของสิทธิและหน้าที่ ความรับผิดชอบ มีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน การมีส่วนร่วม มีทักษะการคิดวิเคราะห์ และมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการดำรงตนในวิถีประชาธิปไตย

2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี โดยกำหนดสมมติฐานการวิจัยไว้ว่า องค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีมากกว่า 1 องค์ประกอบ

ภาพที่ 2.3 โมเดลเชิงสมมติฐานองค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 32,901 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 84 โรงเรียน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 32,901 คน โดยแบ่งเป็นการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ 360 คน และใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน 400 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) โดยวิธีการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 หน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) คือ อำเภอ ทำการสุ่มแบบง่าย (Simple Random Sampling) จากอำเภอในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ทั้งหมด 26 อำเภอ สุ่มได้ 6 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง อำเภออุบลรัตน์ อำเภอเขาสวนกวาง อำเภอน้ำพอง อำเภอกระนวน และอำเภอคำสูง สุ่มโดยวิธีจับสลากได้ 3 อำเภอ ได้แก่ อำเภออุบลรัตน์ อำเภอกระนวน และอำเภอน้ำพอง

ขั้นตอนที่ 2 หน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) คือ โรงเรียน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Sampling) แบ่งโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จากอำเภอกลุ่มตัวอย่าง ใช้เกณฑ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ดังนี้คือ

โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ	จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 2,500 คนขึ้นไป
โรงเรียนขนาดใหญ่	จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1,500 – 2,499 คนขึ้นไป
โรงเรียนขนาดกลาง	จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 500 – 1,499 คนขึ้นไป
โรงเรียนขนาดเล็ก	จำนวนนักเรียน ตั้งแต่ 1 – 499 คนขึ้นไป

ซึ่งจากอำเภอกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 7 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 1 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่จำนวน ไม่มี โรงเรียนขนาดกลางจำนวน 1 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 5 โรงเรียน ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามขนาดโรงเรียนได้ดังนี้ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษจำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม โรงเรียนขนาดกลาง จำนวน 1 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนอุบลรัตน์พิทยาคม และโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 5 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม โรงเรียนพังทวยพัฒนาศึกษา โรงเรียนลำน้ำพอง โรงเรียนยางคำพิทยาคม และโรงเรียนทุ่งใหญ่รัตนศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 หน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) คือห้องเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากโรงเรียนทุกโรงเรียนสุ่มชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ทุกชั้น ได้ทั้งหมด 137 ห้องเรียน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 5,192 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้เกณฑ์ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบของ นงลักษณ์ วิรัชชัย (2542) ให้กฏง่ายๆ ว่าอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปรควรจะเป็น จำนวน 10 ต่อ 1 ได้ 760 คนแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) จำนวน 360 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) เพื่อให้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกิดความสมบูรณ์มากขึ้น ผู้วิจัยได้เพิ่มกลุ่มตัวอย่างเป็น 400 คน ดังแสดงในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1

จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดโรงเรียนและรายชื่อโรงเรียน

ขนาดโรงเรียน	โรงเรียน	จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
1. ขนาดใหญ่พิเศษ	โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม	1,371	280
2. ขนาดกลาง	โรงเรียนอุบลรัตน์พิทยาคม	695	210
3. ขนาดเล็ก	โรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม	225	65
4. ขนาดเล็ก	โรงเรียนพังกุญพัฒนาศึกษา	108	45
5. ขนาดเล็ก	โรงเรียนลำน้ำพอง	63	40
6. ขนาดเล็ก	โรงเรียนยางคำพิทยาคม	155	50
7. ขนาดเล็ก	โรงเรียนทุ่งใหญ่รัตนศึกษา	191	70
	รวม	2,808	760

จากตารางที่ 3.1 ผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis : EFA) ประกอบด้วย โรงเรียนอุบลรัตน์พิทยาคม จำนวน 210 คน โรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม จำนวน 65 คน โรงเรียนพังกุญพัฒนาศึกษา จำนวน 45 คน และโรงเรียนลำน้ำพอง 40 คน รวมเป็นจำนวน 360 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ประกอบด้วย โรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม จำนวน 280 คน โรงเรียนยางคำพิทยาคม จำนวน 50 คน และโรงเรียนทุ่งใหญ่รัตนศึกษา จำนวน 70 คน รวมเป็นจำนวน 400 คน

3.2 เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบวัดคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยคำถาม 36 ข้อ ลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิดแบบประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามรูปแบบ Likert's Scale ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

3.3.1 กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบวัดคุณลักษณะการรู้สิ่งแวดลอม

3.3.2 ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีเพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.3.3 วิเคราะห์เนื้อหาที่จะวัด เลือกรูปแบบเครื่องมือที่จะวัด และกำหนดเกณฑ์ในการให้คะแนน

3.3.4 กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการจากแนวทางการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเขียนตามลักษณะที่ต้องการวัด เพื่อเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือ

3.3.5 สร้างแบบวัด โดยเขียนข้อคำถามให้ครอบคลุมตามโครงสร้างของนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ ซึ่งผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี เป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 36 ข้อ มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

3.3.6 นำแบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไข แล้วนำไปผู้วิจัยทางด้านเนื้อหา ภาษาวิจัย และด้านการวัดและประเมินผล จำนวน 5 ท่านดังนี้

3.3.6.1 อาจารย์ ดร.พงษ์ธร โพธิ์พลศักดิ์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา สถิติ การวัดและประเมินผล

3.3.6.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรวาท ทองบุ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา สังกัดคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา การวิจัยและประเมินผล

3.3.6.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์ ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์ สังกัดคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรหน้าที่พลเมือง

3.3.6.4 คุณครูบุษกร หวานเพราะ ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมและหน้าที่พลเมือง

3.3.6.5 คุณครูวิยะดา พิมพ์บัวธรรม ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ผู้เชี่ยวชาญด้านสังคมและหน้าที่พลเมือง

ตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) ว่าข้อคำถามแต่ละข้อสร้างได้สอดคล้องกับเนื้อหาหรือไม่ โดยใช้เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- +1 หมายถึง หากแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามคุณลักษณะที่ต้องการวัด
- 0 หมายถึง หากไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามคุณลักษณะที่ต้องการวัด
- 1 หมายถึง หากแน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามคุณลักษณะที่ต้องการวัด

นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of Item Objective Congruence : IOC)

นำผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับนิยามศัพท์ (Index of item Objective Congruence : IOC) และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญพบว่า ถ้าค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.40 – 1.00 แสดงว่าข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับนิยามคุณลักษณะที่ต้องการวัด แต่ถ้าค่าดัชนี IOC ต่ำกว่า 0.40 ต้องปรับปรุง ยังใช้ข้อคำถามนั้นไม่ได้

3.3.7 นำแบบสอบถามจากข้อที่ 6 ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน ซึ่งเป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

3.3.8 หาอำนาจจำแนกของคำถามเป็นรายข้อตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป โดยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total Correlation)

3.3.9 หาความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป

3.3.10 จัดพิมพ์แบบวัดฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.4.1 จัดเตรียมแบบสอบถามคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีที่เป็นเครื่องมือในการวิจัยให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 และผู้อำนวยการโรงเรียนที่นักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.4.2 ส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์โดยผ่านทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 ไปยังกลุ่มโรงเรียนที่นักเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง

3.4.3 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตัวผู้วิจัยเอง ระหว่างเดือนสิงหาคม ถึง เดือนกันยายน 2561 กับกลุ่มตัวอย่างดังนี้

3.4.3.1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่ วันที่ 16 ถึง 30 สิงหาคม พ.ศ. 2561 จำนวน 360 คน

3.4.3.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) ดำเนินการเก็บข้อมูลตั้งแต่ วันที่ 16 ถึง 30 กันยายน พ.ศ. 2561 จำนวน 400 คน

3.4.4 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมข้อมูลแล้ว มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบ แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ทุกฉบับ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับดังนี้

3.5.1 เก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง โดยแบบสอบถามตอนที่ 1 คำนวณค่าความถี่และร้อยละในแต่ละข้อรายการ และแบบสอบถามตอนที่ 2 คำนวณค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.5.2 เก็บข้อมูลเพื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ (Factor Analysis) โดยแบ่งการวิเคราะห์ ออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ระบุจำนวนองค์ประกอบของความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี มีขั้นตอนดังนี้

1. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ใช้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มแรก จำนวน 360 คน มาสกัดองค์ประกอบขั้นต้น ด้วยวิธีวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบตั้งฉาก โดยใช้วิธี Vairmax ซึ่งใช้เกณฑ์การพิจารณาองค์ประกอบของความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ดังนี้

1.1 องค์ประกอบต้องมีค่าไอเกนมากกว่า 1.00 ขึ้นไป

1.2 มีตัวแปรที่อธิบายองค์ประกอบนั้นๆ ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป โดยแต่ละตัวแปร (Factor Loading) ต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป

2. กำหนดชื่อองค์ประกอบร่วมจากตัวแปรสังเกตได้หลายๆ ตัว ที่ร่วมกันชี้วัดความรู้สิ่งแวดล้อมในแต่ละองค์ประกอบ

3. นำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ มาประกอบการสร้างกรอบแนวคิดในการสร้างโมเดลองค์ประกอบของการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรสังเกตได้ในแต่ละองค์ประกอบ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน ใช้ข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่ม ตัวอย่างกลุ่มที่สอง จำนวน 400 คน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป พิจารณาจากค่าสถิติ ได้แก่ ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Square Statistic) การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis : CFA) ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ (Tucker-Lewis Index : TLI) ค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (Standardized Root Mean Squared Residual : SRMR) ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Rootmean Square Error of Approximation : RMSEA)

ตารางที่ 3.2

เกณฑ์การพิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดล

ตัวย่อ	ชื่อเต็ม	เกณฑ์การพิจารณา
χ^2/df	Relative Chi-square	น้อยกว่า 2 หรือน้อยกว่า 5 (กรณีโมเดลซับซ้อนมาก)
TLI	Tucker-Lewis Index	ตั้งแต่ 0.90 ขึ้นไป หรือ 0.95 ขึ้นไปอยู่ในเกณฑ์ดีมาก
RMSEA	Root Mean Square Error of Approximation	น้อยกว่า 0.05 สอดคล้องดีมาก ตั้งแต่ 0.05 ถึง 0.079 สอดคล้องดี ตั้งแต่ 0.08 ถึง 0.099 สอดคล้องพอใช้ ตั้งแต่ 0.10 ขึ้นไปถือว่าไม่สอดคล้อง
SRMR	Standardized Root Mean Square Residual	น้อยกว่า 0.05 สอดคล้องดีมาก ตั้งแต่ 0.05 ถึง 0.079 สอดคล้องพอใช้ ตั้งแต่ 0.08 ขึ้นไปถือว่าไม่สอดคล้อง

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.6.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

3.6.1.1 ร้อยละ (Percentage) ใช้สูตร (ไพศาล วรคำ, 2559, น. 321)

$$P = \frac{f}{N} \times 100 \quad (3-1)$$

เมื่อ	P	แทน	ร้อยละ
	f	แทน	ความถี่ที่ต้องการแปลงเป็นร้อยละ
	N	แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

3.6.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ใช้สูตร (ไพศาล วรคำ, 2558, น. 323)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N} \quad (3-2)$$

เมื่อ	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3.6.1.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร (ไพศาล วรคำ, 2558, น. 324) ดังนี้

$$s = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}} \quad (3-3)$$

เมื่อ	S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	n	แทน	จำนวนคะแนนในกลุ่มตัวอย่าง
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัว
	\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
	\sum	แทน	ผลรวม

3.6.2 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.6.2.1 อำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item – total Correlation) ซึ่งคำนวณได้จากสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยใช้สูตร (ไพศาล วรคำ, 2554, น. 297) ดังนี้

$$r_{xy'} = \frac{n \sum XY' - \sum x \sum Y'}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y'^2 - (\sum Y')^2]}} \quad (3-4)$$

เมื่อ	$r_{xy'}$	แทน	ดัชนีอำนาจจำแนก
	X	แทน	คะแนนรายข้อ
	Y'	แทน	คะแนนรวมที่หักคะแนนข้อนั้นออกแล้ว
			$Y' = Y - X$
	Y	แทน	คะแนนรวม
	n	แทน	จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

3.6.2.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยสูตรของครอนบาค (ไพศาล วรคำ, 2558, น. 278)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{S_i^2} \right] \quad (3-5)$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม
	k	แทน	จำนวนข้อของแบบสอบถาม
	$\sum s_i^2$	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนข้อที่ i
	S_i^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

3.6.2.3 ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยาม (Index of Consistency : IC) จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน โดยใช้สูตร (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, น. 117) ดังนี้

$$IC = \frac{\sum R}{N} \quad (3-6)$$

เมื่อ	IC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องกับนิยาม
	\sum	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

3.6.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ

3.6.3.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจค่าไอเกน หาได้จากสูตร (สำราญ มีแจ้ง, 2557, น. 54) ดังนี้

$$\lambda = \sum_{i=1}^n a_i^2 \quad (3-7)$$

เมื่อ	λ_i	แทน	ค่าไอเกน
	i	แทน	จำนวนตัวแปร
	a_i	แทน	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรที่ i ในองค์ประกอบที่ n

1) ค่าความร่วมกัน Communalities (Communalities : h^2) สูตรที่ใช้ในการคำนวณค่า h^2 (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2549, น. 45) ดังนี้

$$h^2 = \sum_{k=1}^k a_{ik}^2 \quad (3-8)$$

เมื่อ	h^2	แทน	Communalities
	k	แทน	จำนวนองค์ประกอบ
	a_{ik}	แทน	น้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ของตัวแปรที่ i ในองค์ประกอบที่ k

2) คะแนนองค์ประกอบ (Factor Score) เป็นคะแนนที่ได้จากน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) และค่าของตัวแปรนั้น หรือคะแนนองค์ประกอบสูตรที่ใช้ในการคำนวณ (เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย, 2549, น. 45) ดังนี้

$$\text{คะแนนองค์ประกอบ } (F_1) = w_1 x_1 + w_2 x_2 + w_3 x_3 + \dots + w_i x_i \quad (3-9)$$

เมื่อ	F_i	แทน	คะแนนองค์ประกอบที่ i
	w	แทน	น้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรตัวที่ i
	x_i	แทน	ค่าของตัวแปรสังเกตได้ตัวที่ i

3.6.3.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

1) ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square Statistics : χ^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ทางสถิติว่าฟังก์ชันความสอดคล้องมีค่าเป็นศูนย์ถ้าค่าสถิติไคสแควร์มีค่าต่ำ มากหรือยิ่งเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าไรแสดงว่าข้อมูลโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์หาได้จากสูตร (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542, น. 65)

$$\chi^2 = nF [S, \Sigma(\theta)] \quad (3-10)$$

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

เมื่อ	χ^2	แทน	ค่าไค-สแควร์ (Chi-square)
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
	$F[S, \Sigma(\theta)]$	แทน	ค่าต่ำสุดของฟังก์ชันความกลมกลืนของโมเดลจากพารามิเตอร์ θ
	k	แทน	จำนวนตัวแปรที่สังเกตได้

2) ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ (Tucker-Lewis Index: TLI) มีค่าตั้งแต่ 0 ขึ้นไป โดยใช้สูตร (George and Randall, 1996, p. 317) ดังนี้

$$TLI = \frac{\frac{x_1^2}{df_1} - \frac{x_t^2}{df_t}}{\frac{x_1^2}{df_1} - 1} \quad (3-11)$$

เมื่อ	TLI	แทน	ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์
	X^2_t	แทน	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐาน
	X^2_f	แทน	ดัชนีตรวจสอบความกลมกลืนของโมเดลอิสระ
	df_t	แทน	ค่าองศาอิสระของโมเดลตามสมมติฐาน
	df_f	แทน	ค่าองศาอิสระของโมเดลอิสระ

3) ดัชนีค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของความคลาดเคลื่อนในการประมาณค่า (Root Mean Squared Error of Approximation : RMSEA) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่สอดคล้องของตัวแบบที่สร้างขึ้นกับเมทริกความแปรปรวนร่วมของประชากร ค่า RMSEA ที่ใช้ได้ตั้งแต่ 0 ถึง 1 ถ้าต่ำกว่า 0.06 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้สูตร (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542 , น. 72) ดังนี้

$$RMSEA = \sqrt{\frac{(X^2_t - df_t)}{Ndf_t}} \quad (3-12)$$

เมื่อ	RMSEA	แทน	ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยของความแตกต่างโดยประมาณ
	X^2_t	แทน	ดัชนีตรวจสอบกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐาน
	df_t	แทน	ค่าองศาอิสระของโมเดลตามสมมติฐาน
	N	แทน	จำนวนกลุ่ม

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบ คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ผู้วิจัยเสนอผลการวิจัยตามลำดับแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. สัญลักษณ์ประกอบการวิเคราะห์เพื่อความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย ของข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการ วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

Lit	แทน	คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี (Civic Literacy)
Coll	แทน	ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Collective responsibility)
Self	แทน	ด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility)
Law	แทน	ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Respect the law of Society)
Poli	แทน	ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation)
free	แทน	ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Respect the freedom of others)
Con	แทน	ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Conduct)
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
C.V.	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์การกระจาย (Coefficient of Variation)
Sk	แทน	ความเบ้ (Skewness)
Ku	แทน	ความโด่ง (Kurtosis)
Df	แทน	ชั้นความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
χ^2	แทน	ค่าสถิติ - สแควร์ (Chi - Square)
SE	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐาน (Standard Error)
ES	แทน	ค่าประมาณพารามิเตอร์ (Parameter Estimates)
r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

R ²	แทน	สัมประสิทธิ์การตัดสินใจ (Coefficient of Determination)
p	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
TLI	แทน	ดัชนีวัดระดับความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ (Tucker-Lewis Index)
SRMR	แทน	ค่ามาตรฐานดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือมาตรฐาน (Standardized Root Mean Squared Residual)
RMSEA	แทน	ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของค่าความแตกต่างโดยประมาณ (Root Mean Squared Error of Approximation)
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ลำดับขั้นตอนการนำเสนอผลการวิเคราะห์

- 2.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน
- 2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล
- 2.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ
- 2.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

4.1 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ และความโด่ง ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	\bar{X}	S	Sk	Ku
X ₁ : ข้าพเจ้ามีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และ พระมหากษัตริย์	4.05 3.98	.774 .824	-.268 -1.019	-.803 .995
X ₂ : ข้าพเจ้ามีความรักชาติและผูกความเป็นชาติไทยให้คงอยู่	4.10	.767	-.549	.101
X ₃ : ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบต่อน้ำที่ของตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อชุมชน	3.89	.886	-.797	.885
X ₄ : ข้าพเจ้ามีความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพผู้ที่อาวุโสกว่า	3.93	.821	-.169	-.866
X ₅ : ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าและเชื่อมั่นในตนเอง				

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ตัวแปร	\bar{X}	S	Sk	Ku
X ₆ : ข้าพเจ้านับสนุนให้บุคคลรอบข้างและตัวข้าพเจ้าเอง มีทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น	3.85	.828	-.248	-.426
X ₇ : ข้าพเจ้ามีความประหยัดในการใช้จ่าย และจัดทำรายรับ-รายจ่ายเป็นประจำทุกวัน	3.84	.907	-.274	-.615
X ₈ : ข้าพเจ้าได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มาใช้ในชีวิตประจำวัน	3.76	.829	-.301	-.263
X ₉ : ข้าพเจ้ามีความอดทนอดกลั้นเสมอเมื่อต้องพบเจอปัญหาต่าง	3.84	.810	-.199	-.559
X ₁₀ : ข้าพเจ้าหมั่นเพียรหาความรู้และอ่านหนังสือเพื่อพัฒนาความรู้ของตนเองอยู่เสมอ	3.76	.829	-.301	-.263
X ₁₁ : ข้าพเจ้าช่วยประชาสัมพันธ์และรณรงค์ในเรื่อง ประชาธิปไตยเป็นประจำเมื่อมีโอกาส	3.84	.810	-.199	-.559
X ₁₂ : ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง รู้ถูก รู้ผิด เคารพ กฎกติกาที่สังคมตั้งไว้	3.78	.867	-.412	.068
X ₁₃ : ข้าพเจ้าเป็นอาสาสมัครร่วมทำความดีในโอกาสต่างๆ เช่น กิจกรรมปลูกป่า เป็นต้น	3.78	.832	-.237	-.369
X ₁₄ : ข้าพเจ้ามีจิตสาธารณะโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนร่วม มากกว่าประโยชน์ส่วนตัว	3.93	.856	-.321	-.701
X ₁₅ : ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการซื้อขายสินค้าภายใน หมู่บ้าน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้าน	3.78	.839	-.381	.203
X ₁₆ : ข้าพเจ้าได้เรียนและได้ฝึกการเข้าสังคม และมารยาททาง สังคมในบทเรียนวิชาสังคมศึกษา	3.78	.846	-.375	.014
X ₁₇ : ข้าพเจ้าเคยมีโอกาสได้ร่วม ทำความสะอาดหมู่บ้าน ร่วม อบรมพัฒนาในโครงการต่างๆ เมื่อมีโอกาส	3.81	.828	-.274	-.329
X ₁₈ : ข้าพเจ้าเคยเข้าร่วมรณรงค์การปลูกป่าและร่วมปลูกป่า กับชุมชน	3.83	.832	-.344	-.263
X ₁₉ : ข้าพเจ้ายอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน เมื่อเพื่อนแสดง ความคิดเห็น และนำมาพิจารณาทุกครั้ง	4.01	.841	-.491	-.149

(ต่อ)

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

ตัวแปร	\bar{X}	S	Sk	Ku
X ₂₀ : ข้าพเจ้ามีความตั้งใจทำงานและจริงใจกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	3.76	.846	-.390	.040
X ₂₁ : เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาข้าพเจ้าไม่เคยใช้กำลังในการตัดสินปัญหา	3.86	.869	-.393	-.147
X ₂₂ : ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการประชุมภายในหมู่บ้านหรือชั้นเรียน เพื่อวางแผนการทำงานและร่วมแสดงความคิดเห็น	3.84	.893	-.535	.179
X ₂₃ : ข้าพเจ้ามีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบประชาธิปไตย เหตุ บ้านการเมือง จากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และหนังสือเรียน	3.74	.870	-.277	-.454
X ₂₄ : ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการเดินรณรงค์การเลือกตั้งและ ประชาธิปไตยต่างๆ ทั้งของหน่วยงานราชการ และภายใน โรงเรียน เช่นการเลือกตั้งประธานนักเรียน	3.74	.983	-.648	.223
X ₂₅ : ข้าพเจ้าสนับสนุนบุคคลในครอบครัวให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกครั้งที่มีการจัดการเลือกตั้ง	3.63	.808	-.331	-.004
X ₂₆ : ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของรัฐบาลทุกสมัย	3.72	.916	-.437	-.179
X ₂₇ : ข้าพเจ้าร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ด้วยการแต่งตัวมิดชิด พุดจาไพเราะ และสืบสานวัฒนธรรมของภาคอีสาน	3.99	.814	-.332	-.495
X ₂₈ : ข้าพเจ้ามีความยุติธรรมต่อตนเองและผู้อื่น	3.84	.858	-.436	.007
X ₂₉ : ข้าพเจ้าเคยร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	3.94	.865	-.567	.105
X ₃₁ : ข้าพเจ้าสนับสนุนและส่งเสริมบุคคลที่ประกอบอาชีพที่สุจริต	3.74	.739	-.328	-.025
X ₃₂ : ข้าพเจ้าไม่เบียดเบียนผู้อื่นและมาชักจูงผู้อื่นไปในทางที่ไม่ดี	3.69	.718	-.093	-.238
X ₃₃ : ข้าพเจ้ามีความเมตตา กรุณาและเสียสละต่อส่วนรวม	3.63	.671	-.134	-.119
X ₃₄ : ข้าพเจ้าให้เกียรติเพื่อนร่วมชาติ เพื่อนต่างชาติทุกคนที่เข้ามาในประเทศไทย	3.66	.715	-.076	.026
X ₃₅ : ข้าพเจ้าให้เกียรติบุคคลทั่วไปทุกคน เพราะมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน	3.64	.677	-.444	.786

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.61 – 4.10 โดย ตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ X_3 ($\bar{X} = 4.10$) รองลงมาคือ X_1 ($\bar{X} = 4.05$) และ X_{17} ($\bar{X} = 4.01$) ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ X_{30} ($\bar{X} = 3.61$) ส่วนการกระจายข้อมูล พบว่า มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตั้งแต่ 0.671-0.983 โดยใน แต่ละตัวแปรที่มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใกล้เคียงกัน ตัวแปรที่มีการกระจายข้อมูลสูงสุด คือ X_{24} ($S = .983$) รองลงมาคือ X_{26} ($S = .916$) และ X_7 ($S = .907$) ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่มีการกระจายข้อมูลน้อยที่สุด คือ X_{34} ($S = .671$)

สำหรับการแจกแจงข้อมูล พบว่า จากการพิจารณาลักษณะการแจกแจงข้อมูลในแต่ละตัวแปรจากความเบ้ (Skewness) มีค่าตั้งแต่ -1.019 ถึง -.076 และความโด่ง (Kurtosis) มีค่า ตั้งแต่ -.866 ถึง 1.995 ซึ่งค่าความเบ้ น้อยกว่า 2.00 และค่าความโด่งมีค่าน้อยกว่า 7.00 แสดงว่า ตัวแปรมีลักษณะการแจกแจงเข้าใกล้โค้งปกติ

4.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลตอนนี้ เป็นการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของจำนวนตัวแปรแต่ละคู่ สถิติ Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) และ สถิติ Bartlett's Sphericity Test ดังแสดงในตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของจำนวนตัวแปรแต่ละคู่ สถิติ Kaiser-Meyer- Olkin (KMO) และสถิติ Bartlett's Sphericity Test

	X1	X2	X3	X4	X5	X6	X7	X8	X9	X10	X11	X12
X1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X2	.058	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X3	-.023	0.47	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X4	-.020	.295**	.255**	1	-	-	-	-	-	-	-	-
X5	-.007	.052	.335**	.256**	1	-	-	-	-	-	-	-
X6	-.145**	.004	.257**	.171**	.259**	1	-	-	-	-	-	-
X7	-.092	-.018	.167**	.235**	.292**	.243**	1	-	-	-	-	-
X8	-.086	.190**	.266**	.226**	.233**	.265**	.225**	1	-	-	-	-
X9	-.049	.129*	.211**	.262**	.208**	.275**	.295**	.357**	1	-	-	-
X10	-.017	.120*	.143**	.055	.126*	.129*	.201**	.230**	.250**	1	-	-
X11	-.026	.121*	.119*	.216**	.091	.093	.146**	.073	.219**	.234**	1	-
X12	-.037	.038	.142**	.045	.167**	.146**	.280**	.220**	.176**	.216**	.178**	1
X13	-.094	.099	.079	.090	.174**	.172**	.217**	.168**	.224**	.212**	.224**	.296**
X14	-.051	.087	.240**	.135*	.210**	.180**	.297**	.181**	.237**	.155**	.165**	.321**
X15	-.085	.032	.181**	.119*	.241**	.177**	.186**	.079	.202**	.286**	.224**	.189**
X16	-.008	-.041	.119*	.012	.198**	.189**	.175**	.208**	.252**	.145**	.187**	.187**
X17	-.107*	.040	.146**	.079	.267**	.193**	.344**	.190**	.243**	.284**	.129*	.236**
X18	-.119*	-.018	.183**	.177**	.282**	.192**	.281**	.251**	.218**	.201**	.186**	.203**
X19	-.072	.032	.118*	.080	.265**	.175**	.188**	.180**	.172**	.224**	.178**	.266**
X20	-.101	.082	.123*	.076	.088	.140**	.221**	.103	.224**	.180**	.159**	.150**
X21	-.147**	.051	.164**	.081	.138**	.118*	.216**	.159**	.205**	.211**	.111*	.309**
X22	-.101	.057	.162**	-.015	.224**	.092	.207**	.247**	.153**	.157**	.054	.128*
X23	-.042	.207**	.020	.052	-.038	-.016	.001	.083	.112*	.189**	.115*	.166**
X24	.039	.156**	-.072	.076	-.085	-.082	.130*	-.014	.171**	.097	.151**	.085
X25	.026	.187**	-.104*	.105*	-.054	.082	.148**	-.016	.136**	.117*	.153**	.079
X26	.000	.208**	-.018	.136**	-.087	-.034	.078	-.022	.163**	.072	.246**	.039
X27	-.190**	.129*	.059	-.005	.208**	.139**	.191**	.142**	.176**	.211**	.113*	.191**
X28	-.080	.150**	.101	.182**	.098	.041	.176**	.116*	.127*	.234**	.181**	.106*
X29	-.179**	-.036	.193**	.061	.269**	.171**	.241**	.118*	.210**	.117*	.056	.145**
X30	.071	.013	-.003	.001	-.063	-.020	-.130*	-.058	-.025	.018	-.002	-.031
X31	-.050	-.007	.014	-.032	.037	-.149**	-.012	.021	.044	-.060	-.059	-.038
X32	.048	.067	.033	-.055	-.095	.085	-.027	.059	-.002	.024	.070	-.022
X33	0.19	.085	-.067	-.064	-.129*	-.049	-.140**	-.036	-.019	-.014	-.072	-.059
X34	.016	.038	.029	-.012	.005	.063	-.006	.046	.095	-.014	-.031	-.053
X35	-.014	.029	-.084	-.015	-.052	.038	-.141**	-.077	-.057	.003	-.018	.019

(ต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

	X13	X14	X15	X16	X17	X18	X19	X20	X21	X22	X23	X24
X13	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X14	.280**	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X15	.310**	.218**	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X16	.121*	.236**	.304**	1	-	-	-	-	-	-	-	-
X17	.148**	.217**	.305**	.292**	1	-	-	-	-	-	-	-
X18	.261**	.275**	.377**	.344**	.382**	1	-	-	-	-	-	-
X19	.230**	.280**	.244**	.291**	.299**	.355**	1	-	-	-	-	-
X20	.192**	.240**	.189**	.228**	.155**	.353**	.218**	1	-	-	-	-
X21	.117*	.228**	.249**	.233**	.336**	.307**	.379**	.285**	1	-	-	-
X22	.153**	.246**	.154**	.178**	.239**	.311**	.223**	.308**	.367**	1	-	-
X23	.132*	.081	.029	.177**	.188**	.038	.064	.150**	.239**	.186**	1	-
X24	.014	-.067	.044	.134**	.062	.044	.045	.084	.111*	.074	.285**	1
X25	.159**	.085	.174**	.125*	.028	.103*	.028	.139**	.124*	.118*	.247**	.397**
X26	.058	.050	.045	.054	.042	.108*	.040	.179**	.101*	-.014	.283**	.398**
X27	.218**	.237**	.118*	.077	.264**	.194**	.183**	.115*	.251**	.233**	.163**	.068
X28	.128*	.256**	.192**	.185**	.167**	.139**	.148**	.160**	.154**	.182**	.097	.120*
X29	.125*	.208**	.140**	.149**	.188**	.247**	.195**	.180**	.238**	.259**	.062	.042
X30	-.036	.016	.031	-.004	-.081	-.023	-.073	.059	-.025	-.019	.094	.042
X31	-.024	.051	.016	-.005	.002	.063	-.047	.087	.025	.063	.056	.052
X32	.008	.058	.034	.005	-.029	.021	-.025	.085	.020	.001	.100	.044
X33	-.003	-.057	-.018	-.072	-.016	-.044	-.090	-.020	-.006	.107*	.187**	.063
X34	-.060	.028	.004	.066	.012	-.002	-.001	.036	.006	.120*	.109*	.063
X35	-.025	-.053	-.030	.040	-.036	-.004	.038	-.017	-.014	-.007	.066	.053

(ต่อ)

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

	X25	X26	X27	X28	X29	X30	X31	X32	X33	X34	X35
X25	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X26	.364**	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
X27	.107*	.196**	1	-	-	-	-	-	-	-	-
X28	.212**	.241**	.290**	1	-	-	-	-	-	-	-
X29	.129*	.078	.260**	.225**	1	-	-	-	-	-	-
X30	-.004	.073	-.023	.008	.037	1	-	-	-	-	-
X31	.058	.099	.048	.022	.116*	.207**	1	-	-	-	-
X32	.110*	.154**	.045	.051	-.037	.280**	.254**	1	-	-	-
X33	.100	-.006	.068	.073	.070	.266**	.170**	.208**	1	-	-
X34	.080	.063	.016	.083	.037	.234**	.107*	.165**	.265**	1	-
X35	-.002	.083	-.014	.036	-.039	.107*	.106*	.102*	.133**	.239**	1

KMO = .802, Bartlett's Sphericity Test (Sig. = .00)

*p < .05 , **p < .01

จากตารางที่ 4.2 พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรแต่ละคู่มีค่าตั้งแต่ -.179 ถึง .398 มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 260 คู่ และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 49 คู่ มีนัยสำคัญทางสถิติ (Sig. < .01) นั่นคือเมตริกซ์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ไม่เป็นเมตริกซ์เอกลักษณะ แสดงว่าข้อมูลชุดนี้มีความเหมาะสมจะนำไปวิเคราะห์องค์ประกอบ

4.3 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง 360 คน ผลการวิเคราะห์ดังนี้

4.3.1 การตรวจสอบความเหมาะสมของเมตริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตารางที่ 4.3

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

ตัวแปร	Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.		Bartlett's Test of Sphericity	
	ค่าที่เหมาะสม	ค่าที่ได้จากการวิเคราะห์	ค่าที่เหมาะสม	ค่าที่ได้จากการวิเคราะห์
ตัวแปร 36 ตัวแปร	มากกว่า .50 (มากกว่า .80 ดีมาก)	.802	$P < .05$	$P = .000$

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ค่า KMO (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy) มีค่าเท่ากับ .802 ซึ่งมากกว่า .50 แสดงว่าข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์มีความเหมาะสม สำหรับนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบ

ส่วนการทดสอบด้วย Bartlett's Test of Sphericity เป็นการทดสอบสมมติฐานว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์นี้เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์ (Identity Matrix) หรือไม่พบว่า ค่า Chi-Square = 2498.525 และมีค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) = .000 ซึ่งน้อยกว่า .05 นั่นคือ เมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณ์แสดงว่า ตัวแปรทั้ง 36 ตัวแปรมีความเหมาะสมสำหรับนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบได้

4.3.2 การสกัดองค์ประกอบ (Factor Extraction) และการหมุนแกน (Rotation)

ผู้วิจัยได้สกัดองค์ประกอบ (Factor extraction) โดยใช้วิธีองค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis) และหมุนแกนองค์ประกอบแบบออร์ทोगอนอล (Orthogonal Rotation) ด้วยวิธีแวนริแมกซ์ (Varimax) ได้องค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ พิจารณาตามเกณฑ์ที่กำหนดว่าองค์ประกอบต้องมีค่าไอเกน (Eigen value) มากกว่าหรือเท่ากับ 1.0 มีตัวแปรที่ อธิบายองค์ประกอบ ตั้งแต่ 3 ตัวแปรขึ้นไป และตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Factor Loading) ตั้งแต่ 0.30 ขึ้นไป เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ ดังกล่าว องค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ มีตัวแปร 36 ตัวแปร ดังแสดงในตารางที่ 4.4 – 4.5

ตารางที่ 4.4

จำนวนองค์ประกอบ ค่าไอเกน (Eigen Value) ร้อยละของความแปรปรวนและร้อยละของความแปรปรวนสะสม

องค์ประกอบที่	ค่าไอเกน (Eigen Value)	ร้อยละของความ แปรปรวน	ร้อยละของความแปรปรวน สะสม
1	5.667	16.193	16.193
2	2.558	7.309	23.502
3	1.869	5.339	28.841
4	1.632	4.664	33.504
5	1.339	3.825	37.329
6	1.259	3.598	40.928

จากตารางที่ 4.4 พบว่า องค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี มี 6 องค์ประกอบ ค่าไอเกน (Eigen Value) อยู่ระหว่าง 1.259 – 5.667 ซึ่งมีค่ามากกว่า 1.0 และมีค่าร้อยละความแปรปรวนอยู่ระหว่าง 3.598 – 16.193 มีค่าร้อยละความแปรปรวนสะสม อยู่ระหว่าง 16.193 – 40.928

ตารางที่ 4.5

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรจากคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 25

ข้อที่ (เดิม)	ข้อที่ (ใหม่)	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Collective responsibility)			
20	X1	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจทำงานและจริงจังกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน	.646
18	X2	ข้าพเจ้าเคยเข้าร่วมรณรงค์การปลูกป่าและร่วมปลูกป่ากับชุมชน	.636
21	X3	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาข้าพเจ้าไม่เคยใช้กำลังในการตัดสินปัญหา	.613
19	X4	ข้าพเจ้ายอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน เมื่อเพื่อนแสดงความ ความเห็น และนำมาพิจารณาทุกครั้ง	.558

(ต่อ)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่ (เดิม)	ข้อที่ (ใหม่)	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
22	X5	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการประชุมภายในหมู่บ้านหรือชั้นเรียน เพื่อวางแผนการทำงานและร่วมแสดงความคิดเห็น	.526
16	X6	ข้าพเจ้าได้เรียนและได้ฝึกการเข้าสังคมและมารยาททางสังคม ในบทเรียนวิชาสังคมศึกษา	.513
17	X7	ข้าพเจ้าเคยมีโอกาสร่วมทำความสะอาดหมู่บ้านและโรงเรียน ร่วมอบรมและพัฒนาในโครงการต่างๆ เมื่อมีโอกาส	.355
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการรับผิดชอบตนเอง (Self-responsibility)			
6	X8	ข้าพเจ้าสนับสนุนให้บุคคลรอบข้างและและตัวข้าพเจ้าเอง มีทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น	.654
9	X9	ข้าพเจ้ามีความอดทนอดกลั้นเสมอเมื่อต้องพบเจอปัญหาต่างๆ	.603
8	X10	ข้าพเจ้าได้นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มาใช้ในชีวิตประจำวัน	.580
7	X11	ข้าพเจ้ามีความประหยัดในการใช้จ่าย และจัดทำรายรับ-รายจ่าย เป็นประจำทุกวัน	.505
5	X12	ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าและมั่นใจในตนเอง	.462
3	X13	ข้าพเจ้ามีความรู้ต่อหน้าที่ของตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อชุมชน	.409
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Respect the law of society)			
13	X14	ข้าพเจ้าเป็นอาสาสมัครร่วมทำความดีในโอกาสต่างๆ เช่น กิจกรรม ปลูกป่า เป็นต้น	.660
12	X15	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง รู้ถูก รู้ผิด เคารพกฎกติกา ที่สังคมตั้งไว้	.558
10	X16	ข้าพเจ้ามั่นเพียรหาความรู้และอ่านหนังสือพัฒนาความรู้ของตนเอง อยู่เสมอ	.557
15	X17	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการซื้อขายสินค้า ภายในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้าน	.443
11	X18	ข้าพเจ้าช่วยประชาสัมพันธ์และรณรงค์ในเรื่องประชาธิปไตยเป็นประจำ เมื่อมีโอกาส	.418
14	X19	ข้าพเจ้ามีจิตสาธารณะโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ ส่วนตน	.373

(ต่อ)

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ข้อที่ (เดิม)	ข้อที่ (ใหม่)	ข้อความ	น้ำหนัก องค์ประกอบ
องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมกับการเมือง (Political participation)			
24	X20	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการเดินรณรงค์การเลือกตั้ง ต่างๆทั้งของหน่วยงานราชการ และภายในโรงเรียน เช่น การเลือกตั้งประธานนักเรียน	.763
25	X21	ข้าพเจ้าสนับสนุนบุคคลในครอบครัวให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกครั้งที่มีการจัดการเลือกตั้ง	.703
26	X22	ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของรัฐบาลไทยทุกสมัย	.684
องค์ประกอบที่ 5 ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Respect the freedom of others)			
32	X23	ข้าพเจ้าสนับสนุนและส่งเสริมบุคคลที่ประกอบอาชีพที่สุจริต	.697
30	X24	ข้าพเจ้าร่วมบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส	.642
31	X25	ข้าพเจ้าเคารพสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยกัน	.592
33	X26	ข้าพเจ้าไม่เบียดเบียนผู้อื่นและชักจูงผู้อื่นไปในทางที่ไม่ดี	.446
องค์ประกอบที่ 6 ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Conduct)			
29	X27	ข้าพเจ้ามีความยุติธรรมต่อตนเองและผู้อื่น	.605
28	X28	ข้าพเจ้าร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ด้วยการแต่งตัวมิดชิด พุศจาไพเราะ และสืบสานวัฒนธรรมของไทย	.599
27	X29	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและรู้ทันข่าวการเมือง	.523

จากตารางที่ 4.5 พบว่าค่าน้ำหนักองค์ประกอบของตัวแปรรายข้อมีค่าตั้งแต่ 0.355 ถึง 0.763 และมีองค์ประกอบทั้งหมด 6 องค์ประกอบ จำนวน 29 ตัวแปรย่อย (พฤติกรรมบ่งชี้) โดยสามารถอธิบายความหมายขององค์ประกอบทั้ง 6 องค์ประกอบ ได้ดังนี้

1. ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Collective Responsibility) หมายถึง การตระหนักถึงสถานภาพและบทบาทของตนเองต่อส่วนรวม การยอมรับฟังผู้อื่น การให้เกียรติผู้อื่น
2. ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility) หมายถึง การรู้หน้าที่ การรับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ ไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรืออำนาจของผู้อื่น ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ
3. ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Respect the law of Society) หมายถึงการเคารพกติกา เคารพกฎหมาย ไม่ใช้กำลังแก้ปัญหาและยอมรับผลของการละเมิดกติกา
4. ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) หมายถึง การตระหนักว่าตนเป็นสมาชิกหนึ่งของสังคม รับผิดชอบต่อการกระทำของตน และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยไม่ก่อปัญหา และลงมือทำด้วยตนเอง

5. ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Respect the freedom of others) หมายถึง การไม่ใช่สิทธิเสรีภาพของตน ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างและเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตน เห็นคุณค่าของผู้อื่น

6. ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Conduct) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รู้ทันข่าวสารบ้านเมืองและร่วมสืบสานวัฒนธรรมอันดีงาม

4.4 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อ นำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้มีจำนวน 400 ฉบับ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันเป็นการนำเสนอผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อเป็นพลเมืองดี 6 องค์ประกอบ เพื่อตรวจสอบว่าทั้ง 6 องค์ประกอบเป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อเป็นพลเมืองดี ดังตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบ (Estimate) ค่าความคลื่อนมาตรฐาน (S.E) ค่า Est./S.E. ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความเที่ยงตรงของโมเดล

องค์ประกอบ/พฤติกรรมบ่งชี้	Estimate	S.E	Est./S.E.	R^2
1. ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Coll)				
X1	0.928	0.044	20.944	0.861
X2	0.152	0.055	2.761	0.023
X3	0.113	0.056	2.022	0.013
X4	0.457	0.048	9.615	0.209
X5	0.375	0.053	7.121	0.141
X6	0.453	0.049	9.226	0.205
X7	0.376	0.051	7.444	0.142
	0.512	0.045	11.372	0.262

(ต่อ)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/พฤติกรรมบ่งชี้	Estimate	S.E	Est./S.E.	R ²
2. ด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง (Self)	0.959	0.029	33.131	0.921
X8	0.425	0.046	9.225	0.180
X9	0.416	0.046	8.998	0.173
X10	0.540	0.041	13.177	0.291
X11	0.461	0.046	10.113	0.212
X12	0.520	0.042	12.417	0.270
X13	0.576	0.040	14.475	0.332
3. ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Law)	1.000	0.014	71.703	-
X14	0.556	0.039	14.397	0.309
X15	0.493	0.042	11.801	0.243
X16	0.455	0.043	10.486	0.207
X17	0.506	0.042	12.183	0.256
X18	0.648	0.034	19.220	0.420
X19	0.498	0.042	11.937	0.248
4. ด้านการมีส่วนร่วมกับการเมือง (Poli)	0.913	0.050	18.230	0.833
X20	0.473	0.049	9.666	0.224
X21	0.519	0.046	11.312	0.270
X22	0.533	0.048	11.058	0.284
5. ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Free)	0.483	0.052	9.219	
X23	0.522	0.058	9.020	0.234
X24	0.526	0.047	11.122	0.272
X25	0.684	0.051	13.476	0.277
X26	0.583	0.046	12.628	0.468
				0.340

(ต่อ)

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

องค์ประกอบ/พฤติกรรมบ่งชี้	Estimate	S.E	Est./S.E.	R ²
6. ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Con)	1.000	0.025	39.682	-
X27	0.496	0.043	11.480	0.246
X28	0.412	0.047	8.796	0.170
X29	0.530	0.041	12.836	0.281

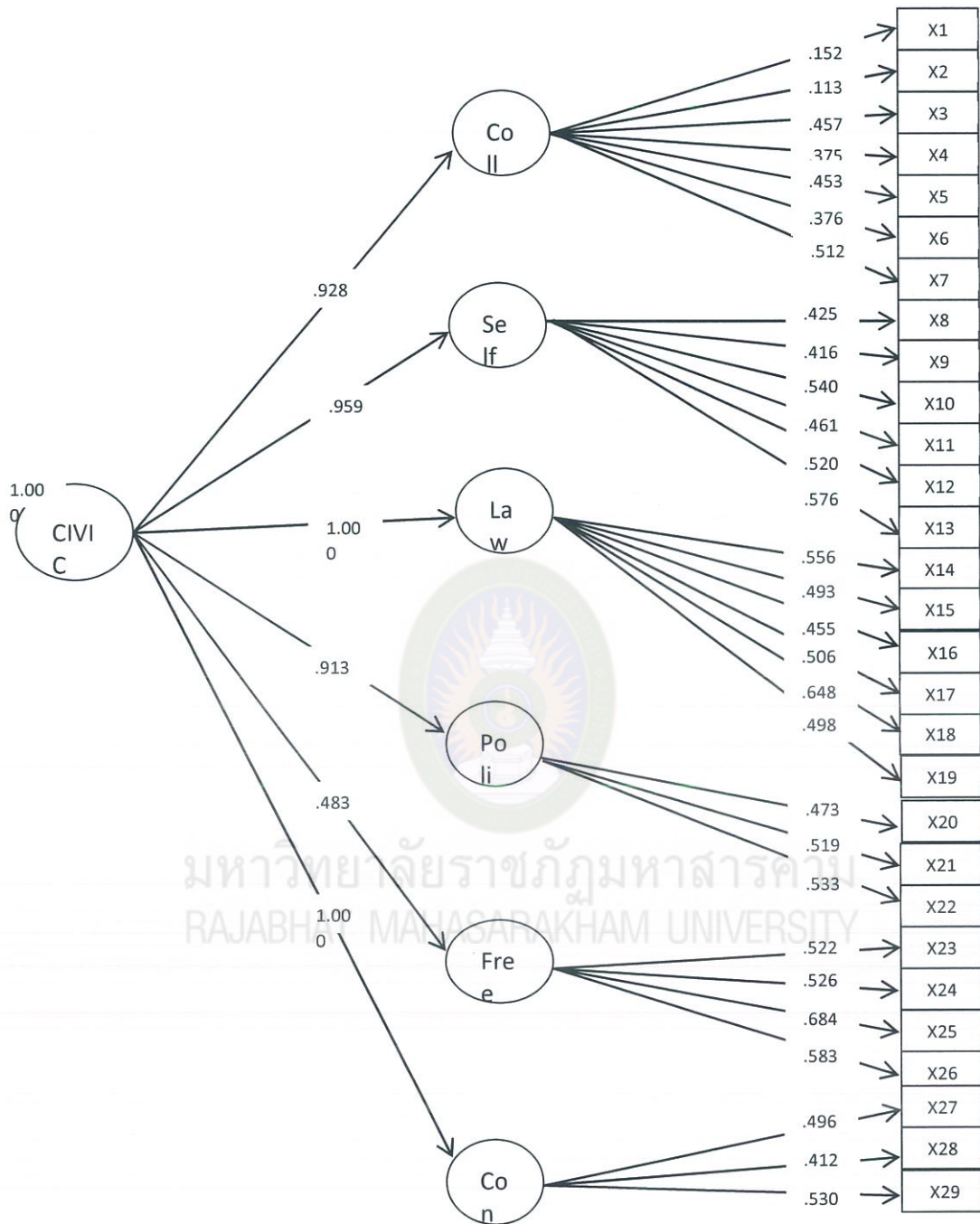
df = 359, p = 0.050, TLI = 0.900, SRMR = 0.050, RMSEA = 0.045 $\chi^2/df = 1.793$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 4.6 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี พบว่า โมเดลการวัดคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี มีความตรงเชิงโครงสร้าง พิจารณาได้จาก ค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความตรงของโมเดล ได้แก่ $\chi^2 = 643.997$, df = 359, p = 0.050, TLI = 0.900, SRMR = 0.050, RMSEA = 0.045 และค่า $\chi^2/df = 1.793$

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักองค์ประกอบของ 6 องค์ประกอบ 29 ตัวแปร พบว่า ค่าน้ำหนักองค์ประกอบทุกตัวมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.483 ถึง 1.011 โดยจัดเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตน องค์ประกอบด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมกับการเมือง และองค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.011, 1.002, 0.959, 0.928, 0.913 และ 0.483 ตามลำดับ นั่นคือ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคมมีน้ำหนักความสำคัญสุด ขณะที่องค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นมีน้ำหนักความสำคัญต่อคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีน้อยที่สุด

จากข้อมูลสรุปได้ว่า ตัวแปรทั้ง 29 ตัวแปร เป็นตัวแปรสำคัญในการวัดคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี โดยมีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเป็นบวก แสดงให้เห็นว่าตัวแปรที่ใช้วัดคุณลักษณะ การรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีทุกตัวมีความสัมพันธ์กันดังภาพที่ 4.1

ภาพที่ 4.1 โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 ตามโมเดลสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีทั้งหมด 760 คน แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกใช้สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) จำนวน 360 คน กลุ่มที่สอง ใช้สำหรับการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) จำนวน 400 คน ผลการวิจัยมีดังต่อไปนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ผลการศึกษาคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ได้จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Collective Responsibility) มีตัวแปร 7 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .355 - .646 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 5.667 คิดเป็นร้อยละ 16.193 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 16.193

องค์ประกอบที่ 2 ด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility) มีตัวแปร 6 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .409 - .654 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 2.558 คิดเป็นร้อยละ 7.309 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 23.502

องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Respect the law of Society) มีตัวแปร 6 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .373 - .660 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 1.869 คิดเป็นร้อยละ 5.339 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 28.841

องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) มีตัวแปร 3 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .684 - 763 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 1.632 คิดเป็นร้อยละ 4.664 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 33.504

องค์ประกอบที่ 5 ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Respect the freedom of others) มีตัวแปร 4 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .446 - .697 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 1.339 คิดเป็นร้อยละ 3.825 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 37.329

องค์ประกอบที่ 6 ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Conduct) มีตัวแปร 3 ตัวแปร น้ำหนักองค์ประกอบอยู่ระหว่าง .684 - .763 มีค่าผลรวมความแปรปรวน 1.259 คิดเป็นร้อยละ 3.598 ของความแปรปรวนทั้งหมด มีค่าความแปรปรวนสะสมร้อยละ 40.928

5.1.2 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis) พบว่าตัวแปรจำนวน 29 ตัวแปร ตัวแปรแต่ละตัวมีค่าเป็นบวกและมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 ทุกตัวประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ จัดเรียงลำดับตามค่าน้ำหนักองค์ประกอบจากมากไปน้อย ดังนี้ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม องค์ประกอบด้านการประพฤติปฏิบัติตน องค์ประกอบด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง องค์ประกอบด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมกับการเมือง และองค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบเท่ากับ 1.011, 1.002, 0.959, 0.928, 0.913 และ 0.483 ตามลำดับ นั่นคือ องค์ประกอบด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม มีน้ำหนักความสำคัญสุด ขณะที่องค์ประกอบด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีน้ำหนักความสำคัญต่อคุณลักษณะการรู้เท่าทันสื่อที่น้อยที่สุด แต่ละองค์ประกอบมีน้ำหนักโมเดลคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี มีดัชนีวัดระดับความสอดคล้อง ระหว่างโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ได้ค่าไค-สแควร์ (χ^2) เท่ากับ 643.997 ค่า p เท่ากับ 0.050 ซึ่งมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าดัชนีวัดความเหมาะสมไม่อิงเกณฑ์ (TLI) เท่ากับ 0.900 ค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของเศษเหลือในรูปของคะแนนมาตรฐาน (SRMR) เท่ากับ 0.050 และค่ารากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) เท่ากับ 0.045

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

5.2.1 ผลการศึกษาขององค์ประกอบการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) ปรากฏว่าตัวแปรในองค์ประกอบเดียวกันมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งได้องค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี 6 องค์ประกอบ 38 ตัวแปรที่สังเกตได้มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบ 0.355 ถึง 0.763 ประกอบด้วย ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง จำนวน 7 ตัวแปร ด้านการรับผิดชอบต่อส่วนรวม จำนวน 6 ตัวแปร ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม จำนวน 6 ตัวแปร ด้านการมีส่วนร่วมกับการเมือง จำนวน 3 ตัวแปร ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น จำนวน 4 ตัวแปร และด้านการประพฤติปฏิบัติตน จำนวน 3 ตัวแปร ซึ่งสอดคล้อง

กับแนวคิดของ วิลัย พานิช (2542) ได้กล่าวว่า ลักษณะความเป็นพลเมืองดีควรมีคุณลักษณะ ดังนี้ 1) ด้านความรู้ 2) ด้านการเมืองการปกครอง 3) ด้านสังคมและวัฒนธรรม 4) ด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น และได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญวัช วิกิติภูมิประเทศ (2556:54-68) ได้ทำการวิจัยเรื่องความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ผลการศึกษาพบว่า 1) นักศึกษามีความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมที่ระดับค่อนข้างสูง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า นักศึกษามีความเป็นพลเมืองด้านการเคารพกติกาสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการเคารพสิทธิผู้อื่น และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม 2) ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยในภาพรวมของนักศึกษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อจำแนกตามเพศ ภูมิลำเนา ผลการเรียน คณะ ชั้นปี และการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

5.2.2 ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 พบว่าประกอบไปด้วย 6 องค์ประกอบ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์ประกอบทั้ง 6 นี้ขึ้นอยู่กับบริบทของสังคมไทย ตามแนวคิดของการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี เพื่อให้สอดคล้องกับ บริบทของสังคมไทยเพื่อพัฒนาการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดีในประเทศไทยในความหมายของ การรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี คือ การรู้ถึงความสามารถของบุคคลในการประพฤติปฏิบัติตนด้วยความตระหนัก สิทธิเสรีภาพมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์ รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบต่อ ความถูกต้อง มีความเคารพผู้อื่น เคารพกฎหมาย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข ซึ่งทั้ง 6 องค์ประกอบมีดังนี้

5.2.2.1 ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Collective Responsibility) หมายถึง การตระหนักถึงสถานภาพและบทบาทของตนเองต่อส่วนรวม การยอมรับฟังผู้อื่น การให้เกียรติผู้อื่น

5.2.2.2 ด้านความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility) หมายถึง การรู้หน้าที่ การรับผิดชอบต่อตนเองและพึ่งตนเองได้ ไม่ยอมตกอยู่ภายใต้อิทธิพลหรืออำนาจของผู้ใด ใช้สิทธิเสรีภาพโดยมีความรับผิดชอบ

5.2.2.3 ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Respect the law of Society) หมายถึงการเคารพกติกา เคารพกฎหมาย ไม่ใช่กำลังแก้ปัญหาและยอมรับผลของการละเมิดกติกา

5.2.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation) หมายถึง การตระหนักว่าตนเป็นสมาชิกหนึ่งของสังคม รับผิดชอบต่อการกระทำของตน และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาโดยไม่ก่อปัญหา และลงมือทำด้วยตนเอง

5.2.2.5 ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Respect the freedom of others) หมายถึง การไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตน ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างและเคารพผู้อื่นที่แตกต่างจากตน เห็นคุณค่าของผู้อื่น

5.2.2.6 ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Conduct) หมายถึง การประพฤติปฏิบัติตนให้อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข รู้ทันข่าวสารบ้านเมืองและร่วมสืบสานวัฒนธรรมอันดีงาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วสันต์ พรพุทธิพงศ์ (2558, น. 1331) ได้ศึกษาเรื่องการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ตัวแปรอิสระเพียง 2 ตัวแปร ได้แก่ ระดับการรับรู้ หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนด้านเศรษฐกิจ และด้านการเมืองการปกครองที่สามารถพยากรณ์ระดับการรับรู้หน้าที่ พลเมืองดีของเยาวชนด้านคุณลักษณะพื้นฐานของพลเมืองดี ระดับการรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน และถวิลวดี บุรีกุล (2554, น. 23-31) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย (Citizenship in Thailand) ผลการศึกษา พบว่าคุณสมบัติของการเป็นพลเมืองที่ประชาชนให้ความสำคัญสูงสุด 5 อันดับแรก คือ การทำงานแบบสุจริต การมีความภูมิใจในการเป็นคนไทย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การเต็มใจที่จะเสียภาษีและการปฏิบัติตามกฎหมาย

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี มี 6 องค์ประกอบ สถานศึกษาอาจ นำผลการวิจัยนี้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนานักเรียนให้รู้เท่าทันสื่อ ดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

สามารถนำองค์ประกอบการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนดคุณสมบัติเพื่อพิจารณานักเรียนที่รู้ด้านเป็นพลเมืองดี

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรมีการศึกษาความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่างที่นอกเหนือจากการวิจัยครั้งนี้ เช่น กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับสื่อ และผู้ปกครอง เพื่อจะได้ ข้อมูลจากทุกภาคส่วนมาวิเคราะห์คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี

5.3.2.2 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี อย่างต่อเนื่อง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : กระทรวงฯ
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2552). การวิเคราะห์ข้อมูลหลายตัวแปร (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2548). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะอนุกรรมการนโยบายปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง. (2553). ยุทธศาสตร์พัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความเป็นพลเมือง พ.ศ. 2553-2561. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จารุวรรณ ยิ่งยงค์. (2559). การพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้สืบสวนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร, 9(2), 1595-1609.
- จันทิรา ธนสงวนวงษ์ (ม.ป.ป). วิชาชีวิตและวัฒนธรรมไทยหน่วยที่ 8 จิตสาธารณะ. สืบค้นจาก <http://mos.etech.ac.th/mdec/learning/s1301/unit08.htm>
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2550). ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะธรรม : การวิจัยและการพัฒนาบุคลากรตำรวจชั้นสูงทางสังคมพฤติกรรมศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ถวิลวดี บุรีกุล. (2555). ความเป็นพลเมืองในประเทศไทย. เอกสารเผยแพร่ในการประชุมวิชาการ ครั้งที่ 13 สถาบันพระปกเกล้า.
- ทรงสิริ วิจิรานนท์. (2556). คุณลักษณะพลเมืองดีของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร. (ปริญาวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2561). นักศึกษาฝึกงานแฉ! ศูนย์คุ้มครองคนไร้ที่พึ่งฯ ส่งปลอมเอกสาร เบิกเงิน 6.9 ล้าน
- ธัญธัช วิกิตภูมิประเทศ. (2556). รายงานการวิจัยความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

- นริศ จันทวรรณ. (2559). ความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย : กรณีศึกษานักศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง ระดับปริญญาตรีส่วนกลาง. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนคร, 7(1), 103-113.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2543). การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน : การวิจัยปฏิบัติการของครู. จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสเกษียณอายุราชการ.
- ปริญญา เทวานฤมิตรกุล. (2556). คู่มือการจัดกิจกรรมในรายวิชาเพื่อสร้าง “พลเมือง” ในระบอบประชาธิปไตยเอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ “เทคนิคการจัดการเรียนการสอน ความเป็นพลเมืองสู่การปฏิบัติ” กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา.
- ปลินทร เพ็ชรฤทธิ์. (2550). สภาพและปัญหาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนา คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้แก่แก่นักเรียนมัธยมศึกษาของครูสังคม (ปริญญาวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระอัครเดช ญาณเตโช. (2557). หน้าที่พลเมืองตามแนวทางพุทธศาสนา. สืบค้นจาก [https://www.stou.ac.th/study/sumrit/5-58\(500\)/page2-5-58\(500\).html](https://www.stou.ac.th/study/sumrit/5-58(500)/page2-5-58(500).html)
- พรชัย พรภาพันธ์. (2554). เมื่อโรงเรียนเป็นนิติบุคคล ทุกคนต้องพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลง. วารสารข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา, 7(1), 203-213.
- เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. (2549). หลักการและการใช้สถิติการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัว สำหรับ การวิจัยทางการพยาบาล (พิมพ์ครั้งที่ 3). สงขลา : ชานเมืองการพิมพ์.
- ไพศาล ภูโพลย์. (ม.ป.ป.). หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม มัธยมศึกษาปีที่ 1 (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : อักษรเจริญทัศน์.
- ไพศาล วรคำ. (2558). การวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 7). มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คพับลิเคชัน จำกัด.
- รัตนภรณ์ ไชยโคตร. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิด วิเคราะห์ โดยใช้กิจกรรมการสอนแบบแผนผังความคิด เรื่อง พลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (ปริญญาวิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ฤาษูตา เทพยากุล. (2554). การศึกษาวิชาความเป็นพลเมือง. วารสารเรียนรู้ประชาธิปไตย, 3(9) มกราคม-มีนาคม.
- วรทิพย์ มีมาก และชีวินทร์ ฉายาขวลิต. (2547). หน้าที่พลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข. กรุงเทพฯ : กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง คณะกรรมการการเลือกตั้ง.

- วราภรณ์ สามโกเศศ (2554). *การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมือง*. สืบค้นจาก <https://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?>
- วลัย พานิช. (2542). *ความเป็นพลเมืองดีในวิชาสังคมศึกษา การวิเคราะห์หลักสูตรมัธยมศึกษา ประมวลบทความการเรียนการสอนและการวิจัยระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วสันต์ พรพุทธิพงษ์. (2558). การรับรู้หน้าที่พลเมืองดีของเยาวชนในพื้นที่กรุงเทพมหานคร. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 8(1), 1331- 1339.
- ยุรรัตน์ พันธุ์ยุรา. (2552). *หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตในสังคม 4-6*. นนทบุรี : เอมพันธ์.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2538). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภมาส อังศุโชติ. (2552). *สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ เทคนิคการใช้โปรแกรม Lisrel (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ : เจริญดีมั่นคงการพิมพ์.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2551). *การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนาและ วัฒนธรรม*. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2555). *พลเมืองในระบบประชาธิปไตย (พิมพ์ครั้งที่ 1)*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำราญ มีแจ้ง. (2557). *สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัย : ทฤษฎีและปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรณู ชุยกะเดื่อง. (2557). *การวิจัยทางการศึกษา*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อรรณู ชุยกะเดื่อง. (2559). *สถิติศาสตร์ขั้นสูงสำหรับการวิจัย*. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยราชภัฏ มหาสารคาม.
- Davies, G. and Riley. (2560). *From Citizenship Education to National Education*. Routledge taylor and Farncis Group : London and New york.
- Diana Owen. (2558). *High School Stvdenets' Acguisition of Civic Dispositions : The Impact of we the People*. Georgetown University.
- John J. C, and Ray D. (2543). *Citizenship for the 21st century : an international perspective on education*. London : Kogan Page.
- Mary A. C. and William K. (2007). *Structural Equation Modeling for Institutional Researchers from* <http://web.stanford.edu/group/ssds/weblog/archives/2007/04/>

Katharine E. S. and James A. G. (2015). *Service-learning implications for empathy and community engagement in elementary school children*. Journal of Experiential Education.

Kim, D.O. and Mueller, C.W. (1978). *Factor Analysis : Statistical Methods and Practical Issues*. Beverley Hills : Sage Publication.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

รายชื่อผู้ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พงษ์ธร โพธิ์พลศักดิ์
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำสาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
สังกัด คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้เชี่ยวชาญ ด้านตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษา สติติ การวัดและประเมินผล
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรวาท ทองบุ
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
สังกัด คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้เชี่ยวชาญ ด้านตรวจสอบความถูกต้องด้านเนื้อหา ภาษาการวิจัยและประเมินผล
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์
ตำแหน่ง อาจารย์ประจำภาควิชารัฐศาสตร์
สังกัด คณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตรหน้าที่พลเมือง
4. คุณครู บุษกร หวานเพราะ
ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้เชี่ยวชาญ ด้านสังคมและหน้าที่พลเมือง
5. คุณครูวิยะดา พิมพ์ไธธรรม
ตำแหน่ง ครู ชำนาญการพิเศษ
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
ผู้เชี่ยวชาญ ด้านสังคมและหน้าที่พลเมือง

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบวัดเพื่อการวิจัยเชิงสำรวจ

เรื่อง คุณลักษณะการรู้ด้านพลเมืองดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นควรจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง อันจะนำไปสู่การพัฒนา
นักเรียนให้รู้ด้านพลเมืองดี ซึ่งมีทั้งหมด

จำนวนข้อคำถาม 37 ข้อ

2. โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง เพราะคำตอบที่เป็นจริงและสมบูรณ์เท่านั้น จะ
ช่วยในการวิจัยครั้งนี้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่

3. คำตอบของนักเรียน ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับและจะประมวลผลเป็นรายงานในภาพรวม
เพื่อนำไปวิเคราะห์คุณลักษณะการรู้ด้านพลเมืองดีเท่านั้น

4. ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับคุณลักษณะของนักเรียนเพียงใด แล้วทำ
เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับคุณลักษณะของนักเรียนมากที่สุด

5	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับมาก
3	หมายถึง	ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับน้อย
1	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

นางสาวอัญชลี ถีระสา

นักศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้วิจัย

ตอนที่ 2 แบบวัดการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่คิดว่าตรงกับระดับความเป็นจริง ตามการปฏิบัติ/ความรู้สึก ของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อเดียว

ที่	คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี	ระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึก				
		5	4	3	2	1
1	ข้าพเจ้ามีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์					
2	ข้าพเจ้ามีความรักชาติและผูกความเป็นชาติไทยให้คงอยู่					
3	ข้าพเจ้ามีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อชุมชน					
4	ข้าพเจ้ามีความอ่อนน้อมถ่อมตน เคารพผู้ที่อาวุโสกว่า					
5	ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าและเชื่อมั่นในตนเอง					
6	ข้าพเจ้าสนับสนุนให้บุคคลรอบข้างและและตัวข้าพเจ้าเอง มีทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น					
7	ข้าพเจ้ามีความประหยัดในการใช้จ่าย และจัดทำรายรับ-รายจ่าย เป็นประจำทุกวัน					
8	ข้าพเจ้าได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มาใช้ในชีวิตประจำวัน					
9	ข้าพเจ้ามีความอดทนอดกลั้นเสมอเมื่อต้องพบเจอปัญหาต่างๆ					
10	ข้าพเจ้าหมั่นเพียรหาความรู้และอ่านหนังสือเพื่อพัฒนาความรู้ของตนเองอยู่เสมอ					
11	ข้าพเจ้าช่วยประชาสัมพันธ์และรณรงค์ในเรื่องประชาธิปไตยเป็นประจำเมื่อมีโอกาส					
12	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง รู้ถูก รู้ผิด เคารพกฎ กติกาที่สังคมตั้งไว้					
13	ข้าพเจ้าเป็นอาสาสมัครร่วมทำความดีในโอกาสต่างๆ เช่น กิจกรรมปลูกป่า เป็นต้น					
14	ข้าพเจ้ามีจิตสาธารณะโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว					

ที่	คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี	ระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึก				
		5	4	3	2	1
15	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการซื้อขายสินค้าภายในหมู่บ้าน เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้าน					
16	ข้าพเจ้าได้เรียนและได้ฝึกการเข้าสังคม และมารยาททางสังคม ในบทเรียนวิชาสังคมศึกษา					
17	ข้าพเจ้าเคยมีโอกาสดำเนินการ ทำความสะอาดหมู่บ้าน ร่วมอบรมพัฒนาในโครงการต่างๆ เมื่อมีโอกาสดำเนินการ					
18	ข้าพเจ้าเคยเข้าร่วมรณรงค์การปลูกป่าและร่วมปลูกป่ากับชุมชน					
19	ข้าพเจ้ายอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน เมื่อเพื่อนแสดงความคิดเห็น และนำมาพิจารณาทุกครั้ง					
20	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจทำงานและจริงจังกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน					
21	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาข้าพเจ้าไม่เคยใช้กำลังในการตัดสินปัญหา					
22	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการประชุมภายในหมู่บ้านหรือชั้นเรียน เพื่อวางแผนการทำงานและร่วมแสดงความคิดเห็น					
23	ข้าพเจ้ามีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบประชาธิปไตย เหตุบ้าน การเมือง จากโทรทัศน์ หนังสือพิมพ์และหนังสือเรียน					
24	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการเดินรณรงค์การเลือกตั้งและประชาธิปไตย ต่างๆทั้งของหน่วยงานราชการ และภายในโรงเรียน เช่นการเลือกตั้งประธานนักเรียน					
25	ข้าพเจ้าสนับสนุนบุคคลในครอบครัวให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งที่มีการจัดการเลือกตั้ง					
26	ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของรัฐบาลทุกสมัย					
27	ข้าพเจ้าร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ด้วยการแต่งตัวมิดชิด พุดจาไพเราะ และสืบสานวัฒนธรรมของภาคอีสาน					
28	ข้าพเจ้ามีความยุติธรรมต่อตนเองและผู้อื่น					
29	ข้าพเจ้าเคยร่วมบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส					

ที่	คุณลักษณะการรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี	ระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึกรู้สึก				
		5	4	3	2	1
30	ข้าพเจ้าเคารพสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยกัน					
31	ข้าพเจ้าสนับสนุนและส่งเสริมบุคคลที่ประกอบอาชีพที่สุจริต					
32	ข้าพเจ้าไม่เบียดเบียนผู้อื่นและมาชักจูงผู้อื่นไปในทางที่ไม่ดี					
33	ข้าพเจ้ามีความเมตตา กรุณาและเสียสละต่อส่วนรวม					
34	ข้าพเจ้าให้เกียรติเพื่อนร่วมชาติ เพื่อนต่างชาติทุกคนที่เข้ามาในประเทศไทย					
35	ข้าพเจ้าให้เกียรติบุคคลทั่วไปทุกคน เพราะมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกัน					

ขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบวัดเพื่อการวิจัยเชิงยืนยัน

เรื่อง คุณลักษณะการรู้ด้านพลเมืองดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25

คำชี้แจง

1. แบบวัดฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบคุณลักษณะการรู้ด้านพลเมืองดีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นควรประกอบไปด้วยองค์ประกอบอะไรบ้าง อันจะนำไปสู่การพัฒนาให้นักเรียนให้รู้ด้านพลเมืองดี ซึ่งมีทั้งหมด 6 ด้าน จำนวนข้อคำถาม 26 ข้อ
2. โปรดตอบคำถามทุกข้อตามความเป็นจริง เพราะคำตอบที่เป็นจริงและสมบูรณ์เท่านั้น จะช่วยในการวิจัยครั้งนี้เกิดประโยชน์อย่างเต็มที่
3. คำตอบของนักเรียน ผู้วิจัยจะเก็บเป็นคุณลักษณะการรู้ด้านพลเมืองดีเท่านั้น ความลับและจะประมวลผลเป็นรายงานในภาพรวม เพื่อนำไปวิเคราะห์
4. ให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับคุณลักษณะของนักเรียนเพียงใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับคุณลักษณะของนักเรียนมากที่สุด

5	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับมาก
3	หมายถึง	ระดับปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับน้อย
1	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

นางสาวอัญชลี ถีระสา

นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผู้วิจัย

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่คิดว่าตรงกับระดับความเป็นจริง ตามการปฏิบัติ/ความรู้สึก ของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อเดียว

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึก				
		5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 1 ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวม (Collective responsibility)						
1	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจทำงานและจริงใจกับเพื่อนร่วมชั้นเรียน					
2	ข้าพเจ้าเคยเข้าร่วมรณรงค์การปลูกป่าและร่วมปลูกป่ากับชุมชน					
3	เมื่อข้าพเจ้ามีปัญหาข้าพเจ้าไม่เคยใช้กำลังในการตัดสินปัญหา					
4	ข้าพเจ้ายอมรับฟังความคิดเห็นของเพื่อน เมื่อเพื่อนแสดงความคิดเห็น และนำมาพิจารณาทุกครั้ง					
5	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการประชุมภายในหมู่บ้านหรือชั้นเรียน เพื่อวางแผนการทำงานและร่วมแสดงความคิดเห็น					
6	ข้าพเจ้าได้เรียนและได้ฝึกการเข้าสังคมและมารยาททางสังคม ในบทเรียนวิชาสังคมศึกษา					
7	ข้าพเจ้าเคยมีโอกาสได้ร่วมทำความสะอาดหมู่บ้านและโรงเรียน ร่วมอบรมและพัฒนาในโครงการต่างๆ เมื่อมีโอกาส					
องค์ประกอบที่ 2 ด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility)						
8	ข้าพเจ้าสนับสนุนให้บุคคลรอบข้างและและตัวข้าพเจ้าเอง มีทักษะอาชีพ และทักษะชีวิตไปในทางที่ดีขึ้น					
9	ข้าพเจ้ามีความอดทนอดกลั้นเสมอเมื่อต้องพบเจอปัญหาต่างๆ					
10	ข้าพเจ้าได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี มาใช้ในชีวิตประจำวัน					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึก				
		5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 2 (ต่อ) ด้านการรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility)						
11	ข้าพเจ้ามีความประหยัดในการใช้จ่าย และจัดทำรายรับ-รายจ่าย เป็นประจำทุกวัน					
12	ข้าพเจ้าเห็นคุณค่าและมั่นใจในตนเอง					
13	ข้าพเจ้ามีความรู้ต่อหน้าที่ของตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อชุมชน					
องค์ประกอบที่ 3 ด้านการเคารพกฎหมาย กติกาของสังคม (Respect the law of society)						
14	ข้าพเจ้าเป็นอาสาสมัครร่วมทำความดีในโอกาสต่างๆ เช่น กิจกรรมปลูกป่า เป็นต้น					
15	ข้าพเจ้าปฏิบัติตามกฎหมายของบ้านเมือง รู้ถูก รู้ผิด เคารพกฎ กติกาที่สังคมตั้งไว้					
16	ข้าพเจ้ามั่นเพียรหาความรู้และอ่านหนังสือพัฒนาความรู้ของตนเองอยู่เสมอ					
17	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการสนับสนุนการซื้อขายสินค้าภายในหมู่บ้านเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของหมู่บ้าน					
18	ข้าพเจ้าช่วยประชาสัมพันธ์และรณรงค์ในเรื่องประชาธิปไตยเป็นประจำเมื่อมีโอกาส					
19	ข้าพเจ้ามีจิตสาธารณะโดยเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว					
องค์ประกอบที่ 4 ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political participation)						
20	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในการเดินรณรงค์การเลือกตั้งต่างๆทั้งของหน่วยงานราชการ และภายในโรงเรียน เช่น การเลือกตั้งประธานนักเรียน					
21	ข้าพเจ้าสนับสนุนบุคคลในครอบครัวให้ออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทุกครั้งที่มีการจัดการเลือกตั้ง					
22	ข้าพเจ้ามีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานของรัฐบาลไทยทุกสมัย					

ข้อที่	ข้อความ	ระดับการปฏิบัติ/ความรู้สึก				
		5	4	3	2	1
องค์ประกอบที่ 5 ด้านการเคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น (Respect the freedom of others)						
23	ข้าพเจ้านับสนุนและส่งเสริมบุคคลที่ประกอบอาชีพที่สุจริต					
24	ข้าพเจ้าร่วมบริจาคเงินเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส					
25	ข้าพเจ้าเคารพสิทธิเสรีภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วยกัน					
26	ข้าพเจ้าไม่เบียดเบียนผู้อื่นและชักจูงผู้อื่นไปในทางที่ไม่ดี					
องค์ประกอบที่ 6 ด้านการประพฤติปฏิบัติตน (Conduct)						
27	ข้าพเจ้ามีความยุติธรรมต่อตนเองและผู้อื่น					
28	ข้าพเจ้าร่วมอนุรักษ์วัฒนธรรมไทย ด้วยการแต่งตัวมิดชิด พุฒजाไพเราะ และสืบสานวัฒนธรรมของไทย					
29	ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและรู้ทันข่าวการเมือง					

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

หนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว. ๕๙๖๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๔๐๐๐

๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางบุษกร หวานเพราะ

ด้วย นางสาวอัญชลี ธีระสา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะการรู้ด้าน การเป็นพลเมืองที่ดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น ผู้เชี่ยวชาญในการทำวิทยานิพนธ์

- เพื่อ
- ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ด้านเนื้อหา
 - ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ด้านการวัดและประเมินผล
 - ตรวจสอบความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา สถิติ การวัดและประเมินผล
 - เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูล และให้สัมภาษณ์ข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดี รักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว. ๕๙๖๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๔๐๐๐

๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นางวิยะดา พิมพ์เป้าธรรม

ด้วย นางสาวอัญชลี ธีระสา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะการรู้ด้าน การเป็นพลเมืองที่ดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น ผู้เชี่ยวชาญในการทำวิทยานิพนธ์

- เพื่อ
- ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ด้านเนื้อหา
 - ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ด้านการวัดและประเมินผล
 - ตรวจสอบความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา สถิติ การวัดและประเมินผล
 - เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูล และให้สัมภาษณ์ข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดี รักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๔-๒๖๒๒

www.edurmu.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว. ๕๙๖๖

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๕๐๐๐

๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน นายพงศ์ธร โพธิ์พูลศักดิ์

ด้วย นางสาวอัญชลี ธีระสา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะการรู้ด้าน การเป็นพลเมืองที่ดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๕” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็น ผู้เชี่ยวชาญในการทำวิทยานิพนธ์

- เพื่อ
- ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ด้านเนื้อหา
 - ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ด้านการวัดและประเมินผล
 - ตรวจสอบความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา สถิติ การวัดและประเมินผล
 - เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูล และให้สัมภาษณ์ข้อมูล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดี รักษาการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๔-๒๖๒๒

www.edurmu.ac.th

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์

ที่ ศศ.ว. /๒๕๖๑

วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์อาทิตย์ อัจฉาญ

ด้วย นางสาวอัญชลี ธีระสา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะการรู้ ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๒๕” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชา วิจัยและประเมินผลการศึกษา เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุ วัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญในการทำวิทยานิพนธ์

- เพื่อ
- ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ด้านเนื้อหา
 - ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ด้านการวัดและประเมินผล
 - ตรวจสอบความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา สถิติ การวัดและประเมินผล
 - เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูล และให้สัมภาษณ์ข้อมูล

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดี รักษาการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์

ที่ คศ.ว. /๒๕๖๑

วันที่ ๓๑ สิงหาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธีรภัทร์ ลอยวิรัตน์

ด้วย นางสาวอัญชลี ธีระสา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะการรู้ ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต ๒๕” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชา วิจัยและประเมินผลการศึกษา เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุ วัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ท่าน เป็นผู้เชี่ยวชาญในการทำวิทยานิพนธ์

- เพื่อ
- ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ด้านเนื้อหา
 - ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ ด้านการวัดและประเมินผล
 - ตรวจสอบความเหมาะสมด้านการใช้ภาษา สถิติ การวัดและประเมินผล
 - เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านข้อมูล และให้สัมภาษณ์ข้อมูล

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือจากท่านด้วยดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดี รักษาการแทนคณบดีคณะครุศาสตร์

ภาคผนวก ง

หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว. 417๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๕๕๐๐๐

31 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนทุ่งใหญ่รัตนศึกษา

ด้วย นางสาวอัญชลี ถิระสา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะการรู้ด้าน
การเป็นพลเมืองที่ดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25”
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการ
เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนของท่าน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปดำเนินงานวิจัย โดยคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะควบคุมดูแลนักศึกษาให้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยมิให้ส่งผลกระทบต่อ
ผู้ให้ข้อมูลและต้นสังกัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดี รักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๕๓๗๔-๒๖๒๒

สำนักงานประชาสัมพันธ์

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว. 417๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๕๐๐๐

31 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนยางคำพิทยาคม

ด้วย นางสาวอัญชลี ถีระสา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะการรู้ตัวอัน การเป็นพลเมืองที่ดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการ เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนของท่าน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปดำเนินงานวิจัย โดยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะควบคุมดูแลนักศึกษาให้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยมิให้ส่งผลกระทบต่อ ผู้ให้ข้อมูลและต้นสังกัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดี รักษาการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๔-๒๖๒๒

http://www.rabms.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว. 417๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๔๐๐๐

31 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนลำน้ำพอง

ด้วย นางสาวอัญชติ ถิระสา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะการรู้ด้าน
การเป็นพลเมืองที่ดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25”
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการ
เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนของท่าน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปดำเนินงานวิจัย โดยคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะควบคุมดูแลนักศึกษาให้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยมิให้ส่งผลกระทบต่อ
ผู้ให้ข้อมูลและต้นสังกัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรรณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดี รักษาการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๔-๒๖๒๒

www.rabphm.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว. 417๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๔๐๐๐

31 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพังพวยพัฒนศึกษา

ด้วย นางสาวอัญชลี ธีระสา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะการรู้ด้าน
การเป็นพลเมืองที่ดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25”
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการ
เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนของท่าน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปดำเนินงานวิจัย โดยคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะควบคุมดูแลนักศึกษาให้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยมิให้ส่งผลกระทบต่อ
ผู้ให้ข้อมูลและต้นสังกัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดี รักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๔-๒๖๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว. 417๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๕๐๐๐

31 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบัวใหญ่พิทยาคม

ด้วย นางสาวอัญชลี ถีระสา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง "คุณลักษณะการรู้ตัว การเป็นพลเมืองที่ดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25" ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการ เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนของท่าน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปดำเนินงานวิจัย โดยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะควบคุมดูแลนักศึกษาให้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยมิให้ส่งผลกระทบต่อ ผู้ให้ข้อมูลและต้นสังกัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดี รักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๔-๒๖๒๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว. 417๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๔๐๐๐

31 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอุบลรัตน์พิทยาคม

ด้วย นางสาวอัญชลี ธีระสา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะการรู้ด้าน การเป็นพลเมืองที่ดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการ เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนของท่าน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปดำเนินงานวิจัย โดยคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะควบคุมดูแลนักศึกษาให้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยมิให้ส่งผลกระทบต่อ ผู้ให้ข้อมูลและต้นสังกัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดี รักษาการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา

โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๔-๒๖๒๒

Website: www.rju.ac.th

ที่ ศธ ๐๕๔๐.๐๒/ว. 417๙

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม
๔๕๐๐๐

31 สิงหาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการเก็บรวบรวมข้อมูล
เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนศรีกระนวนวิทยาคม

ด้วย นางสาวอัญชลี ธีระสา นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาวิจัยและประเมินผล
การศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ได้ทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “คุณลักษณะการรู้ด้าน
การเป็นพลเมืองที่ดี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25”
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อยและบรรลุวัตถุประสงค์

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จึงใคร่ขออนุญาตให้นักศึกษาทำการ
เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนของท่าน เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปดำเนินงานวิจัย โดยคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จะควบคุมดูแลนักศึกษาให้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยมิให้ส่งผลกระทบต่อ
ผู้ให้ข้อมูลและต้นสังกัด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์อรุณี จันทร์ศิลา)

รองคณบดี รักษาราชการแทน คณบดีคณะครุศาสตร์
ปฏิบัติราชการแทน อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
โทรศัพท์/โทรสาร ๐-๔๓๗๔-๒๖๒๒

www.rabhu.ac.th

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล นางสาวอัญชลี ธีระสา
วัน เดือน ปี เกิด 16 สิงหาคม 2534
ที่อยู่ปัจจุบัน 424 หมู่ 18 ตำบลหนองโก อำเภอกระนวน จังหวัดขอนแก่น
สถานที่ทำงาน โรงเรียนทุ่งใหญ่วิทยาลัย ตำบลบ้านฝาง อำเภอกระนวน
จังหวัดขอนแก่น
ตำแหน่ง พนักงานราชการ

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2558 วิทยาศาสตร์บัณฑิต (วท.บ.)
สาขาฟิสิกส์
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2562 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.)
สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY